CORPUS DELICTI

ČÍSLO: 2

ROČNÍK: 2014

elsa

The European Law Students' Association

Trnava

ISSN 1338 - 6603 (tlačená verzia)
ISSN 1338 - 4821 (online verzia)

FACULTAS IURIDICA 1667 1998 UNIVERSITAS TYRNAVIENSIS

Corpus Delicti
Časopis študentov Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave

Adresa redakcie:
Časopis Corpus Delicti,
Právnická fakulta
Trnavskej univerzity v Trnave
Kollárova 10, 917 01 Trnava

E-mail: corpusdelicti.tt@gmail.com

Obálka a grafika: Filip JUROVATÝ

Redakčná rada
Šéfredaktorka: Bc. Monika MARTIŠKOVÁ
Zástupkyňa šéfredaktorky: Bc. Veronika BERECOVÁ
Redaktori: Mgr. Anna ŽEMBÉRYOVÁ, Milan GRIEČ
Externí spolupracovníci: Mgr. Ján JURAN,
Mgr. Juraj ŠELIGA

Konzultanti: Mgr. Kristián ČECHMÁNEK,
Mgr. Martin CSÁSZÁR, Mgr. Naďa KVAKOVÁ

Odborní garanti:
doc. JUDr. Tomáš STRÉMY, PhD.,
JUDr. Anton ŠKREKO, PhD.

Úvodník

Vážený pedagogický zbor, milé študentky a študenti!

Posielam všetkým čitateľom časopisu Corpus Delicti pozdrav zo slnečného Grécka, z krajiny, ktorá, ako som sa mohla presvedčiť, stále žije svojou veľkou históriou. Počas štyroch mesiacov, ktoré som prežila v prekrásnom Solúne vďaka štúdiu na Aristotelovej univerzite, som si uvedomila, že grécky národ nie je lenivý, ako si mnohí myslia, má len inú mentalitu. A tá spočíva v tom, že hlavným cieľom ľudí, ktorí tu žijú, nie je naháňať sa za dosiahnutím cieľov, ktoré sú vytýčené spoločnosťou, aby mohli žiť skvelý život potom. Oni ten skvelý život žijú teraz, vo chvíli, ktorú práve prežívajú. Využívajú všetky možnosti, ktoré život ponúka, a to skôr ako im prepláva pomedzi prsty.

Z učenia Sokrata je známe, že základom dobrého života je λόγος (logos). Preto je život niečím, čo môžeme naučiť iných s pomocou našej racionálnej kapacity. Je možnosťou pre všetkých zúčastniť sa debát o nachádzaní toho dobrého života. Cesta, ktorou musíme ísť, aby sme ho dosiahli, sa nazýva αρετή (areti). Je to cnosť, ktorá je základom dobrého života. Byť šťastný je cieľom všetkých ľudí a k tomu im podľa Sokrata dopomôže intelektuálna znalosť pravdy.

Preto nebuďme ani my leniví a prečítajme si občas aj niečo viac, ako je potrebné na absolvovanie skúšky či vypracovanie seminárnej práce. Napríklad to môže byť aspoň jeden článok z tohto čísla časopisu, ktoré práve držíte v rukách. Verím, že vás niečo zaujme, a ak nie, prečítajte si čokoľvek iné. Aby ste mali viac informácií, ktoré vám lepšie umožnia nájsť to, čo je dobré. Pretože dobré je to, čo my sami považujeme za dobré, vodítkom môže byť to, čo naša spoločnosť považuje za to najlepšie. Nie je žiadne dobré a zlé, čo by bolo dané, musíme to dobro nájsť.

A najlepšie bude, ak si ďalšiu knižku prečítate niekde v kaviarni, cukrárni, či na lavičke, ktorú objavíte počas prechádzky na mieste, kde ste predtým neboli. A nie doma v kresle, či na zastávke počas čakania na autobus, ktorým sa po stý raz budete niekam náhliť.

Bc. Monika MARTIŠKOVÁ
šéfredaktorka

Obsah

Aktuality

Európska akadémia o práve a informačných komunikačných technológiách 4
Medzinárodná vedecká konferencia DIES IURIS TYRNAVIENSES 5
Beánia Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave 2014. 7
Biela Vrana 2014: Ocenenie občianskej odvahy a jej legislatívna podpora 8
Turnaj o pohár dekana 2014 9
Spoločná letná škola „Európske právne štúdie“ družobných právnických fakúlt v Omsku - Upevňovanie medzinárodnej spolupráce 10

Články

Autorský zákon - ochrana autorských práv 11
Nebezpečné prenasledovanie - novodobý fenomén na území Slovenskej republiky zvaný stalking. 12
Kúpna cena ako (ne)podstatná časť kúpnej zmluvy podľa Obchodného zákonníka? 15
Inštitút vydedenia v slovenskom a novom českom Občianskom zákonníku 18
Vybrané otázky právnej úpravy spoločností s ručením obmedzeným po 1. 1. 2015 na Slovensku a v Českej republike 22
Postavenie obete v trestnom konaní 26
Lex Quinctia a rímske vodné právo 28
Akí ľudia sú schopní uzavrieť ten „správny“ zväzok? 30

Vydané: december 2014, IČO: 36 093 971, periodicita vydávania: dvakrát ročne

Európska akadémia o práve a informačných komunikačných technológiách

The 9th European Academy of Law and ICT,Reichenau, Rakúsko, 31.08 – 06.09.2014

Ako aj po minulé roky, tak aj tento rok sa uskutočnil v poradí už deviaty ročník letnej školy „*The European Academy of Law and ICT*“ (Európska akadémia o práve a informačných komunikačných technológiách). Miestom konania letnej školy bol hotel Flack-Wirt[1] v malebnej alpskej dedinke Reichenau/Rax v Rakúsku, ktorá sa nachádza približne hodinu cesty za Viedňou.

Európska akadémia o práve a ICT sa prvýkrát uskutočnila v roku 2005, pričom vtedy bola organizovaná ešte tzv. Viedenskou skupinou, ktorú tvorila toho času Viedenská univerzita, Masarykova univerzita v Brne a Univerzita Pécs, Budapešť.

K Viedenskej skupine sa v roku 2009 pridali aj:

- **Trnavská univerzita**,
- Univerzita Wrocław (Poľsko),
- Univerzita Göttingen (Nemecko) a
- Univerzita Braga (Portugalsko).

Ako už vyplýva aj z názvu tejto letnej školy, zameraním a cieľom Európskej akadémie je vzdelávanie a podporná výučba v oblasti práva duševného vlastníctva a práva informačných a komunikačných technológii. Samotná výučba prebiehala formou seminárov a prednášok, ktoré viedli odborníci z rôznych oblastí práva duševného vlastníctva.

Jednotlivé prednášky sa zameriavali najmä na autorské právo, priemyselné vlastníctvo, mediálne právo a právo informačných technológii. Najviac rozoberanými oblasťami boli reklama na internete, cloudové úložiská, ochrana dát (*Data Protection*), bezpečnosť a útoky v kyberpriestore (*Cybersecurity & Cybercrime*) a zmluvné právo v oblasti duševného vlastníctva. Zaujímavé boli aj príspevky študentov z Číny, ktorí rozoberali napr. patentovateľnosť čínskej medicíny alebo modifikované kolektívne licencovanie v čínskom autorskom práve.

Všetci študenti Európskej akadémie o práve a informačných komunikačných technológiách

V rámci rozoberania problematiky zmluvného práva sa prišiel podeliť o svoje poznatky a skúsenosti aj Dr. Christopher Kuner z Belgicka[2], odborník na ochranu dát (*Data Protection*) a súkromia (*Data Privacy*) na európskej úrovni, pričom jeho publikácie sú poskytované aj prostredníctvom Oxford University Press. Okrem semináru si Dr. Kuner pripravil pre študentov aj praktický workshop, ktorého zmyslom bolo, aby si študenti vyskúšali vyjednávanie v rámci vytvárania zmluvy. Študenti sa mali rozdeliť na dva tímy, ktoré predstavovali právne zastúpenie dvoch rôznych spoločností pôsobiacich v oblasti IT a tieto spoločnosti chceli uzavrieť zmluvu o poskytovaní cloudových služieb. Úlohou študentov bolo vyriešiť sporné body predpripraveného náčrtu zmluvy tak, aby vyjednali pre svojho klienta výhodnejšie podmienky, prípadne upravili náčrt zmluvy tak, aby do budúcnosti nevznikli právne problémy medzi zmluvnými stranami.

Vyučujúci spolu so študentmi Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave

Okrem hlavného programu prednášok a seminárov dostali študenti za úlohu vypracovať v rámci svojich pracovných skupín aj simulovaný prípad, ktorý sa týkal rôznych problémov, najmä však z oblasti práva informačných technológii. Rozdelenie do pracovných skupín prebehlo ešte na začiatku letnej školy, pričom následne po rozdelení študentov a vytvorení tímov sa členovia jednotlivých skupín zoznámili so svojím tútorom - pedagógom, ktorý viedol svoju skupinu, a oboznámili sa s prípadom, ktorý bol pre nich pripravený. Študenti mali za úlohu posúdiť skutkovú podstatu prípadu, identifikovať, či došlo k porušeniu práva a poskytnúť

1 [online].[cit.2014.10.11.]. Dostupné na internete: http://www.flackl.at

2 [online].[cit.2014.10.11.]. Dostupné na internete: http://www.kuner.com

riešenie, ktoré sa malo opierať o právo Európskej únie, judikatúru Súdneho dvora Európskej únie alebo práva členských štátov Európskej únie, z ktorých jednotliví študenti pochádzali. Svoje riešenia prípadov prezentovali jednotlivé pracovné skupiny v posledný deň Európskej akadémie, pričom samotné prezentácie, ako aj celá výučba, semináre či ostatné zadania boli v anglickom jazyku.

Ako už býva dobrým zvykom, letné školy nie sú len o štúdiu, ale aj o spoznávaní nových ľudí a vytváraní priateľstiev. Organizátori pripravili pre študentov okrem výučby aj možnosť návštevy miestneho kúpaliska, turistickú prechádzku k Raxalpen-Berggasthof[3], ochutnávku vín alebo možnosť využiť hotelovú saunu.

Ostáva preto dúfať, že Európska akadémia o práve a informačných komunikačných technológiách sa bude uskutočňovať aj počas nasledujúcich rokov a privíta mnoho nových študentov, ktorí sa zaujímajú o právo duševného vlastníctva a právo informačných technológií.

Bc. Richard SANÁK

3 [online].[cit.2014.11.11.]. Dostupné na internete: www.raxalpe.com

Medzinárodná vedecká konferencia DIES IURIS TYRNAVIENSES

Trnava bola v dňoch 25. a 26. septembra 2014 hosťujúcim mestom konferencie Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave s názvom Trnavskej právnické dni, ktorej tohtoročná téma sa niesla v znamení rozhodovacej činnosti národných, medzinárodných a európskych súdov.

JUDr. Eva Szabová, ktorá pôsobí na Katedre trestného práva, zastáva názor: *„Čo sa týka tohtoročnej témy konferencie, domnievam sa, že o jej aktuálnosti nemožno mať žiadne pochybnosti - problematika rozhodnutí a rozhodovacej činnosti súdov, či už slovenských alebo zahraničných, je totiž tematikou, ktorá spĺňa kritérium aktuálnosti v každom čase, a to vzhľadom na značný vplyv, ktorý súdne rozhodnutia majú nielen na ďalší vývoj legislatívy, ale predovšetkým aj na samotnú aplikačnú prax.“*

„Tradícia Trnavských právnických dní je výbornou príležitosťou pre pedagógov – odborníkov v určitej oblasti stretnúť sa s kolegami – odborníkmi zo zahraničia a vzájomne sa obohatiť o vlastné poznanie, prax a skúsenosti.“, konštatuje JUDr. Ľubica Dilongová, PhD., ktorá donedávna pôsobila ako interný doktorand na katedre pracovného práva. Na konferencii oceňuje najmä jej multidisciplinárnosť a medzinárodný aspekt, teda zastúpenie odborníkov z rozmanitých oblastí práva a z viacerých krajín.

Medzi významných zahraničných hostí konferencie patrili okrem iných aj prof. Ing. JUDr. Mgr. Alexander Bělohlávek, CSc. (Court of International Arbitration Paris, President of the World Jurist Association Washington D.C.), prof. JUDr. (jur.dr.) Michael Bogdan, B.A., LL.M. (Faculty of Law, University of Lund, Lund, Švédsko), prof. JUDr. Zdeňka Gregorová, CSc. (Právnická fakulta, Masarykova univerzita v Brně, Brno), prof. Tatiana A. Senyushkina, DrSc. (Tavričeskyj nacionaľnyj universitet im. V. I. Vernadskogo, Sevastopoľ).

JUDr. Zuzana Adamová PhD. z Ústavu práva duševného vlastníctva hodnotí konferenciu veľmi pozitívne a dodáva: *„Toto podujatie predstavuje zároveň jedinečnú príležitosť stretnúť sa na pôde našej fakulty s odborníkmi zo všetkých oblastí práva, diskutovať o právnych otázkach a nadväzovať aj medziodborové priateľské vzťahy“*.

Vedecké konferencie na univerzitnej pôde sa spravidla tešia veľkej obľube, ktorú je vidieť aj u nás, a to najmä v každoročne sa zvyšujúcom počte účastníkov. Ale čo je ich hlavným hnacím motorom, resp. čo robí tieto konferencie tak obľúbenými? Nepochybne je to ich informačný prínos pre každého jedného z účastníkov a získavanie mnohých zaujímavých poznatkov z rôznych právnych oblastí.

Konferencia Trnavské právnické dni ponúka možnosť získať množstvo informácií v relatívne krátkom čase (dva konferenčné dni), a obohatiť sa tak o nové poznatky či skúsenosti prednášajúcich z rôznych oblastí práva. *„Výhodou je aj samotné spoznanie zaujímavej osoby - odborníka, či už v osobe profesora alebo v osobe ministra resp. ministerky, tak ako to bolo v tento rok 2014.“*, hodnotí JUDr. Ľubica Dilongová, PhD.

Nie sú to však len odborníci, ktorým konferencia ponúka obohatenie ich vedomostí o ďalšie skúsenosti z praxe, ale taktiež aj študenti Právnickej fakulty, pre ktorých boli dvere konferencie aj tento rok otvorené. Pre študentov táto konferencia predstavuje možnosť dozvedieť sa niečo viac o svojich pedagógoch, ako aj možnosť stretnúť zaujímavé osobnosti z iných univerzít, či štátnych inštitúcií. Bohužiaľ, aj z dôvodu skorého dátumu konania konferencie, bola tento rok účasť študentov len sporadická, keďže konferencia sa konala týždeň pred oficiálnym začatím vyučovania na Právnickej fakulte v Trnave, avšak počas druhého dňa konferencie sa pár študentov zúčastnilo prednášok na rôzne témy v jednotlivých sekciách.

Konferencia sa ale zo strany väčšiny účastníkov a organizátorov tešila úspechu. JUDr. Eva Szabová by rada poukázala na značné pozitívum konferencie, ktoré je možné vyhodnotiť aj ako nóvum našej fakulty. Jedná sa o prihlasovanie na konferenciu Trnavských právnických dní prostredníctvom konferenčného portálu. Zriadením takéhoto konferenčného portálu sa výrazne zjednodušilo prihlasovanie, a

zabezpečila sa tak aj lepšia transparentnosť, čo sa týka samotného prehľadu prihláseného účastníka, pokiaľ ide o počet účastníkov konferencie a témy jednotlivých príspevkov.

V prvý deň konferencie začali prichádzať hostia už v raňajších hodinách a historická aula Trnavskej univerzity „PAZMANEUM", sa začala zapĺňať váženými odborníkmi z rozmanitých oblastí práva a z rôznych krajín.

Po odbití deviatej hodiny mohla začať konferencia pod vedením Dr. h. c. prof. JUDr. Petra Blaha, CSc. Každý prednášajúci mal vyhradený priestor na prednesenie svojho príspevku k hlavnej téme tohtoročnej konferencie.

Keď nadišiel čas obeda, účastníci sa potešili prestávke, a to aj z toho dôvodu, že mali záujem diskutovať rôzne témy týkajúce sa príspevkov samotných prednášajúcich. Počas obednej prestávky sa všetci účastníci konferencie presunuli do hlavnej budovy Trnavskej univerzity, kde na nich už čakal vynikajúci obed.

Po obedňajšej prestávke sa pokračovalo v konferencii, kde svoje príspevky predniesli spomedzi ostatných aj prof. JUDr. (jur.dr.) Michael Bogdan, B.A. LL.M., prof. PhDr. Gustáv Dianiška, CSc., prof. JUDr. Ivan Šimovcek, CSc., a prof. JUDr. Soňa Košičiarová, PhD.

Po prednesení všetkých príspevkov, ktoré boli naplánované na prvý deň, sa účastníci konferencie pomaly odobrali do hotela Holiday-Inn v Trnave, kde pri slávnostnom raute mohli voľne debatovať.

Druhý deň konferencie sa už niesol v inom duchu, priamo na pôde Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Organizačne boli príspevky zaradené odlišne v porovnaní s prvým dňom konferencie.

Príspevky boli rozdelené do jednotlivých sekcii v miestnostiach budovy Právnickej fakulty z oblasti občianskeho a obchodného práva, pracovného práva, práva sociálneho zabezpečenia, trestného práva, kriminológie, propedeutiky právnych predmetov, teórie práva, ústavného práva, rímskeho práva, cirkevného práva, správneho práva, práva životného prostredia, finančného práva, medzinárodného práva, európskeho práva, práva duševného vlastníctva a právnych otázok náboženskej slobody.

Napríklad v sekcii obchodného práva sa príspevky týkali veľmi aktuálnej problematiky z praxe, zahŕňajúc okrem iného aj prednášku spoluautorky novej pripravovanej novely občianskeho práva procesného JUDr. Romany Smyčkovej, PhD., z Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Medzi odborníkmi v sekcii pracovného práva boli početne zastúpení práve českí kolegovia, vďaka čomu bola debata na rôzne aktuálne témy právnych úprav Českej a Slovenskej republiky podľa názorov zúčastnených veľmi podnetná. Medzi zahraničných prednášajúcich z tejto sekcie patrili napr. doc. JUDr. Petr Hůrka, Ph.D., doc. JUDr. Jarmila Pavlátová, CSc., JUDr. Mgr. Eva Šimečková, PhD. a iní...

A aké sú nápady a tipy pre ďalšie ročníky konferencie Trnavských právnických dní? Na úvod by určite prispelo k jej kvalite, keby sa na konferencii zúčastnilo viac pedagógov, kolegov z praxe, ako aj študentov.

Pre budúce ročníky organizovania tejto konferencie by bola taktiež vítaná lepšia propagácia konferencie medzi študentmi a ako aj medzi pedagógmi oš širšiu odbornú verejnosť. *„Pedagógovia by mali považovať za svoju česť zúčastniť sa na takomto podujatí, a to aspoň v prvý deň, kedy prednášali pozvaní hostia, a zároveň sa prezentovať svojimi otázkami."*, dopĺňa JUDr. Ľubica Dilongová, PhD.

Hoci na jednej strane je rozmanitosť prednášajúcich za tento ročník konferencie hodnotená pozitívne, JUDr. Zuzana Adamová PhD. dodáva, že na strane druhej bolo veľmi náročné pre organizátorov konferencie a pre vedúcich jednotlivých sekcií, ustriehnuť si tému a jej poňatie. V tomto smere by preto odporúčala pre budúcnosť viac selektovať z prihlásených príspevkov a to z toho dôvodu, aby priestor dostali naozaj len tie najlepšie príspevky, ktoré sa hlavnej témy skutočne aj týkajú.

Jednou z úloh organizátorov by malo byť z tohto uhla pohľadu aj oživenie konferencie nejakou zaujímavosťou, aby samotná účasť na konferencii bola pre jej účastníkov lákavejšia. JUDr. Ľubica Dilongová, PhD. navrhuje: *„Ak by napr. Právnická fakulta mala možnosť využiť účelové zariadenie (napr. od inej univerzity) a pozvať aj zahraničných hostí na historickú prehliadku,*

nepochybne by to bolo vnímané ako oživenie konferencie, čo by mohlo mať za následok zvýšenie jej prestíže.“

Takéto zariadenia majú svoju tradíciu na vedeckej úrovni, ako príklad možno uviesť Smolenický zámok Slovenskej akadémie vied, v Čechách sú to napr. univerzitné priestory zámku Trešť, či historické mestečko Telč.

Jedným z možných riešení udržania si priaznivej finančnej situácie sa javí aj udržiavanie dobrých vzťahov a spolupráca Právnickej fakulty s advokátskymi kanceláriami, príp. s inými inštitúciami.

Čo sa týka udržania resp. zvýšenia odbornej úrovni konferencie a záujmu účasti na samotnej konferencii, JUDr. Ľubica Dilongová, PhD. konštatuje, že účasť viacerých kolegov z praxe by mohla mať za dôsledok aj zvýšenie samotného záujmu na účasti aj u právnikov z praxe, ako aj u advokátov či sudcov, ktorí by takýmto spôsobom mohli prispieť svojimi názormi, alebo rôznymi otázkami z praxe, alebo by taktiež mohli poukázať aj na rozličné aplikačné nedostatky a problémy. Týmto by sa mohol dať zároveň podnet právnej vede hľadať a nachádzať nové riešenia na vzniknutú situáciu.

Taktiež je veľmi dôležitý aj výber hlavnej témy konferencie. Takáto téma by mala byť podnetná a taktiež by mala vzbudzovať aj záujem o účasť na konferencii. Pre každý ročník je preto určenie témy esenciálnou záležitosťou, pričom jej cieľom je vybrať atraktívnu a zároveň prínosnú tému, ktorá osloví zástupcov viacerých odborov.

Podľa JUDr. Zuzany Adamovej PhD. by v budúcnosti možno stálo za zváženie zvoliť aj užšiu tému konferencie, ktorá by však napriek tomu mala významný celospoločenský dopad.

Podľa návrhov JUDr. Evy Szabovej, by ako možná problematika pre budúce konferencie mohla byť vítaná tematika justičnej vzájomnej spolupráce medzi členskými

štátmi Európskej únie, ale aj spolupráca medzi štátmi nečlenskými, resp. tematika europeizácie práva, ktorá sa dotýka nielen oblasti trestného práva, ale aj všetkých ostatných právnych odvetví.

Čo sa týka príspevkov jednotlivých sekcií v rámci druhého dňa konferencie, ak to bolo možné, moderátori týchto sekcii sa snažili koordinovať prednášajúcich a taktiež sa snažili dodržiavať vyhradený čas pre jednotlivé príspevky z dôvodu hladkého priebehu a dodržania programu konferencie. Diskusie v jednotlivých sekciách boli veľmi podnetné a zaujímavé.

Zo strany Právnickej fakulty Trnavskej univerzity patrí vďaka aj všetkým členom organizačného výboru, a to menovite doc. JUDr. Tomášovi Strémymu, PhD., JUDr. Jozefovi Zámožíkovi, PhD., JUDr. Michalovi Maslenovi, PhD., JUDr. Lucii Šimunovej, Ing. Jane Koprlovej, PhD., Mgr. Kataríne Šangalovej, PhD., Mgr. Petrovi Meszárošovi, Mgr. Andrei Gregušovej, Ing. Viere Novotovej, Mgr. Anne Kollárovej.

Na záver možno už len dodať, že každá významnejšia právnická fakulta v Európe organizuje každoročne aspoň jedno podujatie takéhoto druhu, preto Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave by nemala byť výnimkou, ak si chce udržať dobré meno aj do budúcna.

JUDr. Eva Szabová konštatuje, že s konferenciami, ktoré majú podobný charakter, sa možno stretnúť aj na ďalších právnických fakultách, ako sú napr. Olomoucké právnické dny na Univerzite Palackého v Olomouci. V tejto súvislosti je teda možné vysloviť aj konštatovanie, že organizovanie konferencií tohto typu je veľmi vhodným spôsobom ako udržiavať a zintenzívňovať vzťahy medzi zástupcami jednotlivých právnických fakúlt.

Bc. Adriana BELLYAOVÁ a Bc. Veronika BERECOVÁ** v spolupráci s **JUDr. Ľubica DILONGOVÁ, PhD., JUDr. Zuzana ADAMOVÁ PhD.** a s **JUDr. Eva SZABOVÁ.

Beánia Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave 2014

Študentská organizácia ELSA Trnava aj tento rok usporiadala najväčšie podujatie akademického roka – Beániu právnickej fakulty, ktorá sa uskutočnila dňa 13.11.2014. Predmetné podujatie patrí k najvyhľadávanejším a najviac navštevovaným udalostiam akademického roka. Už počas prvých predajných dní sa po lístkoch takpovediac „zaprášilo“, pričom okrem študentov a pedagógov o ne prejavili záujem aj partneri ELSA Trnava.

Slávnostný večer otvorili príhovorom študenti Právnickej fakulty Trnavskej univerzity Adam Keseg, prezident ELSA Trnava a Olenka Talyzina, ktorá svoje predchádzajúce právnické štúdium absolvovala na Právnickej fakulte Dostojevského univerzity v Omsku. Nasledoval príhovor rektora Trnavskej univerzity prof. doc. JUDr. Mareka Šmida PhD., a pár slov povedala aj prodekanka Právnickej fakulty Trnavskej univerzity JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD. Významným bol príhovor dekana Právnickej fakulty Dostojevského univerzity v Omsku Dr. Maxima Stanislavovicha Fokina, spolu s prodekanom Právnickej fakulty Trnavskej univerzity JUDr. Róbertom Dobrovodským, LL.M., PhD.

Z toho dôvodu, že Beánia právnickej fakulty je zameraná najmä na uvedenie a privítanie potenciálnych budúcich právnikov do radov študentov, po úvodných príhovoroch vyššie uvedených predstaviteľov nasledovalo oficiálne začlenenie nových študentov medzi študentov našej právnickej fakulty ich slávnostným zložením sľubu. Podujatie je každoročne sprevádzané aj zaujímavým programom. O program tohto ročníka sa postaral scénický tanec v podaní študentiek konzervatória, pričom najväčším očakávaním bolo vystúpenie hudobnej skupiny HEX, ktoré zožalo veľký úspech.

V závere programu dominovala polnočná tombola, v rámci ktorej sa odovzdalo viac ako štyridsať zaujímavých a hodnotných cien. Po tombole zaplnil pódium DJ Stanley, ktorý nás zabával až do skorých ranných hodín. Aj tento ročník, ktorý sa niesol v znamení elegancie, dobrej nálady a priateľstva, splnil všetky očakávania, a tak sa už teraz tešíme na ten ďalší.

Bc. Richard SANÁK

Biela Vrana 2014: Ocenenie občianskej odvahy a jej legislatívna podpora

Dňa 17. 11. 2014, 25 rokov po Nežnej revolúcii, symbolicky so začiatkom o 17.11 hod, sa verejnosť už po siedmy raz dozvedela mená laureátov ceny *Bielej vrany*[1], a teda nositeľov sošiek z dielne akademického sochára Fera Guldana. Toto verejnosťou rešpektované podujatie vzišlo z iniciatívy dvoch neziskových organizácií, *Aliancie Fair-play*[2] a *Via Iuris*[3]. Hlavným odkazom ich spolupráce sa stala úcta a úprimná vďaka ľudom, ktorí sa dokázali postaviť za pravdu, spravodlivosť a verejný záujem na úkor svojho osobného pohodlia tým, že pomohli predísť alebo odhalili protiprávnu, resp. protispoločenskú činnosť. Potlesk patril v tento večer v Kultúrnom centre Dunaj na Námestí SNP v Bratislave trom oceneným - lekárke Zuzane Pechočiakovej, bývalej kontrolórke Lesníckeho národného centra Ľubici Lapinovej a vydavateľovi, autorovi básnických zbierok Olegovi

1 [online].[cit.2014.11.18.]. Dostupné na internete: http://www.bielavrana.sk/index.php

2 [online].[cit.2014.11.18.]. Dostupné na internete: http://www.fair-play.sk/

3 [online].[cit.2014.11.18.]. Dostupné na internete: http://www.viaiuris.sk/index.html

Pastierovi. Odovzdávanie hudobne sprevádzali mladí talentovaní *Chlapci z chatrče* a celý večer spojený s diskusiou laureátov moderovali herec Juraj Kemka a rozhlasový moderátor Martin Staňo. Pre úplnosť dodávame, že na návštevníkov KC Dunaj čakal v rámci V*ečera pre všímavých* bohatý kultúrny program.

V kontexte udalostí posledných týždňov dostáva boj s korupciou na Slovensku mimoriadny priestor aj v súvislosti s prijatým *Vládnym návrhom zákona o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov*[4] s účinnosťou od 1.1 2015, ktorý má v praxi podľa dôvodovej správy rozšíriť zákaz diskriminácie popri súčasných dôvodoch aj na zákaz diskriminácie z dôvodu podania oznámenia o protispoločenskej činnosti, o právnu ochranu a možnosť domáhať sa na súde, aby sa upustilo od diskriminačného konania, aby sa napravil protiprávny stav alebo aby sa poskytlo primerané zadosťučinenie, a zabezpečiť aj obrátené dôkazné bremeno na strane žalovaného. Novým oprávnením pre inšpektoráty práce sa umožní na 14 dní okamžité pozastavenie účinnosti pracovnoprávneho úkonu, pri ktorom je dôvodné podozrenie, že bol urobený ako odplata za podanie podnetu o protispoločenskej činnosti zamestnávateľa s tým, že následným podaním návrhu na vydanie predbežného opatrenia na súd sa trvanie pozastavenia účinnosti predlžuje až do rozhodnutia súdu o tomto návrhu. Ďalšími zmenami, ktoré majú za cieľ motivovať zamestnancov oznamovať protispoločenskú činnosť, o ktorej sa dozvedeli v súvislosti so svojím zamestnaním sú:

- nárok na poskytnutie bezplatnej právnej pomoci,
- nenárokovateľná odmena, ak na základe oznámenia došlo k odsúdeniu páchateľa trestného činu alebo k preukázaniu spáchania inej protispoločenskej činnosti,
- sústreďovanie informácií o problematike tzv. whistleblowingu na jednom mieste Slovenským národným strediskom pre ľudské práva,
- jednotná úprava prelomenia povinnosti mlčanlivosti vo vzťahu k podaniu oznámenia a zákazu prenasledovania alebo iného postihu za podanie oznámenia v právnych predpisoch upravujúcich pracovnoprávne alebo iné obdobné pracovné vzťahy,
- možnosť utajenia totožnosti osoby, ktorá podáva trestné oznámenie,
- neobmedzovanie výšky náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru.

Spoločná fotografia prítomných laureátov Bielej vrany. Autor Juraj Kováčik, Zdroj Aliancia Fair-play

Milan GRIEČ

4 *[online].[cit.2014.11.18.]. Dostupné na internete: http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=6&ID=1111*

Turnaj o pohár dekana 2014

Rovnako ako po iné akademické roky, aj tento rok sa konal Turnaj o pohár dekana Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave vo futsale. V porovnaní s minulým rokom sa na turnaj prihlásilo o dva tímy menej, teda prítomní mali možnosť vidieť zápasiť spolu osem mužstiev.

Turnaj sa uskutočnil dňa 20.11.2014 v Mestskej športovej hale v Trnave. Azda najsledovanejším mužstvom bolo mužstvo zložené z pedagógov -„Doctores“, ktoré obhajovalo minuloročný triumf na turnaji. Už od samého začiatku sa turnaj niesol v duchu fair-play. Hre nechýbala kvalita a mužstvám chuť víťaziť, pričom rivalita sa stupňovala od zápasu k zápasu.

Nakoľko sme chceli zvýšiť kvalitu a úroveň turnaja, zmenili sme pravidlá, pričom sa po prvýkrát hralo na čiary. Pri ceste za víťazstvom museli samotní hráči veľakrát siahnuť až na dno svojich síl. Divák si počas celého turnaja mohol prísť na svoje, keďže individuálne výkony hráčov a taktika spojená s bojovnosťou jednotlivých mužstiev boli naozaj na vysokej úrovni. Napätie vládnuce v zápasoch vyraďovacej fázy turnaja by sa dalo doslova krájať. Okrem spomínaných výkonov prispela ku kvalite zápasov aj spomenutá zmena pravidiel hry na čiarach.

Po náročných zápasoch napokon vyhralo mužstvo „TuKábel Team“, ktoré bolo zložené z hráčov viacerých ročníkov. Turnaj vyhrali bez jediného prehratého zápasu, takže môžeme ich víťazstvo označiť skutočne za zaslúžené. Na druhej priečke sa umiestnil tím „FC Sa nám nechce“, obhajca titulu, tím „Doctores“, obsadil tretiu priečku.

Cena za najlepšieho hráča turnaja bola udelená Mgr. Mgr. Ladislavovi Križanovi,

PhD., ktorý svojimi výkonmi výrazne pomohol tímu "Doctores" k dosiahnutiu tretieho miesta. Najlepším strelcom turnaja sa stal Milan Španír (hráč tímu „FC Sa nám nechce").

K výnimočnosti tohto ročníka prispelo aj udeľovanie špeciálneho ocenenia - Najlepší herecký výkon, ktoré si za svoje brankárske zákroky, ale aj iné „finesy" jednoznačne zaslúžil Milan Javorek (hráč tímu "Fireballs").

Osobne som si z turnaja odniesol len pozitívne dojmy. Napriek tohtoročnej účasti menšieho počtu mužstiev, možno skonštatovať, že kvalita turnaja z roka na rok stúpa, a už teraz sa môžeme tešiť na nasledujúci ročník.

V závere tohto príspevku si dovolím poďakovať všetkým spoluorganizátorom, zúčastneným, a v neposlednom rade zablahoželať výhercom!

Bc. Frederik RAVAS

Spoločná letná škola „Európske právne štúdie" družobných právnických fakúlt v Omsku - Upevňovanie medzinárodnej spolupráce

Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave pokračuje intenzívne v rozvíjaní akademických vzťahov s krajinami východnej Európy. Popri vzniku novej partnerskej družby s Právnickou fakultou Štátnej bieloruskej univerzity v Minsku, s potešením môžem informovať, že sedem pedagógov našej právnickej fakulty sa v čase od 31.8. do 10.9.2014 zúčastnili prednáškového pobytu v ruskom Omsku. Všetci lektorovali v anglickom jazyku **prvý ročník letnej školy** zameranej na európske právne štúdie. Konkrétne ide o týchto pedagógov a ich témy: *JUDr. Peter Varga, PhD. (EU Law in Practical Life; Impacts of the EU to National Laws of Member States), JUDr. Mgr. Daniel Krošlák, PhD., LL.M. (Introduction to the Slovak and Czech Constitutional Law. Seminar: International and European Human Rights Law), JUDr. Michal Maslen, PhD. (European Administrative Law: The Impact of the Council of Europe on the Public Administration in Slovakia), JUDr. Nataša Hrnčárová, PhD. (EU Asylum Acquis - Development and Application), JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD. (Right of Free Association and Introduction to the Selfgovernment in Advocacy), Mgr. Jozef Štefanko, LL.M. (European Contract Law) a JUDr. Róbert Dobrovodský,PhD., LL.M. (European Family Law)*.

Pedagógovia spolu s viac ako dvadsiatimi študentmi z Právnickej fakulty Dostojevského Univerzity v Omsku strávili čas v príjemnom prostredí sibírskej tajgy asi 40 km od Omsku v relaxačno-prednáškovom komplexe *Aelita*, patriacom Dostojevského Univerzite. Po každodennej náročnej vyše 5-hodinovej výučbe pedagógovia spolu so študentmi trávili voľný čas príjemnými aktivitami ako hranie volejbalu, futbalu či stolného tenisu. Nechýbali ani ranné prechádzky po brehu sibírskej veľrieky *Irtyš*. Opekanie šašlíku pod nočnou sibírskou oblohou bolo sprevádzané hrou na gitaru, spevom nádherných ruských piesní či diskotékou. Jeden večer absolvent našej fakulty, gitarista *Sergey Fedorkin* spolu s jeho speváčkou *Mášou* zorganizovali pre pedagógov večerný koncert. V nabitom programe pedagógov nechýbala návšteva Štátneho dostojevského literárneho múzea v meste Omsk, návšteva múzea ruskej občianskej vojny či neďalekého *ačairského* ženského kláštora so svätým prameňom. O športový zážitok sa pedagógom postaral zápas Kontinentálnej hokejovej ligy medzi hokejovými klubmi Avangard Omsk a Metallurg Novokuznetsk.

Na pracovnom stretnutí sa slovenská delegácia vedená prodekanmi Dr. Dobrovodským a Dr. Gajdošovou stretla s dekanom Právnickej fakulty Dostojevského Univerzity v Omsku *Dr. Maximom Fokinom* a s novozvoleným rektorom Dostojevského Univerzity *Prof. Dr. Alexeyom Yakubom*. Diskutovalo sa o úspešne uskutočnenom prvom ročníku jednoročného študijného pobytu ruských študentov na našej fakulte v akademickom roku 2013/2014, o priebehu letnej školy a o formách budúcej akademickej spolupráce. Pedagógom a výskumným pracovníkom našej fakulty bola ponúknutá možnosť publikovať články v univerzitnom časopise (*Vestnik Omskovo Universiteta – Law Herald of Omsk State University*) v ruskom, anglickom, nemeckom a francúzskom jazyku. K dnešnému dňu už štyria naši pedagógovia publikujú v uvedenom časopise.

Veľmi prínosná bola exkurzia na arbitrážnom súde v Omsku, kde sa pedagógovia zúčastnili pojednávaní v konkurznom konaní. Prodekan Dr. Dobrovodský sa ako koordinátor rusko-slovenskej mobility stretol s rodičmi štyroch študentov, ktorí nastúpili koncom septembra do zimného semestra akademického roka 2014/2015 na intenzívny študijný program v anglickom jazyku s názvom: *EUROPEAN LEGAL STUDIES IN THE SLOVAK REPUBLIC*.

Pohostinnosť a prejav vďaky za doterajšiu spoluprácu zo strany ruských partnerov bola bezhraničná. Tak študenti, ako i naši pedagógovia sa pri ceremónii odovzdania certifikátov letnej školy lúčili so slovami úprimnej vďaky, spokojnosti a dobrých vyhliadok na budúcu spoluprácu.

Obe fakulty totiž uvažujú o možnosti **ponúknuť druhý ročník letnej školy práva v Omsku aj slovenským študentom**. Pobyt by bol užitočný nielen pre rozvoj ich vedomostí v oblasti práva, ale aj pre možnosti spoznávať krásy majestátnej Sibíri, či naučiť sa ruský jazyk. Podľa ekonomických možností teda máme v pláne zorganizovať niekedy na prelome augusta a septembra v roku 2015 druhý ročník letnej školy, ktorý by bol rozdelený na dve časti. V prvej časti by slovenskí študenti absolvovali v Omsku dvojtýždňový intenzívny kurz ruského jazyka pre začiatočníkov a druhý týždeň by sa zúčastnili výučby letnej školy v angličtine spolu s ruskými kolegami. Program bude iste pretkaný výletmi a spoznávaním krás sibírskej prírody. Po ceste do Omsku by mohli študenti využiť jedno či dvojdňové medzipristátie v Moskve. Podrobnosti budú známe začiatkom budúceho roka.

K upevňovaniu medzinárodnej spolupráce medzi našimi fakultami prispela aj nedávna 7-dňová návšteva (10.11.-17.11.2014) delegácie Právnickej fakulty Dostojevského Univerzity v Omsku zložená z dekana *Maxima Fokina*, prodekana *Romana Kirsanova*, prodekan PF Omsk, a zamestnankýň medzinárodného odboru fakulty *Yulii Khvostuntsevovej* a *Evgenii Dmitrevovej*. Delegácia pozvala na náklady Právnickej fakulty Dostojevského Univerzity štyroch našich pedagógov v polovici decembra tohto roka na medzinárodnú vedeckú trestnoprávnu konferenciu.

JUDr. Róbert DOBROVODSKÝ, PhD., LL.M., prodekan pre externé bakalárske štúdium, externé magisterské štúdium a študentské mobility

Pár slovami nám letnú školu v Omsku priblížil aj JUDr. Peter Varga, PhD. z Katedry medzinárodného práva a európskeho práva:

Naša fakulta spolupracuje s viacerými univerzitami a právnickými fakultami. Táto spolupráca je však najvýraznejšia s univerzitami, ktoré sú z krajín Európskej únie, predovšetkým vďaka programom, ktoré uľahčujú a podporujú mobilitu medzi vzdelávacími a výskumnými inštitúciami v rámci EÚ. Spolupráca s inštitúciami mimo EÚ je preto skôr výnimočná.

S myšlienkou usporiadať letnú školu v Omsku prišiel prodekan Róbert Dobrovodský, ktorý využil svoje osobné kontakty s predstaviteľmi Právnickej fakulty Dostojevského Univerzity a tento svoj nápad prezentoval Právnickej fakulte v Omsku, kde sa táto myšlienka stretla s nadšením. Ruská strana sa pustila do organizačného zabezpečenia priebehu letnej školy pre svojich študentov a študentky.

Samotná výučba trvala sedem dní, pričom priebeh výučby zabezpečovali vyučujúci našej fakulty. Letná škola bola zavŕšená odovzdávaním diplomov, ktoré bolo miestami emotívne, keďže mnohí študenti a študentky zažili takúto skúsenosť po prvý krát v živote.

Zaujímavosťou v našich podmienkach je konanie rodičovských združení na univerzite, v rámci ktorých majú rodičia možnosť komunikovať s vyučujúcimi o prospechu svojich detí. Takéhoto rodičovského združenia sa zúčastnil aj

prodekan Dr. Róbert Dobrovodský, ktorý trpezlivo vysvetľoval rodičom našich terajších študentov a študentiek z Omska podmienky štúdia na našej právnickej fakulte, pričom poskytol aj praktické informácie o živote na Slovensku.

Na záver zostáva veriť, že prípadná spolupráca sa rozšíri aj na ďalšie oblasti, vrátane vedeckej a publikačnej spolupráce, ako aj prípadných mobilít, ktoré využijú v budúcnosti aj naši študenti a študentky.

O svoje spomienky sa s nami podelil aj študent Bc. Juraj Figura, ktorý sa ako prvý zo študentov Právnickej fakulty Trnavskej univerzity zúčastnil výmenného pobytu na Právnickej fakulte Dostojevského univerzity v Omsku, kde strávil jeden celý semester.

Spočiatku som netušil, čo ma v cieľovej destinácii čaká. Celý môj pobyt, ktorý som si predĺžil o tri mesiace, bola veľká výzva. Keď som priletel do Omsku, po rusky som vedel len základy, čo teraz pôsobí komicky. Samozrejme som absolvoval hodiny ruského jazyka a spoločnými silami sme to dopracovali za krátky čas na slušnú úroveň, čo znamená, že sa v súčasnosti bez problémov dohovorím.

Výučba s ohľadom na tento hendikep bola spočiatku náročná, predsa len celá prebiehala v ruštine. Musím priznať, že porovnávať štúdium, aj keď to človek robí podvedome a tak nejak automaticky, je ťažké, a to najmä pre odlišnosť právneho systému u nás a v Rusku. Napriek rozdielom osobný prístup vyučujúcich alebo spolužiakov však všetko veľmi uľahčoval. Počas pobytu sa mi ponúklo mnoho, pre študenta práva zaujímavých, možností, napr. niekoľko týždňová prax na súde, celoruská právnická olympiáda alebo niekoľkodňové simulované zasadnutie OSN v Novosibirsku.

Aj keď som vycestoval v čase magisterských štátnic, neľutujem ani sekundu na Sibíri stráveného času. Nádherná a obrovská krajina so všetkým čo k tomu patrí. V mysli mám veľa pekných chvíľ strávených s novonadobudnutými priateľmi a oni sami sú spomienky, na ktoré rád spomínam. Našim študentom môžem na základe vlastnej skúsenosti len odporučiť štúdium na Právnickej fakulte Dostojevského Univerzity v Omsku, no s malou pripomienkou - jeden semester nestačí. Ak by som ešte mal možnosť, rozhodne by som sa vrátil.

Autorský zákon - ochrana autorských práv*

Predmetom nasledujúceho článku bude v skratke si priblížiť autorský zákon ako súčasť právnej úpravy duševného vlastníctva, nakoľko v poslednom období je práve otázke týkajúcej sa autorstva a právnej úpravy duševného vlastníctva celosvetovo venovaná väčšia pozornosť. Zároveň sa pokúsime uviesť aj pohľad na danú problematiku z praxe.

Z historického hľadiska sa so samotným pojmom autorského práva začíname stretávať až v období novodobých právnych systémov. Zaujímavosťou je, že ani v rámci najviac rozvinutého právneho systému súkromného práva v antickom Grécku a hlavne v Ríme sa s autorským právom nestretávame. Až vynálezom kníhtlače v 15. storočí sa postavenie autorov zmenilo, ale stále zostávalo súčasťou privilegovaných vrstiev a kráľ udeľoval odmeny prostredníctvom privilégií. Nie však samotným autorom, ale vydavateľom. Až začiatkom 18. storočia sa prvýkrát v Anglicku začíname stretávať s autorským právom, a to vďaka zákonu kráľovnej Anny, ktorý niesol názov *„Zákon pre podporu učenosti na základe pridelených kópií vytlačených kníh autorom alebo vydavateľom týchto kópií na dobu, ktorá je im určená“*[1] (Statue of Anne 1709-1710). Predmetom tohto zákona bolo ochraňovať záujmy širokej spoločnosti za účelom kultúrneho vývoja.

Na území Slovenska bola oneskorená nielen kníhtlač, ale aj otázka autorského práva. S tou sa stretávame až v období rakúsko-uhorskej monarchie, a to Kráľovskými nariadeniami (1793 a 1794).[2] V 19. storočí sa v dôsledku zmien v spoločnosti a v priemysle situácia týkajúca sa problematiky autorského práva zmenila, pričom práva autorov a vydavateľov diel boli považované za samozrejmosť a ich nelegálna reprodukcia sa už nevykonávala. Zákonným článkom XVI/1884 o autorskom práve začala ochrana osobných a majetkových práv autorov a ich diel. Predmetný článok XVI/1884 neskôr prevzala aj novovzniknutá Československá republika (1918). Následne sa autorské práva menili a dopĺňali podľa politickej situácii nielen na území Čiech a Slovenska, ale aj v rámci európskeho kontinentu (1. a 2. svetová vojna), pričom až definitívnym rozdelením Čiech a Slovenska (1993) sa právna úprava autorských práv začala vykonávať nezávisle od úpravy práv Českej republiky.[3]

Ak sa teda pozrieme na stručný historický vývin autorského práva, zohrávalo v oblasti kultúry významnú funkciu, a nie je tomu inak ani dnes. Autorské právo a práva s ním súvisiace v dnešnom ponímaní patria spolu s priemyselným vlastníctvom medzi tzv. duševné vlastníctvo.

V zmysle článku 5, bod i a ii Svetovej deklarácie o duševnom vlastníctve (WIPO/OMPI) sa za duševné vlastníctvo považuje akékoľvek vlastníctvo, ktoré sa na základe všeobecného súhlasu považuje ako za duševné svojou povahou, tak za vlastníctvo, ktorému prislúcha ochrana. Ďalej sa Svetová deklarácia o duševnom vlastníctve odvoláva na článok 27 Všeobecnej deklarácie ľudských práv (1948), v ktorom je zakotvené, že každý má právo sa slobodne zúčastňovať na kultúrnom živote v spoločnosti, užívať plody umenia a zúčastňovať sa na vedeckom pokroku a jeho výsledkoch a zároveň má právo na ochranu záujmov, ktoré vyplývajú z každej vedeckej, literárnej alebo umeleckej tvorby, ktorej je autorom.[4]

V súčasnom globalizačnom svete plnom rôznych moderných technológií, počítačov, internetu, médií, vďaka ktorým sa za posledných pár desaťročí zmenšili nielen kontinentálne vzdialenosti, ale zväčšil a zrýchlil sa aj prenos informácií, je veľmi ťažké zachovať si autorstvo svojho projektu, tvorby, v skratke autorovho diela. Akýkoľvek autor diela, ktorý sa rozhodne publikovať svoje dielo verejným alebo súkromným spôsobom je vystavený riziku, že jeho dielo bude publikované a privlastnené inou osobou, a preto je chránený autorským zákonom. V Slovenskej republike upravuje autorské práva primárne vnútroštátny zákon č. 618/2003 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (ďalej ako „AZ“), ktorý chráni autora a jeho dielo pred vedomou alebo nevedomou krádežou inej osoby a privlastnenia si autorovho diela.

Spoločnosť, v ktorej žijeme, môžeme jedným slovom nazvať ako informačnú. Informácie nadobudli štatút moci. Kto nimi disponuje, má moc, a spôsob ako ich zhromažďuje, triedi, vysiela, predstavuje nástroj na ovplyvňovanie verejnej mienky, v skratke ovládanie ľudí a následne celej spoločnosti. Každý deň prichádzame do styku s veľkým množstvom informácií, ktoré nám médiá podsúvajú zo všetkých strán. Už len ak si vezmeme samotnú cestu do práce alebo do školy, pri počúvaní rádia alebo čítaní novín je náš mozog vystavený stovkám nových informácií, ktoré musí v priebehu niekoľkých desiatok minút absorbovať a vyhodnotiť. Je viac než isté, že médiá toho času predstavujú najväčší zdroj informácií. Čo si však musíme uvedomiť je fakt, že na jednej strane síce prostredníctvom médií nadobudneme určité informácie, otázkou však zostáva, či informácie takto získané majú dostatočnú hodnotu a nie sú zavádzajúce alebo nepravdivé. Býva pravidlom, že veľká časť médiami získaných informácií je vágna a bez väčšej výpovednej hodnoty.

Ďalej je potrebné sa zamyslieť nad situáciou, keď sa rozhodneme získanú informáciu použiť na svoje vlastné účely, resp. ju začneme užívať a považovať za svoju vlastnú. Tu sa treba pozastaviť a uvedomiť si, že takto získaná informácia, za splnenia zákonných podmienok, môže byť už dielom iného autora, na ktoré sa vzťahuje autorskoprávna ochrana. Práve takýmto nevedomým spôsobom dochádza veľmi často k porušeniu autorských práv. Treba si však uvedomiť, že práve autorská činnosť je jedinečná a neopakovateľná, a treba zachovávať status jej jedinečnosti a vyhýbať sa kopírovaniu alebo plagiátorstvu.

Pojem plagiátorstva sa síce zvykne spájať s pojmom porušenia autorského práva, avšak predstavuje pojem v širšom meradle. Plagiátorstvo sa viaže aj s porušením mimoprávnych, napríklad morálnych noriem, ako napríklad použitie cudzích myšlienok, vyjadrení a slov, a ich prezentovanie ako svojich vlastných. Pokiaľ si budeme plagiátorstvo predstavovať v rovine porušovania, resp. zásahu do autorského práva, pôjde o použitie diela alebo časti diela iného autora subjektom bez súhlasu autora a daný subjekt bude dielo vydávať za svoje vlastné. Taktiež sa za plagiátorstvo dá

** Článok recenzovala JUDr. Svetlana Kšiňanová, PhD., ktorá vyštudovala právo na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave a v súčasnosti pôsobí ako advokát v Nitre, kde poskytuje poradenstvo klientom v jednotlivých oblastiach práva, problematikou autorského zákona sa zaoberá v praxi.*

1 [online].[cit.2014.12.11.]. Dostupné na internete: http://blisty.cz/art/52011.html

2 Chudý, A., Lichnerová, L., Šušol, J.: Úvod do autorského práva pre informačné štúdiá. Bratislava: STIMUL, 2011, s. 99.

3 [online].[cit.2014.13.11.].Dostupné na internete: http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2013/jul_august/27.pdf

4 [online].[cit.2014.12.11.]. Dostupné na internete: http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=394

považovať prípad, kedy síce subjekt bude dielo používať so súhlasom autora alebo na základe zákona, ale zároveň ho bude prezentovať ako svoje vlastné a neuvedie meno autora a zdroj.[5]

Autorské práva, ako sme už vyššie uviedli, sú primárne na území SR chránené vnútroštátnym AZ, pričom kolektívnu správu práv podľa piatej časti AZ vykonávajú na území SR nasledovné inštitúcie: SOZA, Slovenský ochranný zväz autorský pre práva k hudobným dielam; LITA, autorská spoločnosť; SLOVGRAM, nezávislá spoločnosť výkonných umelcov, výrobcov zvukových a zvukovo-obrazových záznamov; OZIS, ochranné združenie interpretov Slovenska; SAPA, Slovenská asociácia producentov v audiovízii; AGICOA Europe Slovensko.[6]

Okrem predmetných inštitúcií kolektívnej správy práv začínajú v poslednom období vznikať obchodné spoločnosti, ktoré sa zameriavajú na ochranu autorských práv. Jedná sa o obchodné spoločnosti, majúce zamestnancov, ktorí dennodenne lustrujú napr. internetové stránky iných obchodných spoločností a dbajú na autorstvo napr. fotografií alebo textov na predmetných internetových stránkach. Preto sa môže stať realitou, a v posledných rokoch sa tak veľmi často aj stáva, že ak nejaká obchodná spoločnosť skopíruje z internetu obrázok, publikuje ho na svojej internetovej stránke alebo výrobku, pričom ho označuje za svoj vlastný, príde takejto obchodnej spoločnosti zásielka s *„mastnou“* faktúrou na úhradu pokuty za neoprávnené stiahnutie fotografie z internetovej stránky. Takéto konanie však nemá oporu v zákone a „poškodený“ (v tomto prípade spoločnosť, ktorej bola vystavená faktúra) má možnosť sa brániť klasickými súdnymi prostriedkami. Z toho vyplýva, že pokiaľ chceme publikovať alebo akýmkoľvek spôsobom zverejňovať diela, ktorých autorom nie sme my, je dôležité zistiť autorstvo daného diela a oslovenie autora. Nakoľko je však aj toto v rámci internetových informácií príliš zložité, a pokým by obchodná spoločnosť našla pôvodného autora, uplynul by dlhý čas, je jednoduchšie stať sa autorom diela a vytvoriť si na vlastné náklady a čas, napríklad v našom prípade, fotografiu, pri ktorej nebude sporné autorstvo, a takýmto spôsobom sa vyhnúť finančným pokutám.

Aby sme čitateľovi priblížili danú problematiku aj z praxe, požiadali sme na zodpovedanie niekoľkých otázok advokáta, JUDr. Svetlanu Kšiňanovú, PhD.:

S akým druhom porušenia autorského práva sa najčastejšie stretávate?

Napríklad použitie fotografií tak, ako je uvedené v tomto článku, kde dochádza k porušovaniu majetkových práv autora. Taktiež dosť často bývajú porušované práva autorov architektonických diel, a samozrejme nelegálne kopírovanie softvéru, či nelegálne kopírovanie hudobných diel. To sú asi najčastejšie formy porušovania autorského práva.

Je podľa Vás AZ na území SR dostatočne silný na ochranu autorských práv?

AZ bol do istej miery modernizovaný ako celok, avšak keďže stále nepoznáme jednoznačnú definíciu autorského diela, hoci sa tejto problematike venovalo mnoho teoretikov, ide o veľmi zložitý problém aj vzhľadom na mnohorakosť autorských diel. Prijatie zákona na ochranu autorstva je len jedna stránka danej problematiky. Druhá stránka je praktické využitie, či použitie tohto zákona a to je podľa môjho názoru oveľa dôležitejšie.

Keďže sa zatiaľ vo všeobecnom ponímaní ľudí autorstvu neprikladá dostatočná vážnosť a duševné vlastníctvo je pre mnohých ľudí niečo veľmi imaginárne, v tejto oblasti nás všetkých čaká veľmi veľa práce.

Problém teda nevidím v samotnom zákone, ale v celkovo slabom spoločenskom uznaní.

Vie sa v AZ autor bez problémov orientovať a získať potrebné informácie o svojich právach?

Na túto otázku môžem odpovedať na základe informácií získaných od môjho syna, ktorý je začínajúcim hudobníkom a pokúšal sa prostredníctvom autorského zákona sám vyriešiť niektoré otázky ohľadne vydania hudobného diela, jeho vydanie prostredníctvom vydavateľa a jeho následné zverejnenie. Ako sa sám vyjadril, zákon si dokáže prečítať i keď nie je právnik, no praktická orientácia v predmetom zákone je už na inej úrovni a pre autora už taká zrozumiteľná nie je.

Na záver by sme teda mohli zhodnotiť, že s fenoménom informačnej spoločnosti, naberá ochrana autorského práva a práv s ním súvisiacich na dôležitosti. To, že sa autorské dielo alebo iné predmety ochrany zverejnia prostredníctvom počítačovej siete na internete, neznamená, že sú voľne publikovateľné a môžu byť ďalej používané. Rovnako aj na takto zverejnené autorské diela alebo iné predmety ochrany spadá AZ, ktorý zabraňuje *„bezohľadnému“*, nezákonnému šíreniu.

Bibliografia:

Knihy:

Adamová, Z., Škreko, A.: Autorské právo v školách. Bratislava: Ústav informácií a prognóz školstva, 2012, s. 49. ISBN: 9788070985120

Chudý, A., Lichnerová, L., Šušol, J.: Úvod do autorského práva pre informačné štúdiá. Bratislava: STIMUL, 2011, s. 99. ISBN: 978-80-8127-029-1

Právne predpisy:

Zákon č. 618/2003 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon)

Internetové zdroje:

[online].[cit.2014.12.11.]. Dostupné na internete: http://blisty.cz/art/52011.html

[online].[cit.2014.12.11.]. Dostupné na internete: http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=394

[online].[cit.2014.13.11.]. Dostupné na internete: http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2013/jul_august/27.pdf

[online].[cit.2014.14.11.]. Dostupné na internete: http://old.culture.gov.sk/media-audiovizia/autorske-pravo-a-prava-suvisiace-s-autorskym-pravom/kolektivna-sprava-prav

***Mgr. Anna ŽEMBÉRYOVÁ*, absolventka Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, odbor Kulturológia, študentka druhého ročníka externého bakalárskeho štúdia na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave, od roku 2004 pôsobí ako právna asistentka v advokátskej kancelárii.**

5 Adamová, Z., Škreko, A.: Autorské právo v školách. Bratislava: Ústav informácií a prognóz školstva, 2012, s. 49.

6 [online].[cit.2014.14.11.]. Dostupné na internete: http://old.culture.gov.sk/media-audiovizia/autorske-pravo-a-prava-suvisiace-s-autorskym-pravom/kolektivna-sprava-prav

Nebezpečné prenasledovanie - novodový fenomén na území Slovenskej republiky zvaný stalking*

Stalking, prejav náklonnosti alebo nočná mora?

ÚVODOM

Každému z nás sa v živote prihodilo, že o našu osobu prejavil niekto záujem, či už dvorením, vyznaním citov alebo vo forme darov, čo človeku ako takému dodáva pocit sebavedomia a pozdvihnutia ega osobnosti. Čo však robiť v prípade, ak sa takáto pozornosť vymkne spod kontroly a stane sa pre toho druhého neznesiteľným? Vtedy môžeme hovoriť o stalkingu. Z morfologického hľadiska znamená „ulovenie koristi“. S týmto pojmom sa väčšina z nás stretla, či už prostredníctvom filmov alebo médií, ktoré nám pomerne často prinášajú prípady mediálne známych osôb, ktoré sú nebezpečne prenasledované celebrity stalkermi. Čoraz frekventovanejšie sa však objavujú reálne prípady nebezpečného prenasledovania, ktoré sú v mnohých situáciach ťažko riešiteľné nielen v dôsledku nekonania orgánov činných v trestnom konaní po oznámení, ale hlavne kvôli neoznámeniu obete takéhoto prenasledovania v dôsledku strachu.

Z nášho pohľadu je však nevyhnutné vymedziť, kedy sa takéto správanie stáva nebezpečným a natoľko obťažujúcim, že ho možno kvalifikovať ako trestný čin. Len preto, že nám niekto neznámy pošle zásielku kvetov alebo zavolá na telefón, neznamená, že má v úmysle nás nechcene obťažovať. Preto je nutné, aby sme mali znalosť o tom, kde sú hranice a čo pojem stalking naozaj zahŕňa. Cieľom tohto článku nie je pojatie stalkingu z kriminologického hľadiska, ale z trestnoprávneho so zameraním sa na exaktné uvedenie trestnoprávnych aspektov nebezpečného prenasledovania na území Slovenskej republiky.

Právny stav na území Slovenskej republiky pred zavedením novely č. 262/2011 Z. z.

Neustále množiace sa prípady pravidelného a opakovaného prenasledovania osôb vo forme útokov, ktoré i napriek svojej nebezpečnosti neboli trestnými činmi, ba ani priestupkami, boli podnetom, ktorý viedol k novelizovaniu zákona č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon"). Podstata týchto útokov tkvela v ich spôsobilosti podstatným spôsobom sťažiť kvalitu života alebo vzbudiť dôvodnú obavu ublíženia na zdraví.[1] Právny stav pred rokom 2011 považujeme za nesmierne medzerovitý, nakoľko sa osoba evidentne dlhodobo prenasledovaná a so značnou obavou o svoj život a zdravie nemohla obrátiť na žiadnu právnu pomoc, nakoľko právny stav na území Slovenskej republiky neumožnoval trestné stíhanie takéhoto páchateľa. Uvedené útoky bolo možné z praktického hľadiska posudzovať podľa analógie iuris, ktorej podstatou je subsumovanie zákonom neupraveného prípadu pod zákonnú normu, čo z hľadiska trestného práva predstavuje subsumovanie takéhoto zákonom neupraveného správania páchateľa pod skutkové podstaty trestných činov upravených v Trestnom zákone.[2] Najkomplexnejšie sa takéto útoky približujú ku skutkovým podstatám trestného činu týrania blízkej alebo zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona, trestného činu výtržníctva podľa § 364 Trestného zákona alebo trestného činu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 Trestného zákona.

Na tomto mieste sa stručne zameriame na základné odlišnosti medzi trestným činom týrania blízkej a zverenej osoby a nebezpečným prenasledovaním. Základným atribútom, ktorým sa odlišuje trestný čin týrania blízkej alebo zverenej osoby od stalkingu je subjekt skutkovej podstaty. Pokým pri stalkingu sa vyskytujú rôzne typy páchateľov, ktoré sú v interakcii s obeťami definované od blízkych osôb až po neznáme osoby, pri trestnom čine týrania blízkej alebo zverenej osoby musí byť subjektom taký priamy páchateľ, ktorému bola osoba zverená do starostlivosti alebo výchovy alebo je takáto osoba blízka k páchateľovi.[3] Z uvedeného nám vyplýva, že pokým v prvom prípade sa páchateľom môže stať všeobecný subjekt, teda ktorákoľvek trestne zodpovedná osoba, v druhom prípade je takéto konanie možné len u špeciálneho subjektu. Medzi ďalšiu odlišnosť môžeme zaradiť vyššiu mieru protiprávneho konania, ktorú vyvodzujeme z pojmu týranie. Ústavný súd v súvislosti s týraním blízkej a zverenej osoby vyslovil, že *„týraním zverenej osoby v zmysle § 125 ods.1 Trestného zákona (teraz § 208 ods.1 Trestného zákona) sa rozumie také zlé nakladanie so zverenou (alebo blízkou) osobou, ktoré sa vyznačuje hrubším stupňom necitlivosti a bezohľadnosti s určitým trvaním. Nevyžaduje sa, aby u blízkej alebo zverenej osoby vznikli následky na zdraví ale musí ísť o také konanie, ktoré týraná osoba pre jeho hrubosť, bezohľadnosť alebo bolestivosť pociťuje ako ťažké príkorie"*[4]. Len na okraj poznamenávame, že istú diferenciu vidíme aj v kvalifikácií trestného činu nebezpečného prenasledovania ako prečinu a týrania blízkej alebo zverenej osoby ako zločinu v dôsledku výšky trestnej sadzby.[5]

Istú pararelu trestného činu nebezpečného prenasledovania môžeme nájsť aj v trestných činoch nebezpečného vyhrážania a násilia proti skupine obyvateľov[6], ku ktorým je trestný čin nebezpečného prenasledovania vo vzťahu subsidiarity, v dôsledku čoho je vylúčený jednočinný súbeh.[7]

Skutková podstata trestného činu nebezpečného prenasledovania ako nóvum v podmienkach trestného práva na území Slovenskej republiky

Nakoľko absentuje akákoľvek súdna prax, a odborná literatúra nezahŕňa tématiku trestného činu nebezpečného prenasledovania, považujeme za prospešné analyzovať takýto trestný čin ako novinku v našom právnom poriadku a zároveň poukázať na aplikačné nedostatky v trestnoprávnej úprave.

Do právneho poriadku Slovenskej republiky bola novelou č. 262/2011 Z. z. zakotvená skutková podstata trestného činu nebezpečného prenasledovania, čo považujeme z nášho uhla pohľadu za akési posilnenie dôvery spoločnosti v riadne fungovanie právneho štátu a taktiež posilnenie bezpečnosti. Cieľom zavedenia je ochrana spoločnosti pred stalkingom, nakoľko sa stalo neúnosným narastajúce množstvo pribúdajúcich prípadov prenasledovaní. Tomu zodpovedá aj časť obsahu dôvodovej správy k tomuto novému ustanoveniu Trestného zákona, ktorá uvádza, že *„sa reaguje na množiace prípady, ktoré zodpovedajú tejto novej skutkovej podstate. Závažné prípady nebezpečného prenasledovania, obťažovania, ktoré podľa platnej právnej úpravy neboli trestnoprávne postihnuteľné sa predkladanou skutkovou podstatou vyhlasujú za trestné."* [8]

Hlavnou iniciatívou na zakotvenie takejto skutkovej podstaty do Trestného zákona bol podnet vtedajšej poslankyne za MOST-HÍD a advokátky Edity Pfundtner, ktorá namietala a výslovne poukazovala na medzerovitý stav v súvislosti s takýmto správaním páchateľa.[9]

Už spomenutá novela doplnila Trestný zákon o skutkovú podstatu trestného činu nebezpečného prenasledovania, ktorá bola zaradená do IX. hlavy osobitnej časti Trestného zákona s názvom „Trestné činy proti iným právam a slobodám„ a explicitne je upravená v § 360a, ktorý nasleduje za obsahovo podobne zhodným trestným činom nebezpečného vyhrážania.

Považujeme za rovnako významné spomenúť, že predmetná novelizácia sa dotkla aj Trestného poriadku a prispela k jeho doplneniu v súvislosti s inštitútom súhlasu poškodeného upraveného v § 211 v zákone č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok"). Trestný čin nebezpečného prenasledovania je z hľadiska trestného práva procesného výnimkou zo zásady oficiality a legality, čo činí, že trestné stíhanie je možné začať, resp. v ňom aj pokračovať len s výslovným súhlasom poškodeného v taxatívne uvedených prípadoch, ak je páchateľ k poškodenému vo vzťahu osobou, voči ktorej by mal ako svedok právo odoprieť výpoveď.

Apropo, podľa nášho názoru je úlohou tohto inštitútu akási možnosť voľby poškodeného v tom, či bude chcieť, aby daná osoba bola trestne stíhaná alebo nebola trestne stíhaná za spáchanie trestného činu. Aj tu však môžeme badateľne vidieť výnimku ustanovenú v § 211 ods. 2 Trestného poriadku, ktorý uvádza, že inštitút súhlasu poškodeného bude vylúčený v prípade, *„ak takým činom bola spôsobená smrť alebo poškodeným je štát, obec, vyšší územný celok, právnická osoba s majetkovou účasťou štátu alebo právnická osoba, ktorá hospodári s verejnými financiami"* [10].

Základná skutková podstata trestného činu nebezpečného prenasledovania podľa § 360a Trestného zákona znie:

(1) Kto iného dlhodobo prenasleduje takým spôsobom, že to môže vzbudiť dôvodnú obavu o jeho život alebo zdravie, život alebo zdravie jemu blízkej osoby alebo podstatným spôsobom zhoršiť kvalitu jeho života tým, že

a) sa vyhráža ublížením na zdraví alebo inou ujmou jemu alebo jemu blízkej osobe,

b) vyhľadáva jeho osobnú blízkosť alebo ho sleduje,

c) ho kontaktuje prostredníctvom tretej osoby alebo elektronickej komunikačnej služby, písomne alebo inak proti jeho vôli,

d) zneužije jeho osobné údaje na účel získania osobného alebo iného kontaktu, alebo

e) ho inak obmedzuje v jeho obvyklom spôsobe života,

potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

Pocit istoty, bezpečia a plnohodnotného života ako právo človeka je základným objektom skutkovej podstaty trestného činu nebezpečného prenasledovania. Nesmieme si ho zamieňať s hmotným predmetom útoku, ktorým je človek vo svojej fyzickej podobe, nakoľko nie je radený medzi základné znaky skutkovej podstaty. Ako môžeme vidieť z daného ustanovenia, objektívna stránka spočíva v sumáre v početných útokoch, z čoho usudzujeme, že v konečnom dôsledku sa svojou povahou radí medzi hromadné trestné činy, nakoľko v mnohých prípadoch za daných okolností spočíva vo viacerých čiastkových útokoch, ktoré sami o sebe nie sú trestnými činmi. Argumentujeme hlavne tým, že páchateľ výnimočne uskutočňuje jeden takýto útok dlhodobo a sústavne na poškodenej osobe. Na tomto mieste môžeme spomenúť, že napr. jeden útok páchateľa spočívajúci v prenasledovaní bez prestávky niekoľko dní je laicky povedané skôr fikciou ako realitou.[11] Tieto útoky môžu spočívať buď v aktívnom konaní (páchateľ dlhodobo sleduje bývalú partnerku, nadáva jej a vyhráža sa proti jej vôli) alebo vo výni-

** Článok recenzoval doc. JUDr. Tomáš Strémy, PhD., ktorý pôsobí na Katedre trestného práva a kriminológie Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.*

1 BURDA,E. a kol. Trestný zákon, Osobitná časť. Komentár. II.diel. 1 vydanie. Praha: C. H. Beck, 2011. 1202 s.

2 STRÉMY, T. Trestnoprávne aspekty nebezpečného prenasledovania (rukopis)

3 Bližšie pozri § 208 Trestného zákona

4 Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. R20/1984

5 Porovnaj § 208 ods. 1 posl.veta a § 360a ods. 1 posl.veta Trestného zákona

6 Bližšie pozri § 359 a § 360 Trestného zákona

7 BURDA,E. a kol. Trestný zákon, Osobitná časť. Komentár. II.diel. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2011. 1212 s.

8 Dôvodová správa k zákonu č. 262/2011 Z.z.

9 Nebezpečné prenasledovanie má byť trestné. [online].[cit. 2014.20.10.].Dostupné na internete:
http:// ww.sme.sk/c/5934372/nebezpecne-prenasledovanie-ma-byt-trestne.html

10 § 211 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov

11 BURDA, E. a kol. Trestný zákon, Osobitná časť, komentár - II.diel. 2011. st. 1203

močných prípadoch v opomenutí konania, na ktoré je osoba povinná (bývalá partnerka by omylom pri hádke so svojim bývalým partnerom zakopla a spadla na cestu, kde jej hrozí nebezpečenstvo ublíženia na zdraví, avšak nedokáže sa postaviť, nakoľko má vyvrtnutý členok - bývalý partner nič nerobí len sa na ňu pozerá a usmieva, aj keď z diaľky vidí prichádzajúce auto - zasiahne až v prípade, že auto bude v blízkosti bývalej partnerky, kedy je to už nevyhnosťou). Naopak zaujmavá situácia môže vzniknúť v prípade, ak sa páchateľ náhodne objaví na mieste, kde sa zdržuje poškodený napr. príde k lekárovi, kde pracuje jeho bývalá partnerka, ktorá sa ním cíti prenasledovaná a o pár dní neskôr sa náhodne stretnú v reštaurácií, pričom v tomto prípade nemôže ísť o naplnenie objektívnej stránky a zároveň subjektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu nebezpečného prenasledovania, ktorá spočíva v dolóznom zavinení.

Všeobecná skutková podstata teda v konečnom dôsledku spočíva v dlhodobom prenasledovaní iného a to takým spôsobom, že buď vzbudzuje páchateľ u poškodeného dôvodnú obavu o život alebo zdravie, život alebo zdravie blízkej osoby alebo podstatným spôsobom zhoršuje kvalitu života. Uvedené znaky musia byť splnené kumulatívne, pričom následok spôsobu tohto prenasledovania (dôvodná obava a zhoršenie kvality života) je vymedzený alternatívne. Rovnako nesmieme zabudnúť na kvalifikovanú skutkovú podstatu, upravenú v § 360a ods. 2 Trestného zákona, ktorú páchateľ naplní v prípade, že spácha takýto trestný čin na chránenej osobe, závažnejším spôsobom konania, z osobitného motívu, alebo verejne.

Trestnoprávny postih páchateľa je vymedzený v kvalifikovanej skutkovej podstate trestom odňatia slobody od šesť mesiacov až do troch rokov.

V súčasnej právnej úprave nebezpečného prenasledovania nájdeme aplikačné problémy v súvislosti s pojmami ako sú dlhodobosť, vzbudenie dôvodnej obavy a zhoršenie kvality života. Pojem dlhodobosť nie je exaktne definovaný vo výklade pojmov v piatej hlave všeobecnej časti Trestného zákona. Vo všeobecnosti sa za dlhodobé prenasledovanie považuje prenasledovanie, ktoré nemá len jednorázový charakter. Válková uvádza, že dlhodobé prenasledovanie je *„opakující se, zpravidla i systematicky a soustavne prováděného jednání (nejde tedy v žádném případě o to, kriminalizovat náhodné nebo jen krátkodobé, byť v základní skutkové podstatě popsané, projevy chování)“*[12]. Problémom však zostáva presné časové vymedzenie trvania nebezpečného prenasledovania, ktoré je potrebné na to, aby sa stalking považoval za trestný čin. Pfundter analogicky subsumuje pojem dlhodobosť pod ustanovenie § 123 ods. 3 písm. j. Trestného zákona, kde je upravená porucha zdravia trvajúca dlhší čas (porucha, ktorá si objektívne vyžiadala liečenie, prípadne aj pracovnú neschopnosť v trvaní najmenej 42 kalendárnych dní, počas ktorých závažne ovplyvňovala obvyklý spôsob života poškodeného). Rovnako sa môžeme oprieť aj o § 138 Trestného zákona, kde sa uvádza pojem po dlhší čas, i keď nie je Trestným zákonom bližšie špecifikovaný. Krajský súd v Bratislave konštatoval, že *„už z názvu tohto osobitného kvalifikačného pojmu vyplýva, že musí ísť o tak dlhý čas ktorý, jednak prekračuje inak obvyklý čas páchania konkrétnej trestnej činnosti - kvantitatívna stránka, a jednak prekračuje obvyklý čas tak, že použitie základnej skutkovej podstaty konkrétneho trestného činu by dostatočne nevysovalo závažnosť spôsobu konania obža-lovaného kvalitatívna stránka“.*[13] Lapidárne povedané, čím je intenzita útokov menšia, tým je potrebný dlhší časový úsek a naopak. Z tohto usudzujeme, že v každom prípade sa musí podmienka dlhodobosti posúdiť vzhľadom na konkrétny prípad. Za povšimnutie stojí spomenúť výklad MS ČR, ktorý otázku dlhodobosti pri trestnom čine nebezpečného prenasledovania zodpovedal časovým úsekom, ktorý má trvanie najmenej mesiac.

Aplikácia pojmu dlhodobosť zahŕňa nie len časový úsek, ale rovnako aj počet čiastkových útokov za takúto dobu. Pfundterová uvádza v súvislosti s úmyslom zákonodarcu, že optimálne sa v praxi vyžaduje minimálne 10 útokov v priebehu jedného mesiaca. Z nášho pohľadu je to však náročné posudzovať, pretože každý prípad je individuálny. Keď vezmeme do úvahy, že napr. v priebehu dvoch týždňov páchateľ uskutoční 17 čiastkových útokov definovaných v skutkovej podstate trestného činu nebezpečného prenasledovania na poškodenom, je možné uvažovať o tom, že v tomto prípade sa môže časový úsek nebezpečného prenasledovania adekvátne skrátiť a rovnako v opačnom prípade, ak sa páchateľ bude dopúšťať troch alebo štyroch útokov, počas šiestich mesiacov, ktorých intenzita je vyššia tak rovnako môžeme uvažovať o trestnom čine nebezpečného prenasledovania, nakoľko intenzita útokov je vyššia a časový úsek dlhší.

Ďalším pojmom, ktorý je podmienkou trestnosti je „vzbudenie dôvodnej obavy“. Z hľadiska aplikačnej praxe nepredstavuje takýto pojem tak závažný problém, nakoľko judikatúra, odborná literatúra a činnosť orgánov činných v trestnom konaní dôsledne analyzovali tento pojem v súvislosti s trestným činom násilia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 197a TrZ účinného do 1.1. 2006[14]. Pod dôvodnou obavou rozumieme tiesnivý pocit zo zla, ktorým sa niekto vyhráža, pričom je nutné posudzovať každý prípad individuálne s prihliadnutím ku všetkým okolnostiam so zameraním na charakter vyhrážok, vlastnosti páchateľa a rovnako charakter poškodeného.

Alternatívne druhým následkom nebezpečného prenasledovania je možnosť zhoršenia kvality života poškodeného podstatným spôsobom. Zhoršenie kvality života chápeme ako negatívnu zmenu v súhrne návykov a hodnôt aplikovaných v súlade so všeobecne záväznými normami danej osoby. Takéto zhoršenie kvality života v súvislosti s trestným činom nebezpečného prenasledovania sa prejavuje psychickou traumou alebo fyzickou ujmou poškodeného na zdraví, resp. zdraví blízkych osôb, v narušení medziľudských vzťahov a rovnako v narušení povesti o danej osobe v spoločnosti.[15] Na tomto mieste je dôležité spomenúť spojenie „podstatným spôsobom“ zhoršiť kvalitu života. Aby bol tento znak náležite zistený a nespochybniteľne dokázaný, navrhujeme v konkrétnych prípadoch vykonať znalecké posudky ohľadne psychického stavu poškodeného v prípade, že by išlo o závažný prípad. V opačnom prípade postačujú ako dôkazy badateľné zmeny v živote poškodeného v dôsledku nebezpečného prenasledovania, ako sú zmena bydliska, zmena zamestnania, vyššie náklady na cestovanie v dôsledku zmeny spôsobu dopravy, zdravotné problémy, ba dokonca zmena mena a priezviska v dôsledku strachu a utajenia sa pred páchateľom.

Kde je hranica vymedzenia trestného činu nebezpečného prenasledovania ?

V niektorých prípadoch je ťažké identifikovať, či vôbec došlo k naplneniu skutkovej podstaty prečinu nebezpečného prenasledovania podľa §360a Trestného zákona alebo či bolo v konkrétnom prípade takéto konanie natoľko závažné, aby bol páchateľ trestne stíhaný za trestný čin - prečin alebo stíhaný za priestupok. Moment, v ktorom sa dané prenasledovanie stáva trestným a zároveň škodlivým prejavom správania je v mnohých prípadoch ťažké rozlíšiť, pretože k tomuto okamihu môže dôjsť nenápadným spôsobom, pričom sa intenzita prenasledovanie môže zvyšovať až sa stane nebezpečným. Skutková podstata trestného činu nebezpečného prenasledovania spočíva v tom, že *„chráni pred obťažovaním tak intenzívnym, ktoré už ohrozuje psychickú a v niektorých prípadoch aj fyzickú integritu poškodeného, respektívne jeho život“*[16].

Taktiež nie je jednoznačné, či sa takéto správanie bude posudzovať ako priestupok alebo prečin. Takéto situácie sa posudzujú na základe § 10 ods. 2 Trestného zákona, ktorý sa nazýva materiálny korektív. Jeho úlohou je exaktne vymedziť hranicu medzi prečinom a správnym deliktom. *„Ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchateľa je jeho závažnosť nepatrná“* [17], nebude kvalifikovaný ako prečin. Ak sa páchateľ dopustí jedného skutku, ktorý nebude sám o sebe podstatne závažný (muž dá žene facku na ulici), domnievame sa, že by mal byť posudzovaný podľa § 47 alebo § 48 zákona o priestupkoch č. 372/1990 Zb. ako priestupok proti verejnému poriadku alebo na základe § 49 zákona o priestupkoch č. 372/1990 Zb. ako priestupok proti občianskemu spolunažívaniu. Naopak v prípade, že sa takýto skutok bude opakovať, je možné predpokladať zvýšenie nebezpečenstva pre takúto osobu v dôsledku predpokladania ďalšieho páchateľovho pokračovania v takomto správaní a následne spôsobenie závažnejších trestných činov ako je ublíženie na zdraví ba dokonca vražda.

Záver

Na záver nášho výkladu by sme chceli podotknúť, že súčasný právny stav nás privádza k jednej významnej otázke, či bolo zavedenie skutkovej podstaty trestného činu nebezpečného prenasledovania do slovenského právneho poriadku účinným nástrojom na zamedzenie správania, ktoré nesie známky stalkingu. V skutku povedané, nedokážeme ešte posúdiť efektivitu kriminalizácie takéhoto správania, nakoľko je v nášom právnom poriadku pomerne novým fenoménom. Vieme len z nášho pohľadu uviesť negatíva, ako sú nízka trestná sadzba a spomínaný aplikačný problém súvisiaci s absenciou presného vymedzenia pojmu dlhodobosť. Možno si kladiete otázku, prečo práve nízka trestná sadzba? Ale zoberme si to z pohľadu obete. Páchateľ môže byť právoplatne odsúdený za trestný čin nebezpečného prenasledovania v základnej skutkovej podstate najviac na jeden rok, v kvalifikovanej skutkovej podstate najviac na 3 roky. Čo však nastane v prípade, ak sa skončí trest takémuto páchateľovi a dostane sa na slobodu je nejasné.

12 VÁLKOVÁ, H. Česká podoba stalkingu podle § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech. In : Trestněprávní revue, č. 9. Praha. 2009

13 Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne pod sp. zn. 23To 121/2009 z 19. novembra 2009

14 PFUNDTNER, E. – ŠANTA, J.: Nebezpečné prenasledovanie – stalking; Justičná revue, 64, 2012, č. 2, s. 271 – 280.

15 BURDA, E a kol. Trestný zákon, Osobitná časť, komentár - II.diel. 2011. st. 1203

16 ŠAMKO, P. Nebezpečné vyhrážanie a prenasledovanie. http://www.pravnelisty.sk/rozhodnutia/a279-nebezpecne-vyhrazanie-a prenasledovanie[online]. [cit. 2014-09-10].

17 § 10 ods. 2 Trestného zákona č. 300/2005 Z. z v znení neskorších predpisov

Z odborných výskumov vyplýva, že najčastejšími príčinami stalkingu sú psychická porucha alebo narušenie attachmentu (väzby) v rannom štádiu dieťaťa, z čoho nám vyplýva, že takýto páchateľ má zväčša v sebe zakorený inštinkt prenasledovania. Nesmieme zabúdať, že kriminalizácia tohto problému ešte neznamená hneď aj jeho následné riešenie. Štúdie stalkingu po celom svete konštatujú, že trestnoprávny postih páchateľa stalkingu neviedol k zastaveniu jeho trestnej činnosti, ba dokonca v niektorých prípadoch páchateľa ešte viac vyprovokoval, načo on následne zintenzívnil svoje útoky. Dané považujeme za kameň úrazu a zároveň laicky definujeme stalking ako „predohru" k spáchaniu závažnejších trestných činov ako napr. vražda. V tomto súvise záverom zacitujem senatórku USA Dianne Einsten: *„Som toho názoru, že vážne, dlhohodobé a opakované prenasledovanie (stalking) bude podobné sériovým vraždám. Konečne to vyšlo najavo. Existuje u každej mentálne abnormálnej osoby ako myšlienka a stále pokračuje. A ja verím, že sa to bude zhoršovať a rovnako verím, že je to mimoriadne vážne."*[18] Máme za to, ža najlepším riešením sa javí kompetentný prístup orgánov činných v trestnom konaní a súčinnosť spoločnosti, ktorý považujeme za základ budovania ochrany a garancie bezpečnosti spoločnosti pred psychoterorom zvaným stalking.

Bibliografia:

Knižné publikácie:

BURDA,E. a kol. Trestný zákon, Osobitná časť. Komentár. II.diel. 1 vydanie. Praha: C. H. Beck, 2011. 1608 s. ISBN 978-80-7400-394-3.

IVOR, J. a kol. Trestné právo hmotné: Všeobecná časť. Druhé, doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2010. 532 s. ISBN 978-80-8078-308-2

Právne predpisy:

Zákon č. 211/2011 Z. z v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 300/2005 Z. z (Trestný zákon) v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 301/2005 Z. z. (Trestný poriadok) v znení neskorších predpisov.

Internetové zdroje:

Nebezpečné prenasledovanie má byť trestné. [online].[cit.2014.20.10.]. Dostupné na internete:

http://www.sme.sk/c/5934372/nebezpecne-prenasledovanie-ma-byt-trestne.html

PFUNDTNER, E. – ŠANTA, J.: Nebezpečné prenasledovanie – stalking;

ŠAMKO, P. Nebezpečné vyhrážanie a prenasledovanie. (online).[cit.2014.18.10.].Dostupné na internete:

http://www.pravnelisty.sk/rozhodnutia/a279-nebezpecne-vyhrazanie-a-prenasledovanie.

Odborné časopisy:

Justičná revue, 64, 2012, č. 2, s. 271 – 280. Válková, H. Česká podoba stalkingu podle § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech. In : Trestněprávní revue, č. 9. Praha. 2009.

Judikatúra:

Rozhodnutie Kraj¬ské¬ho sú¬du v Tren¬či¬ne pod sp. zn. 23To 121/2009) z 19. no¬vem¬bra 2009.

Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. R 20/1984.

Iné zdroje:

Dôvodová správa k zákonu č. 262/2011 Z. z.

STRÉMY, T. Trestnoprávne aspekty nebezpečného prenasledovania (rukopis).

MELOY, J.R. – ed. The Psychology of Stalking. Clinical and Forensic

Perspectives. San Diego: Academic Press. 1998.

***Bc. Denisa HAMRANOVÁ*, študentka druhého ročníka denného magisterského štúdia na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave, zaujíma sa o oblasť trestného práva a kriminológie.**

18 MELOY, J.R. – ed. (1998). The Psychology of Stalking. Clinical and Forensic Perspectives. San Diego: Academic Press.

Kúpna cena ako (ne)podstatná časť kúpnej zmluvy podľa Obchodného zákonníka?*

Kúpnu zmluvu je možné vo všeobecnosti považovať za jeden z najčastejšie využívaných ako aj najstarších zmluvných typov. Už v rímskom práve bola kúpna zmluva považovaná za vzájomne zaväzujúci kontrakt, v rámci ktorého sa predávajúci zaväzoval odovzdať vec do držby a pokojného užívania kupujúcemu a kupujúci sa zaväzoval zaplatiť predávajúcemu v peniazoch dohodnutú kúpnu cenu.[1] Režim kúpnej zmluvy je v podmienkach Slovenskej republiky a jej právneho poriadku upravený v dvoch základných súkromnoprávnych kódexoch. Prvým z nich je zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej aj „*Občiansky zákonník*"), ktorý zakotvuje úpravu kúpnej zmluvy, využívanú v značnej miere mimo podnikateľskej praxe, na druhej strane je to zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej aj „*ObZ*"), kde úprava kúpnej zmluvy nachádza svoje uplatnenie najmä v obchodno-záväzkových vzťahoch.

Právna úprava kúpnej zmluvy je začlenená do tretej časti Obchodného zákonníka, ktorá je venovaná obchodno-záväzkovým vzťahom. Z hľadiska systematiky sa kúpnou zmluvou ako Obchodným zákonníkom upraveným zmluvným typom začína druhá hlava príslušnej tretej časti. Táto skutočnosť len vyzdvihuje charakter a význam tohto zmluvného typu pre spoločnosť, čo sa pretavilo aj do jej systémového zaradenia.

Samotnú podstatu kúpy a teda aj kúpnej zmluvy upravuje § 409 ods. 1 ObZ podľa ktorého: *„Kúpnou zmluvou sa predávajúci zaväzuje dodať kupujúcemu hnuteľnú vec (tovar) určenú jednotlivo alebo čo do množstva a druhu a previesť na neho vlastnícke právo k tejto veci a kupujúci sa zaväzuje zaplatiť kúpnu cenu."*

Špecifikom tohto zmluvného typu je, že na rozdiel od úpravy v Občianskom zákonníku právna úprava kúpnej zmluvy v Obchodnom zákonníku je obmedzená iba na hnuteľné veci. Výnimku z tejto zásady však predstavuje zmluva o predaji podniku podľa § 476 a nasl. ObZ.[2]

Kúpna zmluva v zmysle § 409 ObZ je dvojstranným hmotnoprávnym úkonom, ktorý zároveň musí spĺňať požiadavky stanovené všeobecnou časťou Obchodného zákonníka, najmä ustanovením § 263 ods. 2 ObZ, podľa ktorého sa strany nemôžu odchýliť od základných ustanovení uvedených pre jednotlivé zmluvné typy v tretej časti ObZ ako aj od ustanovení, ktoré ustanovujú povinnú písomnú formu právneho úkonu. V tomto prípade hovoríme o tzv. kogentných ustanoveniach, ktoré je možné charakterizovať ako zákonné ustanovenia, ktoré nepripúšťajú ich modifikáciu, ani vylúčenie ich normatívneho (zaväzujúceho) účinku dohodou zmluvných strán. Tieto podstatné náležitosti kúpnej zmluvy, ktoré majú zároveň kogentnú povahu, sú zakotvené v § 409 ObZ. Podstatné náležitosti so zameraním na kúpnu cenu budú bližšie rozobrané podrobnejšie v ďalšom texte. Predmetný dvojstranný hmotnoprávny úkon musí však okrem uvedených základných náležitostí spĺňať i požiadavky stanovené všeobecnou časťou Občianskeho zákonníka a to ustanovení § 37 a nasl. pre právne úkony ako prejavy vôle účastníkov obchodno-právnych vzťahov, ktoré je potrebné použiť s odkazom na § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka. Právny úkon musí byť uskutočnený slobodne a vážne a zároveň musí byť určitý a zrozumiteľný; inak je neplatný.[3] Len pri dodržaní predmetnej požiadavky je právny úkon platný, pričom tieto požiadavky sa musia vzťahovať na všetky podstatné náležitosti kúpnej zmluvy v zmysle § 409 a nasl. Obchodného zákonníka, a to prioritne na určenie predmetu zmluvy s uvedením množstva a druhu (tovar), ako i na určenie ceny takto špecifikovaného tovaru k momentu uzavretia tohto dvojstranného právneho úkonu.[4]

** Článok recenzoval JUDr. Alexandre Škrinár, CsC., ktorý pôsobí na Katedre občianskeho a obchodného práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.*

1 Rebro K., Blaho P.: Rímske právo, Bratislava: Iura Edition, 2011, s. 387

2 Škrinár, A., Nevolná, Z.: Obchodné právo. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeňek, 2012, s. 204

3 § 37 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov

4 Porovnaj uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky ÚS 344/2011

Podstatné časti kúpnej zmluvy

Podľa Ovečkovej je nevyhnutné, aby dohodnutá zmluva obsahovala všetky podstatné časti kúpnej zmluvy, ktorými sú:

a) Záväzok predávajúceho dodať kupujúcemu tovar
b) Záväzok predávajúceho previesť na kupujúceho vlastnícke právo k tovaru
c) Vymedzenie tovaru – predmetu kúpy
d) Záväzok kupujúceho zaplatiť kúpnu cenu[5]

Prinajmenšom je možné polemizovať o poslednom hore uvedenom bode, a to o záväzku kupujúceho zaplatiť kúpnu cenu, resp. o kúpnej cene samotnej. Na tomto mieste je vhodné zodpovedať otázku, čo je kúpna cena? Samotný Obchodný zákonník ani Občiansky zákonník nám nepodáva legálnu definíciu tohto pojmu. Tú môžeme po dôkladnom skúmaní objaviť v zákone o cenách: *„Cena je peňažná suma dohodnutá pri nákupe a predaji tovaru. Za cenu podľa tohto zákona sa považuje aj tarifa."* [6] Pod pojmom kúpna cena je možné rozumieť aj určitú úhradu kupujúceho za získaný predmet kúpy. Je potrebné si uvedomiť, že kúpna cena musí byť vyjadrená v peniazoch, a to z dôvodu, že ak by boli použité iné ako peňažné prostriedky, tak by sme nemohli hovoriť o kúpnej zmluve, ale napríklad o zámennej zmluve.

Dôležitým atribútom ceny je jej výška, ktorá závisí od vôle zmluvných strán. Jediným obmedzením Obchodného zákonníka vo vzťahu k otázke ceny a jej výšky je ustanovenie § 758, ktoré vyžaduje, aby boli kumulatívne naplnené podmienky, že ide o tuzemský záväzkový vzťah a dohodnutá cena je vyššia, ako je v konkrétnom prípade najvyššia prípustná cena podľa všeobecne záväzného cenového predpisu. V takom prípade bude namiesto ceny dohodnutej v zmluve kupujúci povinný zaplatiť cenu najvyššie prípustnú podľa cenových predpisov.

Významné postavenie ceny v obchodno-záväzkových vzťahoch umocňuje skutočnosť, že ide o akýsi determinant, na základe ktorého sa odvádza vôľa jednotlivých zmluvných strán uzavrieť predmetnú kúpnu zmluvu. Na jednej strane je snaha predávajúceho predať predmetný tovar za čo najvyššiu cenu a na druhej strane záujem kupujúceho na čo najnižšej cene za účelom úspory. O bode, kde sa stretnú prejavy predávajúceho a kupujúceho, môžeme hovoriť ako o konsenze zmluvných strán, ktorý je nevyhnutný na uzatvorenie kúpnej zmluvy.

Spôsob dohody o výške kúpnej ceny upravuje § 409 ods. 2 ObZ: *„V zmluve musí byť kúpna cena dohodnutá, alebo musí v nej byť aspoň určený spôsob jej dodatočného určenia, ibaže strany v zmluve prejavia vôľu ju uzavrieť aj bez určenia kúpnej ceny."*

Z citovaného ustanovenia vyplývajú dva základné spôsoby určenia kúpnej ceny a to:

1. bude určená konkrétna výška kúpnej ceny
2. bude určený spôsob dodatočného určenia kúpnej ceny

Ako tretiu možnosť Obchodný zákonník pripúšťa možnosť uzavrieť kúpnu zmluvu aj bez určenia kúpnej ceny, ak strany takúto vôľu prejavia. V tomto prípade je kupujúci povinný zaplatiť kúpnu cenu určenú podľa § 448 ods. 2 ObZ, t. j. kúpnu cenu, za ktorú sa obvykle predáva rovnaký alebo porovnateľný tovar v čase uzavretia zmluvy a za zmluvných podmienok obdobných obsahu zmluvy.[7]

Predpokladom platnosti takejto kúpnej zmluvy je prejav vôle zmluvných strán v zmluve uzavrieť kúpnu zmluvu aj bez určenia kúpnej ceny. V právnej praxi prevláda ustálený a rigidný názor, že ak chcú zmluvné strany uzavrieť zmluvu aj bez určenia kúpnej ceny, je tento spôsob dohody o kúpnej cene splnený len za podmienky, že je to výslovne uvedené v zmluve. [8]

V nasledujúcom texte sa budeme venovať otázke, či je nevyhnutný výslovný prejav zmluvných strán s prihliadnutím na interpretáciu právnych noriem, ako aj na obchodné zvyklosti, zavedenú prax medzi zmluvnými stranami a medzinárodné zmluvy.

Zákonné ustanovenie § 409 ods. 2 ObZ a jeho formulácia môže evokovať myšlienku, že nie len samotná cena môže absentovať v rámci zmluvných dojednaní, ale aj dohoda o cene alebo dohoda o jej určení. V poňatí nastoleného prístupu by prichádzalo do úvahy, že kúpna cena, dohoda o určení kúpnej cene a ani nijaká zmienka o kúpnej cene nemusí byť upravená v kúpnej zmluve. V takomto prípade by sme mohli teoreticky hovoriť o skutočnosti, že kúpna zmluva bola dojednaná konkludentným správaním zmluvných strán, ktoré svojím konaním zapríčinili, že nedošlo ku konsenzu v otázke presného určenia kúpnej ceny, alebo spôsobu jej určenia, ale došlo ku konsenzu, že sa bude postupovať podľa ustanovenia o cene obvyklej, alebo podľa ich zavedenej praxe.

Interpretačné pravidlá a kúpna cena

Na to, aby sme porozumeli podstate zákonných ustanovení, slúžia rôzne metódy výkladov, ktoré majú charakter myšlienkových postupov, pomocou ktorých sa objasňuje význam právnej normy. Existuje široké spektrum metód, ktoré zabezpečujú predmetnú potrebu ako napr.: autentický, súdny, doktrinálny, logický, systematický, historický jazykový, teleologický výklad a pod. Pravidlá interpretácie právnych úkonov sú upravené v obidvoch súkromnoprávnych kódexoch, pričom každý z nich vychádza z rôznych kritérií. V Občianskom zákonníku sa dostáva do popredia najmä výklad jazykový.[9]

Osobitné interpretačné pravidlá pre obchodno-právne vzťahy upravuje Obchodný zákonník v § 266. Na rozdiel od Občianskeho zákonníka primárnym kritériom nie je jazykový prejav, ale význam vôle. Ide o určité subjektívne kritérium, ktoré spočíva v úmysle konajúcej osoby pričom sa zároveň vyžaduje, aby jej úmysel bol osobe, ktorej je prejav určený známy, alebo aspoň jej musel byť známy.

V nadväznosti na to je potrebné brať ohľad na všetky okolnosti súvisiace s prejavom vôle, vrátane rokovania o uzavretí zmluvy a praxe, ktorú strany medzi sebou zaviedli, ako aj následné správanie strán, pokiaľ to povaha vecí pripúšťa. Nie je teda možné sa obmedziť na konštatovanie, že je potrebné prihliadať na prejav vôle zmluvných strán, ale naopak je potrebné vnímať aj iné skutočnosti, ktoré predchádzajú uzavretiu zmluvy alebo sprevádzajú jej plnenie.

Kúpnu zmluvu je možné uzavrieť aj bez určenia kúpnej ceny, avšak len pod podmienkou, že v zmluve prejavia vôľu ju uzavrieť aj bez určenia kúpnej ceny. Otázkou teda je, či je potrebný výslovný prejav vôle zmluvných strán o tom, že zmluvu uzatvárajú bez určenia kúpnej ceny, alebo tento prejav naopak nie je potrebné uskutočniť výslovne. Dôležitým pojmom je práve prejav vôle. Podľa právnej teórie je prejav vôle jej vonkajšou manifestáciou. [10]

Vôľu je možné následne uskutočniť komisívne alebo omisívne. Komisívne právne úkony je možné uskutočniť výslovne alebo konkludentne. V rámci výslovného prejavu vôle sa ako vyjadrovací prostriedok využíva reč, či už hovorená alebo písaná. Naopak pri konkludentnom prejave vôle, je prejav vôle uskutočnený konkludentnými činmi. Je to taký prejav vôle, ktorý nenapĺňa znaky výslovného prejavu. Takýto konkludentným činom môže byť napr. uzavretie poistnej zmluvy zaplatením poistného, alebo v našom prípade uzavretie kúpnej zmluvy zaplatením kúpnej ceny. Obchod-

5 Ovečková, O. a kol.: Obchodný zákonník komentár, tretie doplnené a prepracované vydanie, Bratislava, 2012, Iura Edition, s. 232
6 § 2 ods. 1 zákona č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov
7 Ovečková, O. a kol.: Obchodný zákonník komentár, tretie doplnené a prepracované vydanie, Bratislava, 2012, Iura Edition, s. 398
8 Škrinár, A., Nevolná, Z.: Obchodné právo. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeňek, 2012, s. 206
9 § 35 ods. 2 a 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov:
„ (2) Právne úkony vyjadrené slovami treba vykladať nielen podľa ich jazykového vyjadrenia, ale najmä tiež podľa vôle toho, kto právny úkon urobil, ak táto vôľa nie je v rozpore s jazykovým prejavom.
(3) Právne úkony vyjadrené inak než slovami sa vykladajú podľa toho, čo spôsob ich vyjadrenia obvykle znamená. Pritom sa prihliada na vôľu toho, kto právny úkon urobil, a chráni sa dobromyseľnosť toho, komu bol právny úkon určený."
10 Lazar, J. a kol.: Občianske právo hmotné, prvé vydanie. Bratislava: Iura Edition. 2010. s. 120

ný zákonník obsahuje špeciálnu úpravu týkajúcu sa uzatvárania zmlúv. V ustanovení § 275 ods. 4 upravuje uzavretie zmluvy v prípade, ak sa akceptácia oferty uskutočňuje konkludentným spôsobom. Vďaka tomuto ustanoveniu môže konajúca osoba uskutočniť prejav vôle – ofertu a druhá konajúca osoba urobiť prejav, že ofertu prijíma vykonaním určitého úkonu (zaplatením kúpnej ceny). [11]

S následným prihliadnutím na obsah návrhu, alebo zvyklosti rozhodujúce podľa ObZ, alebo prax zavedenú medzi kontrahujúcimi stranami, môže osoba voči ktorej návrh smeruje vyjadriť súhlas konkludentným činom aj bez upovedomenia navrhovateľa. Tým pádom dochádza k akceptácii oferty a zmluvnému konsenzu.

Ak vychádzame z predpokladu, že konkrétne podnikajúce osoby uzatvárajú kúpnu zmluvu s totožným predmetom v nepravidelných intervaloch a vytvorili v rámci svojej činnosti akúsi prax týkajúcu sa predmetu, času dodania, kúpnej ceny a pod., je možné považovať za perfektnú aj ústnu kúpnu zmluvu, v ktorej vyslovene nedošlo k určeniu kúpnej ceny, ani k určeniu spôsobu jej určenia, ani k výslovnému prejavu vôle, že chcú uzavrieť kúpnu zmluvu bez určenia kúpnej ceny. V tomto ohľade je potrebné prihliadať na vyššie uvedené interpretačné pravidlá a najmä na zavedenú prax a obchodnú zvyklosť medzi zmluvnými stranami, ktoré takýmto spôsobom konajú v predmetných situáciách.

S odkazom na § 272 ods. 1 ObZ a ustanovenia upravujúce kúpnu zmluvu ako samostatný zmluvný typ, pre kúpnu zmluvu sa podľa Obchodného zákonníka nevyžaduje písomná forma. A čo v prípade, ak sa teda jedná o písomnú kúpnu zmluvu? Podľa Patakyovej: *„Ak písomne uzavretá kúpna zmluva nebude obsahovať určenie kúpnej ceny alebo spôsob jej určenia a ani prejav vôle zmluvných strán uzavrieť ju bez tohto určenia, ku vzniku kúpnej zmluvy nedôjde.“* [12]

S odkazom na uvedené tvrdenie si dovolíme poukázať na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, v zmysle ktorého: *„Text zmluvy je len prvotným priblížením sa k významu zmluvy, ktorý si chceli jej účastníci svojím konaním určiť. Doslovný výklad textu zmluvy môže, ale nemusí byť v súlade s vôľou konajúcich strán. Ak vôľa zmluvných strán smeruje k inému významu a ak sa podarí vôľu účastníkov procesom hodnotenia skutkových a právnych otázok ozrejmiť, zhoda vôle účastníkov zmluvy má prednosť aj pred doslovným významom textu normy i formulovanej zmluvy.“* [13]

Z citovaného judikátu vyplýva, že nie je možné aplikovať len prísne formálny prístup v otázke posudzovania platnosti písomných zmlúv. Na celú problematiku je potrebné nazerať zo širšieho hľadiska, a teda aj hľadiska právno-teoretického, ktoré nám umožní lepšie porozumenie. V danom prípade je nevyhnutné prihliadať najmä na skutočnú vôľu zmluvných strán. Okrem toho je v zmysle citovaného nálezu potrebné: *„hľadieť na vôľu, ako aj okolnosti spojené s podpisom zmluvy a na následné konanie účastníkov po podpise zmluvy.“*

Jednou z okolností pri uzatváraní zmluvy môže byť už spomínaná prax, resp. individuálne zvyklosti, ktoré sa medzi stranami ustálili v dôsledku ich dlhšie trvajúcich obchodných vzťahov, ktoré medzi sebou zachovávajú a nie sú písomne vyjadrené ani v zmluvách ani iných dokumentoch. [14]

Konanie účastníkov po podpise zmluvy je možné konfrontovať s ich správaním počas ich dlhotrvajúcich obchodných vzťahov. Práve táto skutočnosť môže objasniť skutočný zámer zmluvných strán pri vzniku zmluvy a môže dôjsť k spätnej kvalifikácii jej obsahu. Preto ak strany počas určitého obdobia plnili svoje zmluvné povinnosti a až neskôr začne jedna zmluvná strana namietať neplatnosť zmluvy, je potrebné takéto správanie použiť na kvalifikáciu celého obchodného vzťahu, čo dopomôže k objasneniu úmyslu strán.

Podľa nášho názoru je potrebné vnímať nastolenú problematiku písomnej kúpnej zmluvy v dvoch rovinách. V prvom prípade môžeme hovoriť o prejave vôle zmluvných strán, ktoré síce chcú platne uzavrieť písomnú kúpnu zmluvu aj bez určenia ceny, spôsobu jej určenia a zároveň majú v úmysle prejaviť vôľu, že chcú uzavrieť písomnú kúpnu zmluvu bez určenia kúpnej ceny, avšak z dôvodu ich nedôslednosti, resp. nesprávne naformulovaného ustanovenia takýto prejav vôle v zmluve absentuje. V takomto prípade je potrebné prihliadať na skutočnú vôľu zmluvných strán a tou bolo platné uzavretie kúpnej zmluvy aj bez určenia ceny, alebo spôsobu jej určenia, ako aj na ich konanie po podpise zmluvy, prípadne na ich zavedenú obchodnú zvyklosť.

V druhom prípade prichádza do úvahy situácia, že zmluvné strany vyslovene opomenú v písomnej kúpnej zmluve prejaviť vôľu, že chcú zmluvu uzavrieť aj bez určenia kúpnej ceny. Za takýchto okolností by podľa nášho názoru logicky nebolo možné argumentovať vôľou zmluvných strán, keďže ich vôľa nesmerovala k uzavretiu písomnej kúpnej zmluvy bez určenia kúpnej ceny. V takomto prípade by sme nemohli hovoriť o platne uzavretej zmluve, nakoľko nebola uzavretá v súlade s § 409 ods. 2 ObZ a nie je možné použiť ani vyššie uvedenú argumentáciu o skutočnej vôle zmluvných strán.

Kúpna cena a medzinárodné hľadisko

Prameňom obchodného práva sú okrem vnútroštátnych právnych predpisov aj medzinárodné zmluvy a dohovory. V súvislosti s predmetnou tematikou je najvýznamnejším Dohovor OSN o medzinárodnej kúpe tovaru z roku 1990 (ďalej aj „Dohovor“), ktorý bol zverejnený v zbierke zákonov pod č. 160/1991 Zb., a ktorým je viazaná v súčasnosti aj Slovenská republika.

V súvislosti s prijatím Dohovoru prebiehali rôzne diskusie na tému kúpna cena a jej postavenie v rámci kúpnej zmluvy. Vyskytli sa dokonca aj rôzne pochybnosti o tom, či je kúpna cena podstatnou náležitosťou medzinárodnej kúpnej zmluvy. V zmysle čl. 14 Dohovoru: *„Návrh na uzavretie zmluvy určený jednej alebo niekoľkým určitým osobám je ponukou, ak je dostatočne určitý a prejavuje vôľu navrhovateľa, aby bol zaviazaný v prípade prijatia. Návrh je dostatočne určitý, ak je v ňom označený tovar a ak výslovne alebo nepriamo určuje množstvo a kúpnu cenu tovaru alebo obsahuje ustanovenia umožňujúce ich určenie.“*

Keď vychádzame výlučne z uvedeného ustanovenia, o charaktere kúpnej ceny ako podstatnej náležitosti medzinárodnej kúpnej zmluvy nie je možné pochybovať. Problém nastáva v súvislosti s aplikáciou čl. 55 Dohovoru. [15] V predmetnom článku je ustanovené, že sa vychádza z predpokladu, že ak strany neprejavili inú vôľu, tak v podstate nepriamo určili kúpnu cenu obvyklú. Vzhľadom na uvedené je možné dospieť k záveru, že v prípade aplikácie uvedeného Dohovoru na medzinárodnú kúpu tovaru nie je potrebné, aby zmluvné strany vyslovene vyhlásili, že kúpnu zmluvu uzatvárajú bez určenia kúpnej ceny. Článok 55. Dohovoru vyslovene upravuje predpoklad o konsenze zmluvných strán, pokiaľ neprejavia inú vôľu. Naproti tomu v podmienkach Slovenskej republiky sa neprezumuje takáto nepriama dohoda.[16]

Záver

S poukazom na uvedené fakty a prípady je na mieste diskusia, či pri uzatváraní kúpnej zmluvy musia kontrahujúce strany vyslovene prejaviť vôľu uzavrieť kúpnu zmluvu aj bez jej určenia, resp. určenia spôsobu určenia. Vzhľadom na pretrvávajúci názor, že takéto výslovné vyhlásenie je podmienkou platnosti, sme v hlavnom tex-

11 Ovečková, O. a kol.: Obchodný zákonník komentár, tretie doplnené a prepracované vydanie, Bratislava, 2012, Iura Edition, s. 82

12 Patakyová, M. a kol.: Obchodný zákonník komentár, 3 vydanie, Plzeň: C. H. Beck, 2010, s 753

13 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 242/07

14 Ovečková, O. a kol.: Obchodný zákonník komentár, tretie doplnené a prepracované vydanie, Bratislava, 2012, Iura Edition, s. 40

15 Článok 55 Dohovoru OSN o medzinárodnej kúpe tovaru: „Ak sa zmluva platne uzavrela, ale nie je v nej výslovne alebo nepriamo ustanovená kúpna cena a ani ustanovenie umožňujúce jej určenie, predpokladá sa, že strany, pokiaľ neprejavili inú vôľu, nepriamo určili kúpnu cenu zodpovedajúcu kúpnej cene, ktorá sa všeobecne účtovala v dobe uzavretia zmluvy za taký tovar za porovnateľných okolností v príslušnom obchodnom odvetví.“

16 Porovnaj čl. 55 Dohovoru OSN o medzinárodnej kúpe tovaru a ust. § 448 ods. 2 ObZ.

te poukázali na rôzne interpretačné pravidlá, zavedenú obchodnú prax, ako aj medzinárodnú právnu úpravu, ktoré v určitých prípadoch narúšajú konštantné ponímanie tejto problematiky.

V závere je možné konštatovať, že je na mieste, aby zákonodarca upravil danú problematiku jasnejšie a zrozumiteľnejšie s poukazom na hore uvedené prípady uzavierania písomnej a ústnej kúpnej zmluvy. V rámci úvahy *de lege ferenda* je možné navrhnúť, aby bola právna úprava kúpnej zmluvy upravená s poukazom na uvedené argumenty zohľadňujúce skutočnú vôľu, úmysel a obchodnú prax zmluvných strán. S obdobným prístupom sa stretávame aj v súdnej praxi a preto považujeme za vhodné, aby došlo k zjednoteniu vnímania danej problematiky aj legislatívnym spôsobom. Ako vhodný zdroj inšpirácie je možné navrhnúť aj už spomínaný Viedenský dohovor, ktorý bol ako vzor už použitý aj pri prijímaní platného ObZ, avšak v otázke kúpnej ceny a jej vyjadrenia resp. neurčenia v spojitosti s cenou obvyklou, zvolil náš zákonodarca mierne odlišný prístup.

Bibliografia:

Knižné zdroje:

LAZAR, J. a KOL. Občianske právo hmotné, prvé vydanie. Bratislava: Iura Edition. 2010. 542s. ISBN 978-80-8078-346-4

OVEČKOVÁ, O. a KOL. Obchodný zákonník komentár, tretie doplnené a prepracované vydanie, Druhá časť, Bratislava, 2012, Iura Edition, 995 s. ISBN 978-80-8078-434-8

PATAKYOVÁ, M. a kol.: Obchodný zákonník komentár, 4 vydanie, Plzeň: C. H. Beck, 2013, 1712 s. ISBN 978-80-89603-12-1

REBRO K., BLAHO P. Rímske právo, Bratislava: Iura Edition, 2011, s. 522 s. ISBN 978-80-8078-352-5

ŠKRINÁR, A., NEVOLNÁ, Z. Obchodné právo. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeňek, 2012, 398 s. ISBN 978-80-7380-365-0

Právne predpisy

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

Zákon č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov

Medzinárodné dohovory

Dohovor OSN o medzinárodnej kúpe tovaru z roku 1990 (Viedenský dohovor)

Judikatúra:

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, ÚS 344/2011

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 242/07

***Bc. Jakub CVEJKUŠ*, študent druhého ročníka denného magisterského štúdia na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave, zaujíma sa o oblasť obchodného, občianskeho a športového práva.**

Innštitút vydedenia v slovenskom a novom českom Občianskom zákonníku*

Všeobecne

Dedenie je významným inštitútom súkromného práva, ktorý zabezpečuje zmenu v subjektoch majetkových práv a povinností po smrti fyzickej osoby. Základnou funkciou tohto právneho inštitútu je hmotné zabezpečenie života potomkov a teda posilnenie rodiny prostredníctvom generačného prepojenia.[1]

Účelom tohto článku je poukázať na vybrané problémy inštitútu vydedenia ako aj porovnať právnu úpravu na Slovensku a v Českej republike.

Vo všeobecnosti každá fyzická osoba má subjektívne dedičské právo. Inštitút vydedenia slúži na zbavenie subjektívneho dedičského práva. Pojem vydedenie býva používaný v dvojakom zmysle. Rozumie sa ním prejav vôle poručiteľa vydediť svojho potomka, poprípade deti svojho potomka a taktiež tento pojem býva interpretovaný ako právny následok prejavu vôle poručiteľa.[2]

Vydedenie je možné charakterizovať ako jednostranný právny úkon poručiteľa, ktorý prejavuje svoju vôľu v tom zmysle, aby jeho potomok dostal menej, resp. nedostal ani zákonný podiel, ktorý by mu inak prináležal na základe zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „*Občiansky zákonník*“). Inštitút vydedenia je možný len pri neopomenuteľných dedičoch, teda potomkoch poručiteľa, pričom je irelevantné, či ide o biologických alebo adoptívnych potomkov poručiteľa.[3]

Na tomto mieste môžeme skonštatovať, že len platným právnym úkonom, ktorým je v tomto prípade vydedenie, môže nastať situácia, že potomok poručiteľa ako neopomenuteľný dedič bude dediť menšiu časť, resp. nebude dediť ani zákonný podiel po poručiteľovi.

Spoločné a odlišné znaky vydedenia a závetu

Na prvý pohľad je zrejmé, že vydedenie a závet sú úplne rôzne právne úkony. Tieto právne úkony však síce majú mnoho odlišného, ale môžeme pri nich zaznamenať aj spoločné znaky. Vydedenie sa týka iba potomkov poručiteľa. Ak má poručiteľ záujem na tom, aby boli vydedené aj ďalšie osoby, môže okruh osôb na ktoré sa bude vzťahovať vydedenie rozšíriť aj na potomkov vydedeného neopomenuteľného dediča (vnukov a vnučky). Obidva právne úkony sa zriaďujú pre prípad smrti (*mortis causa*). Listina o vydedení musí mať tie isté formálne náležitosti ako závet. Na zriadenie listiny o vydedení musí mať poručiteľ tú istú spôsobilosť ako pri zriadení závetu. Rovnako obidva právne úkony sa zaraďujú k jednostranným právnym úkonom a musia byť urobené písomne.

Čo sa týka odlišných znakov medzi týmito dvomi právnymi úkonmi, môžeme skonštatovať, že závetom sa priznáva určité právo k predmetu dedičstva, zatiaľ čo vydedením sa subjektívne právo k predmetu dedičstva odníma, resp. sa obmedzuje.[4]

Prejav vôle niekoho vydediť môže byť zakomponovaný aj do závetu, zatiaľ čo priznanie subjektívneho práva k určitému predmetu dedičstva by bolo dosť neobvyklé, ak by tento prejav vôle bol zaradený na jednej listine s prejavmi vôle niektorých neopomenuteľných dedičov vydediť. Je nutné však podotknúť, že Občiansky zákonník však takúto možnosť nezakazuje. V takomto prípade by však bolo nepochybne nutné, aby bolo možné obidva prejavy vôle zachytené na jednej listine s určitosťou a bez akýchkoľvek pochyb-

** Článok recenzoval Mgr. Jozef Štefanko, LLM, ktorý pôsobí na Katedre občiasnkeho a obchodného práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.*

1 Lazar, J. a kol.: Občianske právo hmotné. Iura Edition. Bratislava: 2010. s 610.

2 Gandžalová, D.: Dedičské právo.2006. Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, vydavateľské oddelenie, p.č. 320, str. 139.

3 Tamtiež.

4 Mikeš, J., Muzikář, L., Dedičské právo.2. aktualizované vydanie, Linde Prahe a.s. 2005. p.s. 350, str.85.

ností rozlíšiť.

Rozdiel medzi vydedením a dedičskou nespôsobilosťou

Vydedenie má rovnaké právne účinky ako dedičská nespôsobilosť podľa § 469 Občianskeho zákonníka. Teda spôsobuje stratu práva na dedičstvo. Medzi týmito dvomi inštitútmi môžeme nájsť aj niekoľko rozdielov:

a) Na vydedenie je potrebný formálny prejav vôle, zatiaľ čo dedičská nespôsobilosť nastáva priamo zo zákona.

b) Na vydedenie súd prihliada až predložením listiny o vydedení a na dedičskú nespôsobilosť z úradnej povinnosti.

c) Vydedenie sa vzťahuje iba na neopomenuteľných dedičov, zatiaľ čo dedičská nespôsobilosť sa týka všetkých poručiteľových zákonných aj závetných dedičov.

d) Vydedenie možno rozšíriť aj na potomkov vydedeného, zatiaľ čo dedičská nespôsobilosť nevylučuje dedenie potomkov osoby inak nespôsobilej dediť.

f) Účinky vydedenia možno odvrátiť len zrušením prejavu vôle, zatiaľ čo účinky dedičskej nespôsobilosti možno odvrátiť, ak poručiteľ dedičovo konanie uvedené v ustanovení § 469 Občianskeho zákonníka odpustil.[5]

Na miesto nespôsobilého dediča, ak je ním potomok poručiteľa, nastupujú jeho potomkovia, ktorým pripadne celý zákonný podiel ich bezprostredného predka. Avšak pri vydedení na miesto vydedeného potomka nastupujú tiež jeho prípadní potomkovia, ale len v rozsahu povinného podielu, ktorý im prislúcha ako neopomenuteľným dedičom podľa § 479 Občianskeho zákonníka.

Materiálne a formálne náležitosti listiny o vydedení

Požiadavky kladené na listinu o vydedení Občiansky zákonník upravuje v § 476 a § 480 Občianskeho zákonníka. Tieto ustanovenia upravujú formálne a obsahové náležitosti jednotlivých druhov závetu a možnosti zrušenia závetu. Tieto ustanovenia sa použijú primerane aj na listinu o vydedení. Na platnosť listiny o vydedení sa vyžaduje, aby táto listina spĺňala všeobecné náležitosti právnych úkonov podľa § 34 a nasl. Občianskeho zákonníka a zároveň špeciálne náležitosti stanovené pre tento právny úkon.[6]

Listina o vydedení musí mať písomnú formu a môže byť napísaná vlastnou rukou alebo ju možno zriadiť i v inej písomnej forme za účasti svedkov podľa § 476b a § 476c Občianskeho zákonníka. Listina o vydedení môže byť napísaná i vo forme notárskej zápisnice podľa § 476d ods. 1 Občianskeho zákonníka . Špeciálne obsahové náležitosti pre tento typ právneho úkonu ustanovuje § 476 ods. 2 Občianskeho zákonníka. [7]Teda podobne ako pri závete musí byť v nej uvedený deň, mesiac a rok, kedy bola listina podpísaná, inak je listina o vydedení neplatná. V zmysle všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka o neplatnosti právnych úkonov sa jedná o absolútnu neplatnosť.[8] Materiálnou náležitosťou vydedenia je okrem iného aj existencia konkrétneho dôvodu vydedenia, ktoré sú taxatívnym výpočtom uvedené v Občianskom zákonníku v § 469a.

Vzťah závetu a vydedenia na tej istej listine

Na tomto mieste je potrebné poukázať na skutočnosť, ktorá sa môže v praxi vyskytnúť, ak je súčasťou závetu aj listina o vydedení. Môže sa stať, že jeden z dvoch právnych úkonov napísaných na jednej listine môže trpieť právnymi nedostatkami a môže byť účastníkmi konania úspešne napadnutý na súde. Pri tejto situácii je potrebné od seba odlíšiť závet ako jeden právny úkon a vydedenie ako druhý právny úkon a posudzovať ich samostatne. Ak by náhodou chýbal dôvod vydedenia pri právnom úkone o vydedení, vydedenie ako druhý právny úkon by bol na základe § 469a ods. 3 absolútne neplatný, ale závet ako prvý právny úkon by zostal platný. Ak by nastala druhá možnosť, teda že by zostal druhý právny úkon platný, ale závet ako prvý právny úkon neplatný, išlo by na základe § 40a v spojený s § 479 len o relatívnu neplatnosť. Môže sa však stať i kuriózna situácia, keď v tej istej listine by poručiteľ spísal závet aj vydedenie, ktoré by sa týkalo len jeho jedného potomka, ak by v závete stálo, že mu poručiteľ odkazuje napríklad 5.000,- €, a zároveň by táto listina obsahovala aj vydedenie, že ho poručiteľ vydeďuje pre jeden zo zákonných dôvodov, ktorý by bol aj v listine špecifikovaný a bol by legitímny, z určitého okruhu majetku, ktorý by bol iný ako v ustanoveniach závetu. V našom prípade by mohlo ísť o vydedenie z nároku na osobný automobil. Nakoľko sa jedná o dva samostatné právne úkony a právne úkony sa posudzujú podľa obsahu, je nutné zvážiť, či tieto dva právne úkony môžu popri sebe obstáť, alebo by si navzájom svojim obsahom odporovali. Rovnako je potrebné postupovať v situácii, keď poručiteľ postupne zriadil dve listiny o vydedení jedného alebo viacerých potomkov.

Dôvody vydedenia

Ako sme sa už zmienili vyššie, dôvody uvedené v § 496a sú taxatívnym výpočtom dôvodov, pre ktoré môže poručiteľ vydediť svojich potomkov a nie je možné žiadnym iným postupom rozšíriť tento okruh dôvodov o ďalšie iné možné dôvody vydedenia. Slovenský Občiansky zákonník v platnom znení pozná tieto štyri dôvody vydedenia:

Poručiteľ môže vydediť potomka, ak:

1. V rozpore s dobrými mravmi neposkytol poručiteľovi potrebnú pomoc v chorobe, starobe alebo v iných závažných prípadoch.
2. O poručiteľa trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať.
3. Bol odsúdený za úmyselný trestný čin na trest odňatia slobody v trvaní najmenej jedného roka.
4. Trvalo vedie neusporiadaný život.

Čo sa týka prvého dôvodu vydedenia, je v prvom rade potrebné skúmať, či vydedený potomok poručiteľa mal reálnu možnosť poskytnúť poručiteľovi potrebnú pomoc (nemoc alebo invalidita vydedeného potomka, prírodná katastrofa a iné.), prípade či ju poručiteľ neodmietol. Tak isto sa musí jednať o pomoc, ktorá bola potrebná alebo nutná a priamo súvisela so starobou, chorobu alebo s iným závažným prípadom a zároveň každé takéto nekonanie je potrebné posúdiť z hľadiska súladu s dobrými mravmi. Súd v takýchto prípadoch bude skúmať, či si poručiteľ vzhľadom na svoju situáciu a osobné pomery nemohol zaobstarať základné životné potreby a zároveň o jeho potreby nie je postarané inak (napr. umiestnenie poručiteľa do vhodného zariadenia), a či neposkytnutie pomoci poručiteľovi zo strany potomka bolo v rozpore s dobrými mravmi.

Pre druhý dôvod je charakteristické, že potomok neprejavuje skutočný záujem o poručiteľa, ktorý by inak prejavovať mal. Opäť je potrebné skúmať najmä skutkový stav každého jednotlivého prípadu. Zo znenia samotného dôvodu je zrejmé, že na vydedenie nestačí, ak by potomok len na krátku dobu neprejavil o poručiteľa záujem, ale musí ísť o trvalé neprejavovanie záujmu. Rovnako je potrebné skúmať, či potomok mal reálnu možnosť prejavovať o poručiteľa záujem, alebo mu v tom bránili objektívne dôvody, z ktorých sa tak trvalo nestalo. Občiansky zákonník pri tomto dôvode nevymedzuje pojem „*trvalo*“, ani aká doba je potrebná na to, aby bola naplnené zákonom vymedzené podmienky pre vydedenie. Pri tomto výpovednom dôvode je potrebné zdôrazniť súdne rozhodnutie Rč. 36/2002, ktoré upravuje, že z dôvodu uvedeného v písmene b) môže poručiteľ platne vydediť svojho potomka iba listinou, ktorá bola napísaná počínajúc dňom 1.1.1992. Dôvod na toto vydedenie pritom môže spočívať v správaní sa potomka voči poručiteľovi, ku ktorému došlo v dobe pred 1.1.1992, ak trvalo aj po tomto dátume. [9]

Tretí dôvod vydedenia je podľa niektorých odborníkov pomerne jasne formulovaný a nepredstavuje významný problém pre aplikačnú prax. Aby mohol poručiteľ uplatniť tento výpovedný dôvod, musí existovať právoplatné odsudzujúce súdne rozhodnutie vyde-

5 Fekete, I.: Občiansky zákonník 2. Veľký komentár, Bratislava: Eurokódex 2011, p.č. 2588, str. 1292.

6 Svoboda, J. a kol.: Občiansky zákonník. V. vydanie, Eurounion 2005, p.č. 1345, str. 417.

7 Fekete, I.: Občiansky zákonník 2. Veľký komentár, Bratislava: Eurokódex 2011, p.č. 2588, str. 1292.

8 Tamtiež, str. 1293.

9 Rč. 36/2002, dostupné in: Svoboda, J. a kol.: Občiansky zákonník. V.vydanie, Eurounion 2005, p.č. 1345 str. 417.

deného dediča, ktorým bol uznaný vinným za úmyselný trestný čin a zároveň mu bol zaň uložený trest odňatia slobody v trvaní najmenej jedného roka. Je irelevantné, voči komu tento úmyselný trestný čin smeroval, a teda nie je nevyhnutnou podmienkou, aby takýto spáchaný trestný čin smeroval voči osobe poručiteľa.

Na tomto mieste si dovoľujme nesúhlasiť s tvrdeniami v niektorých publikáciách, že tento vyššie uvedený dôvod nepredstavuje významný problém pre aplikačnú prax. Problém môže nastať v tom, čo v prípade, ak páchateľ spáchal viac trestných činov jedným skutkom z ktorých jeden bol spáchaný úmyselne a druhý bol spáchaný ako nedbanlivostný trestný čin, a bol mu uložený súhrnný trest odňatia slobody prevyšujúci 1 rok. Rovnako je otázne, ako sa bude postupovať, ak bol potomok poručiteľa odsúdený za úmyselný trestný čin s trestnom odňatia slobody prevyšujúcim jeden rok, následne poručiteľ vydedil svojho potomka a až potom sa na tohto potomka vzťahovala amnestia udelená prezidentom Slovenskej republiky.

Posledným štvrtým dôvodom vydedenia je, ak potomok poručiteľa vedie trvalo neusporiadaný život. Zákonodarca bližšie nešpecifikuje, čo sa rozumie pod pojmom „*neusporiadaný život*". V každom prípade je opäť potrebné si všimnúť, že na naplnenie tejto podmienky je potrebné, aby vedenie takéhoto neusporiadaného života netrvalo len na krátku alebo len prechodnú dobu spôsobenú napríklad nadmerným požívaním alkoholu, ale aby potomok poručiteľa viedol trvalo neusporiadaný život.

Z uvedených dôvodov možno vyvodiť záver, že existujú dve skupiny dôvodov vydedenia. Prvú skupinu dôvodov tvoria dôvody uvedené pod písmenami a) a b), kde sa jedná o správania potomka voči poručiteľovi. Druhú skupinu tvoria dôvody uvedené pod písmenami c) a d), kde sa sleduje ochrana rodiny pred nepriaznivými následkami vyplývajúcimi z konania potomka poručiteľa. [10]

Právna úprava vydedenia v novom českom Občianskom zákonníku

V Českej republike dňa 1.1.2014 nadobudol účinnosť nový český občiansky zákonník.[11] V novej českej právnej úprave badať hneď niekoľko rozdielov v porovnaní

s našou právnou úpravou. V § 1646 ods. 1 občianskeho zákonníka sa uvádza, že poručiteľ môže vydediť neopomenuteľného dediča, ktorý:

a) mu neposkytol potrebnú pomoc v núdzi,

b) o poručiteľa neprejavuje reálny záujem, aký by prejavovať mal,

c) bol odsúdený za trestný čin spáchaný za okolností svedčiacich o jeho zvrhlej povahe alebo,

d) vedie trvalo neusporiadaný život.

Zároveň podľa § 1646 ods. 2 poručiteľ môže vydediť i neopomenuteľného dediča, ktorý je nespôsobilý dediť, a preto je z dedičského práva vylúčený. V § 1647 sa zaviedol aj úplne nový dôvod vydedenia. Poručiteľ môže vydediť aj neopomenuteľného dediča, ktorý je tak zadlžený, alebo si počína tak márnotratne, že je tu obava, že sa pre jeho potomkov nezachová povinný diel. Urobiť to môže len tak, že tento jeho povinný diel odkáže deťom tohto neopomenuteľného dediča, prípadne ak ich niet, tak ich potomkom. Nový český Občiansky zákonník upustil v § 1646 od slova „*potomok*" a nahradil ho slovom „*neopomenuteľný dedič*". Táto zmena sa spravila pre prípad, ak by potomok prežil poručiteľa, čím sa v takejto situácii odstráni nie príliš vhodná terminológia.[12]

Čo sa týka prvého dôvodu vydedenia, je podobný ako v slovenskom Občianskom zákonníku a teda musí sa jednať o neposkytnutie poručiteľovi potrebnej pomoci v núdzi, ktorá by bola pre poručiteľa potrebná a nutná a na strane neopomenuteľného dediča nenastali také skutočnosti, ktoré by objektívne bránili vo výkone takejto pomoci pre poručiteľa. Podobne je formulovaná aj druhá podmienka, kde poručiteľ môže vydediť neopomenuteľného dediča, ak o poručiteľa neprejavoval reálny záujem.

Z nášho pohľadu je zaujímavá tretia podmienka vydedenia, ktorá ustanovuje, že poručiteľ môže vydediť aj neopomenuteľného dediča, ktorý bol odsúdený za trestný čin spáchaný za okolností svedčiacich o jeho zvrhlej povahe. Pri skúmaní tejto skutkovej podstaty musíme nahliadnuť do dôvodovej správy k novému občianskemu zákonníku (ďalej len „*dôvodová správa*"), ktorá bližšie vysvetľuje zvolenú formuláciu a dôvody a účel takéhoto ustanovenia. Dôvodová správa k § 1646 uvádza, že právne poriadky jednotlivých štátov volia skorej všeobecne formulované skutkové podstaty tohto typu pre vydedenie ako napríklad nemecký občiansky zákonník v § 2333, alebo španielsky občiansky zákonník v čl. 848 an., alebo poľský občiansky zákonník v čl. 1008 bez toho, aby tieto právne poriadky ustanovovali trestnú sadzbu odňatia slobody. Existujú však aj štáty, ktoré dôvod vydedenia pre spáchanie úmyselného trestného činu spájajú s trestnou sadzbou odňatia slobody. Takýmto štátom je napríklad Rakúsko, Lichtenštajnsko alebo Maďarsko, ktorý spája dôvod vydedenia v § 663 maďarského občianskeho zákonníka s trestnou sadzbou odňatia slobody v trvaní aspoň päť rokov.[13] Dôvodová správa argumentuje, že „*zvrhlá povaha*" odlíši povahu trestných činov, akým je napríklad vražda alebo chladnokrvná lúpež od trestných činov ako je napríklad exces v nutnej obrane alebo krádež z hladu, ktoré sú pre vydedenie nepodstatné. Trestný čin je nutné posúdiť, nakoľko sa prieči všeobecnej morálke a akým spôsobom sa dotýka poručiteľovej cti a rodiny.[14]

O štvrtej podmienke platí v podstate to isté ako sme uviedli pri štvrtej podmienke pri vydedení podľa slovenskej právnej úpravy.

Nový občiansky zákonník uvádza aj ďalšie dva dôvody, kedy je možné vydediť neopomenuteľného dediča a to v § 1646 ods.2 a v § 1647. Ustanovenie § 1646 ods. 2, ktoré ustanovuje, že: „*poručiteľ môže vydediť i neopomenuteľného dediča, ktorý je nespôsobilý dediť, a preto je z dedičského práva vylúčený*", sa vracia do českej právnej úpravy zo staršej právnej úpravy (§ 770 ABGB). Pri takomto prejave vôle však bude osoba vylúčená z dedičstva nie preto, že je nespôsobilá dediť, ale prejavom vôle poručiteľa o jej vydedení. Toto ustanovenie má predísť sporom vzniknutým ešte počas života poručiteľa, či náhodou počas svojho života odpustil alebo neodpustil svojmu potomkovi konanie zakladajúce jeho dedičskú nespôsobilosť. [15]Zaujímavé je taktiež ustanovenie § 1647, kde sa ako dôvod vydedenia uvádza márnotratnosť neopomenuteľného dediča, ktorá vzbudzuje obavu, že účel dedenia a síce zachovanie hodnôt dedičstva nebude do budúcna možný. Tento dôvod vydedenia však nemožno rozšíriť aj na potomkov neopomenuteľného dediča. Tento prípad sa označuje ako *exhereditacio bona mente facta*.[16]

Uvedenie dôvodu vydedenia

Ďalší z nášho pohľadu významný posun nastal v § 1648, kde už nie je podmienkou vydedenia uvedenie samotného dôvodu vydedenia. Zostáva len na poručiteľovi, či dôvod vydedenia uvedie alebo neuvedie. Podľa dôvodovej správy je hlavným cieľom vydedenia zbavenie neopomenuteľného dediča jeho povinného dielu a nie ho spoločensky pohoršiť.[17] Niektoré právne poriadky podmieňujú

10 Mikeš, J., Muzikář, L., Dedičské právo.2. aktualizované vydanie, Linde Prahe a.s. 2005. p.s. 350, str.87.

11 Bělohlávek, A.J.,Černý, F.,Jungwirthová, M., Klíma, P.,Profeldová, T.,Šrotová E., Nový občanský zákoník.Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetne predpisu souvisejících.Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. str. 830.

12 Bělohlávek, A.J.,Černý, F.,Jungwirthová, M., Klíma, P.,Profeldová, T.,Šrotová E., Nový občanský zákoník.Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetne predpisu souvisejících.Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. str. 830.

13 Dôvodová správa k novému občianskemu zákonníku, komentár k § 1646 a 1647, str. 407 a nasl.

14 Ako príklad dôvodová správa uvádza, že: „Kto bol sám odsúdený ako recidivista za opakované krádeže, ťažko môže vydediť potomka odsúdeného rovnako za krádež.".

15 Dôvodová správa k novému občianskemu zákonníku, komentár k § 1646 a 1647, str. 407 a nasl.

16 Tamtiež str. 409.

17 Kolman P., Vydedení dnes a dle nového občanského zákonníku, in Bulle-

platnosť vydedenia uvedením dôvodu vydedenia ako napríklad Slovensko, Švajčiarsko alebo Poľsko, iné naopak tento dôvod nevyžadujú ako napríklad Rakúsko alebo Rusko a po novom samozrejme aj Česká republika.[18]

Rovnako ako aj na Slovensku, tak aj v Českej republike je zakázané extenzívnym spôsobom rozširovať dôvody vydedenia. Rovnako tak je možné úplné ale aj čiastočné vydedenie neopomenuteľného dediča. Zásadnou zmenou je taktiež aj fakt, že ak vydedený potomok prežije poručiteľa, nededia ani jeho potomkovia, pričom to vôbec nemusí byť výslovne uvedené v listine o vydedení. Ak však vydedený potomok zomrie skorej ako poručiteľ, potom jeho potomkovia dedia mimo tých, ktorých poručiteľ samostatne vylúčil z dedičského práva. Rovnako je zaujímavou praktická situácia, ak niekto spíše listinu o vydedení za účinnosti starého Občianskeho zákonníka ale zabudne uviesť dôvod vydedenia, takáto listina sa bude posudzovať podľa nového občianskeho zákonníka a listina o vydedení bude platná. Rovnako z paragrafového znenia nového občianskeho zákonníka nevyplýva oznamovacia povinnosť poručiteľa oznámiť svojmu potomkovi, že bol vydedený.[19] Z dôvodovej správy vyplýva, že nie je možné vydediť neopomenuteľného dediča do budúcna a podmienene.[20]

Záver

V tomto článku sme sa snažili poukázať na tie najdôležitejšie otázky pri inštitúte vydedenia v slovenskej a českej právnej úprave. Na tomto mieste môžeme skonštatovať, že právne úpravy inštitútu vydedenia sú v týchto dvoch krajinách vo veľa veciach podobné, ale zároveň aj po novele českého občianskeho zákonníka aj v mnohom odlišné. V Českej republike boli rozšírené dôvody pre vydedenie, v jednotlivých paragrafoch prebehla aj terminologická úprava odstraňujúca možné nedostatky vyskytujúce sa v bežnej praxi.

Pri prijímaní nového českého občianskeho zákonníka prebiehali početné a búrlivé diskusie k jeho jednotlivým ustanoveniam. Niektorí odborníci z teórie a praxe tvrdili, že nový občiansky zákonník posilňuje postavenie advokátskych kancelárii v Čechách. Pri právnej úprave vydedenia si dovolíme vysloviť súhlas s tým, že pri sporoch o dedičstvo bude nutné sa dať zastúpiť advokátmi, alebo osobami s právnym povedomím, nakoľko niektoré dôvody vydedenia sú upravené veľmi všeobecne a bude vecou dokazovania, či bola alebo nebola naplnená podmienka pre vydedenie. Rovnako problematické sa z nášho pohľadu zdá byť ustanovenie, na základe ktorého nemusí byť v listine o vydedení uvedený dôvod vydedenia. Síce sa v dôvodovej správe uvádza, že vydedenie by malo v prvom rade slúžiť na odobratie dedičského práva neopomenuteľnému dedičovi a nie na spoločenské odsúdenie, nie je zaručené, že ak sa v listine o vydedení nebude nachádzať dôvod vydedenia, bude opäť nutné preukazovanie skutočností vedúcich k vydedeniu. Pri zostavovaní listiny o vydedení môže dôjsť k pokusom o zneužitie inštitútu vydedenia v prospech poručiteľa, ktorý má tým, že nemusí uviesť výpovedný dôvod do listiny o vydedení, *de facto* zľahčenú pozíciu pre zostavenie listiny o vydedení. Rovnako vecou dokazovania a potreby právneho zastúpenia bude viac než nutné pri tretej skutkovej podstate vydedenia, kde sa bude musieť dokazovať, či sa jedná alebo nejedná o zvrhlú povahu páchateľa trestného činu. Bude vecou súdnej rozhodovacej činnosti, aké kritéria zvolí a nastaví pre uplatňovanie jednotlivých dôvodov vydedenia v praxi.

Na konštatovanie niektorých autorov publikácii, že v slovenskom Občianskom zákonníku je pomerne jasne a presne naformulovaná tretia podmienka vydedenia, ktorá v praxi nerobí príliš veľké aplikačné problémy, sme už poukázali vyššie, keď je možné vydediť potomka, ak bol odsúdený za úmyselný trestný čin na trest odňatia slobody v trvaní najmenej jedného roka. Načrtli sme možné situácie, ktorý by mohli nastať pri tretej podmienke vydedenia, ktorým sa v tomto článku nebudeme venovať a zostávajú námetom pre napísanie ďalšieho nového článku.

Úplne na záver je potrebné skonštatovať, že je potrebné, aby štáty vynakladali čo najviac úsilia v to, aby dedičské právo bolo stabilné a jasne formulované, aby bola zachovaná právna istota v dedičských vzťahoch a bolo postavené na základnej zásade uplatňovanej po dlhé roky v českej ale aj slovenskej spoločnosti, že vydedenie sa nemá podporovať – *exheredationes non sunt adiuvandae*.[21]

tin Advokacie, (dostupné na: http://www.bulletin-advokacie.cz/) publikováno dne:29.11.2013, prezerané dňa: 14.3.2014.

18 Dôvodová správa k novému občianskemu zákonníku, komentár k § 1646 a 1647, str. 410.

19 Kolman P., Vydedení dnes a dle nového občanského zákonníku, in Bulletin Advokacie, (dostupné na: http://www.bulletin-advokacie.cz/) publikováno dne:29.11.2013, prezerané dňa: 14.3.2014

20 Napríklad formulácia: „ak nastane dôvod v budúcnosti" nie je prípustná.

21 Kolman P., Vydedení dnes a dle nového občanského zákonníku, in Bulletin Advokacie, (dostupné na: http://www.bulletin-advokacie.cz/) publikováno dne:29.11.2013, prezerané dňa: 14.3.2014.

Bibliografia:

Knižné publikácie

Fekete, I.: Občiansky zákonník 2. Veľký komentár, Bratislava: Eurokódex 2011, ISBN 978-80-89447-50-3, str. 2588

Gandžalová, D.: Dedičské právo.2006. Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, ISBN 80-8083-347-8, vydavateľské oddelenie, p.č. 320

Mikeš, J., Muzikář, L., Dedičské právo.2. aktualizované vydanie, Linde Prahe a.s. 2005. ISBN 80-7201-552-4, p.s. 350,

Svoboda, J. a kol.: Občiansky zákonník. V. vydanie, Eurounion 2005, ISBN 80-88984-64-5, p.č. 1345

Bělohlávek, A.J., Černý, F., Jungwirthová, M., Klíma, P., Profeldová, T., Šrotová E., Nový občanský zákoník. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetne predpisu souvisejících. Plzeň:Aleš Čeněk, 2012. 830 str. ISBN 978-80-7380-413-8.

Časopisy

Bulletin Advokacie, Kolman P., Vydedení dnes a dle nového občanského zákonníku,

publikováno dne:29.11.2013, (dostupné na: http://www.bulletin-advokacie.cz/)

Iné

DŮVODOVÁ ZPRÁVA k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. InAnag.cz. [online]. 2012. [Citované 10.04.2014]. Dostupné na internete: <http://www.anag.cz/Files/file/duvodova_obcz.pdf>

Bc. Jakub CVEJKUŠ,

Bc. Jozef GREGUŠ

Vybrané otázky právnej úpravy spoločností s ručením obmedzeným po 1.1.2015 na Slovensku a v Českej republike*

Abstrakt:

Príspevok reaguje na výrazné zmeny pri zakladaní a fungovaní spoločností s ručením obmedzeným na Slovensku a v Českej republike. V súvislosti s krízou, ktorá postihla u nás ale aj v Českej republike podnikateľské prostredie, sa mení právna úprava zakladania spoločností s ručením obmedzeným. V Českej republike takáto zmena prebehla v súvislosti s veľkou reformou súkromné práva. Príspevok sa zameriava na porovnanie právnej úpravy základného imania spoločností de lege ferenda, pri samotnom zakladaní týchto spoločností po 1.1. 2015 na Slovensku a rovnako tak sa zameriava na porovnanie odlišností v právnych úpravách týchto obchodných spoločností v jednotlivých štátoch.

V neposlednom rade je príspevok zameraný aj na zhodnotenie výhod a nevýhod právnej úpravy spoločností s ručením obmedzeným po 1.1.2015 a platnej právnej úpravy týchto spoločností v Českej republike.

Kľúčové slová: spoločnosť s ručením obmedzeným, založenie a vznik, spoločenská zmluva, konateľ, obchodný podiel/ podiel, rezervný fond

Úvod:

Dňa 22.08.2014 bol Národnej rade Slovenskej republiky (ďalej len „*NR SR*“) predložený Vládny návrh novely zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Predmetná novela bola zaregistrovaná pod číslom 1125. Predseda NR SR navrhol na prerokovanie tejto novely Ústavnoprávny výbor NR SR a Výbor pre hospodárske záležitosti s lehotou na prerokovanie do 20.10.2014. Ako gestorský výbor navrhol predseda NR SR Ústavnoprávny výbor NR SR s lehotou na prerokovanie do 21.10.2014.[1] Ústavnoprávny výbor NR SR svojim uznesením zo dňa 7.10.2014 súhlasil s vládnym návrhom zákona a odporučil NR SR vládny návrh zákona schváliť so zmenami a doplnkami uvedenými v prílohe uznesenia. [2] Vládny návrh zákona bol prerokovaný na 39. schôdzi NR SR konanej dňa 21.10.2014. Poslanci NR SR rozhodli o prijatí tohto zákona tak, že zo 138 prítomných poslancov NR SR za prijatie tohto zákona hlasovalo 79, proti tomuto zákonu hlasovalo 19 poslancov NR SR , 40 poslancov NR SR sa zdržalo hlasovania a 12 poslanci NR SR neboli na hlasovaní prítomní.[3] Po hlasovaní bol návrh zákona posunutý do redakcie. [4] Tento zákon nadobudne účinnosť dňa 1.1.2015.

Vládnym návrhom zákona sa zavádzajú dve kategórie spoločností s ručením obmedzeným (ďalej aj „*s.r.o.*“). Prvou kategóriou s.r.o. je kategória, ktorú budú tvoriť s.r.o. s povinným základným imaním od 25.000 € a druhú kategóriu budú tvoriť s.r.o. so základným imaním od 1 € do 25.000 €. Práve druhej kategórie s.r.o. sa budú týkať viaceré obmedzenia, ktoré budú musieť tieto obchodné spoločnosti splniť. V Českej republike podobný model fungovania s.r.o. už majú, no v porovnaní s budúcou právnou úpravou na Slovensku sa ich model fungovania s.r.o. v niektorých inštitútoch podstatne líši.

I. Základná charakteristika spoločnosti s ručením obmedzeným

Táto forma obchodnej spoločnosti je upravená v Obchodnom zákonníku v § 105 až § 153. Obchodný zákonník definuje s.r.o. vo svojej IV. hlave ako: *„spoločnosť, ktorej základné imanie tvoria vopred určené vklady spoločníkov“*[5]. K základným znakom s.r.o. patrí, že je právnickou osobou, ktorú môže založiť aj jedna fyzická alebo právnická osoba, môže byť založená aj za iným účelom než je podnikanie, povinne si vytvára základné imanie, povinne si vytvára orgány, prostredníctvom ktorých vyjadruje svoju vôľu, povinne si vytvára rezervný fond, spoločník je povinný vložiť vklad do spoločnosti, ručí za záväzky spoločnosti do výšky nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri alebo aj to, že s.r.o. môže mať najviac 50 spoločníkov. [6] Tento druh obchodnej spoločnosti je radený medzi kapitálové spoločnosti, no na tomto mieste je potrebné podotknúť, že oproti iným typickým kapitálovým spoločnostiam vykazuje určité odlišnosti, akými sú napríklad obmedzenie prevoditeľných podielov, každý spoločník môže mať len jeden obchodný podiel a iné.[7]

Český zákonodarca definuje s.r.o. v zákone o obchodních korporacích - cez charakteristiku ručenia spoločníkov tak, že: *„společnosť s ručením omezeným je společnost, za jejíž dluhy ručí společníci společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění.*“[8] . Z uvedeného možno vyvodiť prvú zmenu oproti našej právnej úprave, že ručenie spoločníkov sa posudzuje k momentu, kedy spoločníci boli vyzvaní veriteľom k plneniu.

II. Založenie a vznik spoločnosti s ručením obmedzeným

Stav de lege lata v Slovenskej republike

Spoločnosť s ručením obmedzeným môže založiť tak fyzická ako aj právnická osoba. Založiť s.r.o. môže aj jediná fyzická osoba s tým, že obmedzenia z tejto právnej úpravy obsahuje ustanovenie § 105a Obchodného zákonníka tak, že:

a) spoločnosť s jedným spoločníkom nemôže byť jediným zakladateľom alebo jediným spoločníkom inej spoločnosti,

b) fyzická osoba môže byť jediným spoločníkom najviac v troch spoločnostiach,

c) ak na spoločnosť, ktorá má jediného spoločníka, bol vyhlásený konkurz, môže táto osoba založiť ďalšiu spoločnosť najskôr po uplynutí jedného roku od vyporiadania záväzkov, ktoré sa viažu na majetok podliehajúci konkurzu podľa právoplatného rozvrhového uznesenia súdu, a

d) ak k úpadku alebo predĺženiu, ktoré je dôvodom na podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu, došlo úmyselným konaním preukázaným právoplatným rozhodnutím súdu, ten, kto úmyselné konanie spôsobil, môže založiť ďalšiu spoločnosť najskôr po uplynutí

** Článok recenzovala JUDr. Zuzana Nevolná, PhD., ktorá pôsobí na Katedre občianskeho a obchodného práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzita v Trnave.*

1 Detaily návrhu zákona, stav legislatívneho procesu, (dostupné na: http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&ZakZborID=13&CisObdobia=6&CPT=1125)

2 Uznesenia Ústavnoprávneho výboru Národnej rady Slovenskej republiky zo 7. októbra 2014

3 Výsledok hlasovania poslancov NR SR o návrhu vládneho zákona, (dostupné na: http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=schodze/hlasovanie/hlasklub&ID=34693)

4 Aktuálny stav legislatívneho procesu ku dňu 24.10.2014

5 Zákon č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, § 105 ods. 1

6 Škrinár Alexander, Nevoľná Zuzana et al. Obchodné právo. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 400 s., s. 97

7 Tamtiež, str. 97

8 Zákon č. 90/2012 Sb. zákon o obchodních korporacích, § 132 ods. 1

desiatich rokov od vyporiadania záväzkov zaniknutej spoločnosti.[9]

Tato ustanovenie jednoznačne zabraňuje reťazeniu s.r.o. jedným zakladateľom

a spoločníkom, nakoľko sa v praxi stávali prípady práve zneužívania zakladania s.r.o. jediným zakladateľom a spoločníkom, keď jedna s.r.o. nevyplatila svoje záväzky vzniknuté z podnikateľskej činnosti veriteľovi a následne došlo k jej zrušeniu a zániku, pričom jediný spoločník a zakladateľ danej s.r.o. si bez obmedzenia mohol založiť druhú s.r.o. a rovnako tak ani v tomto prípade nemuselo dôjsť k uspokojeniu iného veriteľa, ktorý mal voči novovzniknutej s.r.o. svoje pohľadávky. Ďalšie obmedzenie pri založení s.r.o. spočíva v tom, že s.r.o. nemôže založiť osoba, ktorá má daňový nedoplatok alebo nedoplatok na cle. [10] V tomto ustanovení Obchodného zákona sa prejavuje snaha zákonodarcu limitovať založenie s.r.o. tým podnikateľským ako aj nepodnikateľským subjektom, ktoré majú daňový nedoplatok na dani alebo na cle. Aj keď ustanovenie § 105b neobsahuje žiadnu výnimku, pri podrobnejšom skúmaní narazíme na jeden problém. Na toto obmedzenie nadväzuje právna úprava § 54 zákona č. 563/2009 Z.z. o správe daní (ďalej len „*daňový poriadok*"). V zmysle tohto ustanovenia vydá správca dane na žiadosť daňové subjektu do piatich pracovných dní od podania žiadosti písomný súhlas so zápisom do obchodného registra. Správca dane tento písomný súhlas vydá, ak výška daňového nedoplatku v úhrne za všetky dane nepresahuje 170 €.[11] Výkladom a *contrario* možno dospieť k záveru, že *condicio sine qua non* (nevyhnutnou podmienkou) je, že s.r.o. môže založiť osoba, ktorá nesmie mať daňový nedoplatok v úhrne za všetky dane vyšší ako 170 €.

Ak spoločnosť zakladá jeden zakladateľ, s.r.o. sa zakladá spoločenskou zmluvou,pokiaľ má viacerých zakladateľov, je potrebná spoločenská listina. V ustanovení § 110 Obchodného zákonníka sú uvedené obligatórne časti spoločenskej zmluvy.[12] Obchodný zákonník dáva celkom širokú možnosť spoločníkom si vzájomné práva a povinnosti upraviť odlišne od ustanovení Obchodného zákonníka v spoločenskej zmluve. Spoločenská zmluva môže určiť, že spoločnosť vydá stanovy, ktoré upravia vnútornú organizáciu spoločnosti a podrobnejšie niektoré záležitosti obsiahnuté v spoločenskej zmluve.[13] Je nutné podotknúť, že v súčasnej dobe sa stanovy pri s.r.o. veľmi nevyužívajú, nakoľko by sa jednalo o duplicitnú úpravu vzájomných práv a povinností medzi spoločníkmi popri spoločenskej zmluve.

Hodnota základného imania spoločnosti musí byť aspoň 5.000 €, pričom hodnota vkladu spoločníka musí byť aspoň 750 €., pričom na založení spoločnosti sa môže každý spoločník zúčastniť iba jedným vkladom. Pred podaním návrhu na zápis spoločnosti do obchodného registra musí sa každý peňažný vklad splatiť najmenej 30%, pričom celková hodnota splatených peňažných vkladov spolu s hodnotou odovzdaných nepeňažných vkladov musí byť aspoň 50% zo zákonom ustanovenej minimálnej výšky základného imania. Ak spoločnosť zakladá jeden zakladateľ, môže sa táto spoločnosť zapísať do obchodného registra len vtedy, ak je základné imanie splatené v celej výške. Návrh na zápis spoločnosti do obchodného registra podávajú a podpisujú všetci konatelia spoločnosti.[14]

Stav de lege ferenda v Slovenskej republike

Od 1.1.2015 bude možné založiť dva druhy s.r.o. vzhľadom na výšku základného

imania. Prvý typ spoločností budú tvoriť s.r.o. so základným imaním aspoň 25.000 €. Pre tento typ s.r.o. žiadne zásadné obmedzenia neplynú. Uvedená novela v § 108 vypúšťa slovo päťtisíc eur a nahrádza ho slovom jedno euro. Rovnako tak sa novela dotkne aj ustanovenia § 109 ods. 1, ktorý bude po novom znieť takto: *„Hodnota vkladu spoločníka musí byť aspoň 1 euro."*

Ako vyplýva z dôvodovej správy k tejto novele Obchodného zákonníka, úmyslom zákonodarcu je vytvorenie dvoch typov s.r.o., ktoré sa budú od seba rozlišovať práve svojím základným imaním. Prvú skupinu budú tvoriť spoločnosti so základným imaním aspoň 25.000 € a druhú skupinu budú tvoriť tzv. *„start – up"* spoločnosti so základným imaním aspoň 1 €. Vzorom pre vytvorenie tohto modelu sú krajiny ako Rakúsko a Spolková republika Nemecko, ktoré patria k významným obchodným partnerom pre Slovenskú republiku. Ako uvádza dôvodová správa, napríklad v Spolkovej republike Nemecko sa nemeckým MoMiG (Gesetz zur Modernisierung des GmbH - Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen) z roku 2008 vytvoril právny základ pre rozlíšenie práve takýchto dvoch typov spoločností.[15]

Uvedená novela sa dotkne aj ustanovení §105 a § 105a, keď do § 105 ods. 3 sa pripája veta: *„Ak ide o spoločnosť povinnú uvádzať základné imanie, môže mať najviac piatich spoločníkov."*, a v § 105a sa vypúšťajú odseky 2 a 3. Zrušením ods. 2 a ods. 3 v § 105a dochádza k zrušeniu obmedzení pri zakladaní spoločností s ručením obmedzeným. Pri založení s.r.o. bude dôležité aj ustanovenie § 11 ods. 1 druhá veta, ktoré bude znieť takto: *„Ak nejde o spoločnosť povinnú uvádzať základné imanie, celková hodnota splatených peňažných vkladov spolu s hodnotou odovzdaných nepeňažných vkladov musí však byť aspoň 50% z hodnoty podľa § 162 ods. 3."* (teda 25.000 €). V §-e 111 ods. 2 sa za slovo *„zakladateľ"* vkladajú slová *„alebo ak ide o spoločnosť povinnú uvádzať základné imanie".*[16]

Stav de lege lata v Českej republike

V Českej republike je možné podľa zákona o obchodných korporáciách (ďalej len „ZOK") založiť s.r.o. už od 1 Kč. Oproti minulej právnej úprave, kde bol minimálny vklad 200.000 Kč, je v súčasnej dobe možné založiť si s.r.o. už od 1 Kč, ak spoločenská zmluva neobsahuje inak.[17] Základný vklad tak musí byť uvedený v českej mene. Minimálna výška základného imania bude výpočtom minimálnej výšky základného kapitálu a násobku počtu spoločníkov. Pri založení s.r.o. v Českej republike **odpadávajú určité obmedzenia**, ktoré bránili zakladaniu nových spoločností. Sú nimi napríklad:

a) Odpadáva zákaz reťazenia obchodných spoločností, ktorého podstatou bolo, že s.r.o. s jedným spoločníkom nemôže byť jediným zakladateľom alebo spoločníkom v inej s.r.o..

b) Odpadáva obmedzenie, že jedna fyzická osoba môže byť jediným spoločníkom najviac v troch spoločnostiach.

c) Rovnako tak bolo zrušené aj obmedzenie maximálneho počtu spoločníkov, teda s.r.o. bude môcť mať aj viac ako 50 spoločníkov.[18]

Prijatím zákona o obchodných korporáciách došlo v právnej úprave s.r.o. k ďalším zásadným zmenám, ako napríklad, že s.r.o. má oprávnenie vydávať kmeňové listy, má možnosť vydávať rôzne druhy podielov, jeden spoločník môže vlastniť viacej podielov aj viacej druhov podielov, zaviedlo sa aj menovanie znalca súdom, došlo ku konkrétnejšiemu upraveniu práva spoločníka na informácie, uzákonila sa možnosť hlasovať a rozhodovať mimo valné zhromaždenie s využitím technických prostriedkov, zaviedla sa iná konštrukcia ručenia spoločníkov za dlhy spoločnosti ako aj povinnosť konateľa zúčastniť sa valného zhromaždenia. [19] V ďalšej časti tohto príspevku sa zameriame na vybrané rozdielne znaky právnej

9 Zákon č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, § 105a
10 Tamtiež, § 105b
11 Patakyová, M. a kol. Obchodný zákonník. Komentár. 4vydanie.Bratislava : C.H.Beck, 2013, 1704 s., s. 430
12 Sú nimi napríklad: obchodné meno a sídlo spoločnosti, predmet podnikania, pokiaľ sa spoločnosť zakladá za účelom podnikania, určenia správcu vkladov, predpokladané náklady súvisiace so založením obchodnej spoločnosti a pod.
13 Zákon č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, § 110 ods. 2
14 Tamtiež, § 108 až 112
15 Dôvodová správa k vládnemu návrhu zákona
16 Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony
17 Zákon č. 90/2012 Sb. zákon o obchodních korporacích, § 142 ods. 1
18 Josková, L., Pravda, P., Zákon o obchodních korporacích s komentářem, Praha, Grada Publishing, 2014, 104s.
19 Bělohlávek, A.J. a kol. Komentář k zákonu o obchodních korporacích,Plzeň: Aleš Čeněk,2013, s. 645

úpravy s.r.o. na Slovensku a v Českej republike.

III. Obchodný podiel

Obchodný zákonník definuje pojem obchodný podiel v ustanovení § 114 ods. 1 ako: *„práva a povinnosti spoločníka a im zodpovedajúcu účasť na spoločnosti.“*. Jeho výška sa určuje podľa pomeru vkladu spoločníka k základnému imaniu spoločnosti, ak spoločenská zmluva neustanovuje inak. Každý spoločník môže mať iba ***jeden obchodný podiel***, pričom jeden obchodný podiel môže patriť viacerým osobám, vtedy však hovoríme o spoločnom obchodnom podiele. [20]

Prvý zásadným rozdielom medzi slovenskou a českou právnou úpravou je, že pojem podiel je chápaný v novom českom Občianskom zákonníku (ďalej len „*NOZ*“) ako vec. Podľa ZOK je možné, aby jeden spoločník vlastnil viac podielov, ak tak ustanoví spoločenská zmluva.[21] Ďalšou zmenou a novinkou je, že spoločenská zmluva môže určiť vznik viacerých druhov podielov. Ustanovenie § 135 ZOK umožňuje vznik podielov, s ktorými sa spájajú rovnaké práva a povinnosti a podielov, s ktorými nie sú spojené žiadne práva a povinnosti. Ak tak ustanoví spoločenská zmluva, môže byť podiel spoločníka predstavovaný kmeňovým listom.[22]

IV. Prevod obchodného podielu

Obchodný zákonník umožňuje prevod obchodného podielu na iného spoločníka alebo na tretiu osobu. Prevod obchodného podielu na iného spoločníka podľa slovenskej právnej úpravy je možný so súhlasom valného zhromaždenia. Nakoľko sa jedná o dispozitívne ustanovenie Obchodného zákonníka, je ho možné upraviť v spoločenskej zmluve tak, že potrebný súhlas bude musieť dávať iný orgán než valné zhromaždenie, alebo takýto prevod spoločenská zmluva úplne vylúči.[23]

Prevod obchodného podielu na inú osobu je v zásade možný len vtedy, ak to spoločenská zmluva pripúšťa. Takýto prevod môže byť podmienený súhlasom valného zhromaždenia. Právnym titulom takéhoto nadobudnutia obchodného podielu je ***Zmluva o prevode obchodného podielu***. V tejto zmluve musí nadobúdateľ, ktorý nie je spoločníkom, vyhlásiť, že pristupuje k spoločenskej zmluve.[24]

Rovnaký záver vyslovil vo svojom rozhodnutí aj Najvyšší súd Slovenskej republiky, keď judikoval, že: *„Nadobúdateľ obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorý nie je spoločníkom, musí v zmluve o prevode obchodného podielu vyhlásiť, že pristupuje k spoločenskej zmluve“*.[25]

Právna úprava v Českej republike dovoľuje previesť svoj obchodný podiel na iného spoločníka bez súhlasu valného zhromaždenia už zo zákona. Spoločenská zmluva však bude môcť prevod podielu podmieniť súhlasom s niektorého orgánu spoločnosti. Ak takýto súhlas nebude udelený do 6 mesiacov odo dňa uzavretia zmluvy o prevode, nastanú rovnaké účinky, ako pri odstúpení od zmluvy, ak v zmluve o prevode nebude stanovené inak. Zmluva o prevode nenadobudne účinnosť skorej, ako bude udelený súhlas príslušného orgánu.[26]

Podstatným rozdielom v právnych úpravách týchto dvoch štátov je fakt, že v Českej republike zmluva o prevode podielu nemusí obsahovať ustanovenie, že spoločník pristupuje k spoločenskej zmluve.[27] Táto skutočnosť vyplýva totiž priamo zo ZOK.[28]

V. Spoločenská zmluva

Zásadným rozdielom medzi spoločenskými zmluvami s.r.o. založenej na Slovensku a v Českej republike je skutočnosť, čo musí spoločenská zmluva obsahovať po vzniku spoločnosti a po splnení vkladovej povinnosti spoločníkov. Z formulácie Obchodného zákonníka: *„Spoločenská zmluva musí obsahovať“*[29] možno vyvodiť fakt, že podstatné a obligatórne časti musí spoločenská zmluva obsahovať po celú dobu existencie s.r.o..

ZOK rozlišuje, čo musí obsahovať spoločenská zmluva počas existencie a čo pri samotnom založení. Podľa § 146 ods. 3 ZOK je však možné údaje, ktoré sú potrebné v spoločenskej zmluve pri založení spoločnosti, po vzniku spoločnosti a po splnení vkladovej povinnosti zo spoločenskej zmluvy vypustiť.[30]

VI. Konateľ spoločnosti

Podľa Obchodného zákonníka môže byť konateľom s.r.o. l***en fyzická osoba***.[31] Táto fyzická osoba musí dosiahnuť osemnásť rokov, je úplne spôsobilá na právne úkony a je bezúhonná. Konateľom spoločnosti môže byť niektorí zo spoločníkov alebo tretia osoba. Konateľ spoločnosti nemôže byť súčasne členom dozornej rady v tej istej spoločnosti.[32]

Naproti tomu v Českej republike môže byť konateľom s.r.o. aj ***právnická osoba***. Umožňuje to NOZ, keď ustanovuje, že orgánom právnickej osoby môže byť fyzická aj právnická osoba. Ak je konateľom právnická osoba, splnomocní táto právnická osoba fyzickú osobu, aby ju pri výkone funkcie konateľa zastupovala, inak právnickú osobu zastupuje člen jej štatutárneho orgánu.[33]

VII. Rezervný fond spoločnosti

S.r.o. založené podľa Obchodného zákonníka sú povinné zo zákona vytvárať si rezervný fond. Tento rezervný fond si však s.r.o. nie je povinná vytvoriť hneď pri jej vzniku. Takáto povinnosť jej vzniká zo zákona až z čistého zisku vykázaného v riadnej účtovnej závierke za rok, v ktorom spoločnosť po prvý raz vytvorila čistý zisk.[34]

Po účinnosti novely Obchodného zákonníka budú platiť prísnejšie pravidlá pre tvorbu rezervného fondu pre tie s.r.o., ktoré budú musieť uvádzať svoje základné imanie. Ak si takáto spoločnosť nevytvorila rezervný fond už pri jej vzniku, bude povinná ho vytvoriť z čistého zisku vykázaného v riadnej účtovnej závierke, najmenej však vo výške 5% z čistého zisku. Spoločnosť bude povinná každoročne dopĺňať rezervný fond o sumu určenú v spoločenskej zmluve alebo v stanovách, najmenej vo výške 5 % z čistého zisku vykázaného v riadnej účtovnej závierke, až do dosiahnutia výšky rezervného fondu určenej v spoločenskej zmluve alebo v stanovách spoločnosti, pričom výška rezervného fondu musí byť najmenej 2500 €. Pre tie s.r.o., ktoré majú základné imanie vo výške aspoň 25000 €, sa uvedená povinnosť takto dopĺňať rezervný fond nedotkne.

Podľa ZOK s.r.o. povinnosť s.r.o. vytvoriť si rezervný fond pri jej vzniku alebo v roku, keď prvý raz vykázala v riadnej účtovnej uzávierke zisk, s.r.o. nemá. Spoločnosť je povinná si vytvoriť rezervný fond len vtedy, ak tak ustanovuje spoločenská zmluva. Spoločnosti, ktoré vznikli pred účinnosťou NOZ sa musia rozhodnúť, či budú pokračovať vo vedení rezervného fondu, alebo ho zmenou spoločenskej zmluvy zrušia. Pri zrušení rezervného fondu však musia dodržať pravidlá ustanovené v spoločenskej zmluve. Nie je teda možné len previesť finančné prostriedky z účtu na iný účet a tým

20 Zákon č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, § 114
21 Zákon č. 90/2012 Sb. zákon o obchodních korporacích, § 135 ods. 2
22 O kmeňových listoch pozri ustanovenia § 137 a nasl. zákona o obchodních korporacích
23 Škrinár Alexander, Nevoľná Zuzana et al. Obchodné právo. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 400 s., s. 107
24 Zákon č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, § 115 a nasl.
25 Rozhodnutie NS SR, sp. Zn. 1 Obdo V 88/2005
26 Zákon č. 90/2012 Sb. zákon o obchodních korporacích, § 207
27 Josková, L., Pravda, P., Zákon o obchodních korporacích s komentářem, Praha, Grada Publishing, 2014 104s.,
28 Zákon č. 90/2012 Sb. zákon o obchodních korporacích, § 209 ods. 1
29 Zákon č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, § 110 ods. 1
30 Zákon č. 90/2012 Sb. zákon o obchodních korporacích, § 146 ods. 3
31 Zákon č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, § 113 ods. 2
32 Škrinár Alexander, Nevoľná Zuzana et al. Obchodné právo. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 400 s., s.118
33 Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákonník, § 152 ods. 2, § 154
34 Zákon č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov, § 124

považovať rezervný fond za zrušený.

Záver

Vo všeobecnosti na vyššie spomínaný vládny návrh zákona existujú dva pohľady. Jedna strana odborníkov a verejnosti ho vníma ako zjednodušenie a sprístupnenie podnikania pri zakladaní nových spoločností a druhá strana sa k nemu stavia kriticky, keď konštatuje, že daný zákon nijako podnikateľské prostredie nezlepší.

Na tomto mieste nie sme úplne stotožnení s účelom vládneho zákona. Je potrebné podotknúť, že zníženie základného imania spoločnosti nie je samo o sebe zárukou zlepšenia podnikateľského prostredia a nezlepší reálnu vymožiteľnosť práva veriteľov. Pri založení s.r.o. so základným imaním 1 € si spoločníci napríklad nebudú môcť vyplácať zisk a uspokojovať svoje potreby bez toho, aby nemali peniaze na uhradenie faktúr svojim obchodným partnerom. Toto ustanovenie by malo slúžiť na podnecovanie spoločnosti, aby uhradila svoje záväzky voči druhej firme tak, že sama nevyplatí podiel na zisku svojím spoločníkom. Ak si však zoberieme s.r.o., ktorá má napríklad jediného spoločníka, tento spoločník si spomínanú ¼ z podielu na zisku, ktorú si nemôže vyplatiť podľa nového ustanovenia § 123 ods. 3, môže vyplatiť inakšou formou, a to tak, že uzatvorí ako fyzická osoba so svojou s.r.o. zmluvu o nájme dopravného prostriedku a jeho s.r.o. si sama sebe bude vyplácať určitú sumu, ktorá by v našom prípade predstavovala ¼ podielu na zisku. Obávame sa, že táto forma obchádzania ustanovenia spomínaného § 123 ods. 3 bude veľmi využívaná a je výhodná aj z hľadiska daňovo – odvodovej povinnosti po splnení všetkých osobitných podmienok.

Rovnako tak sa zvýši administratívna záťaž pre dané s.r.o. tým, že: *„Spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorej hodnota základného imania nedosahuje výšku podľa § 162 ods. 3, uvádza na obchodných dokumentoch výšku základného imania a rozsah jeho splatenia (ďalej len „spoločnosť povinná uvádzať základné imanie“). Pri uvádzaní hodnoty základného imania postačí použiť skratku „ZI“ a pri uvádzaní rozsahu splatenia skratku „SP“.“.*[35]

Pri formulovaní vládnej novely zákona si zákonodarca zobral za ideu fakt, základné imanie spoločnosti je možnou zárukou ochrany veriteľov. Základné imanie však predstavuje statickú veličinu, pretože sa nemení v závislosti od hospodárskych výsledkov spoločnosti, ale k jeho zmenám dochádza na podklade rozhodnutí spoločníkov alebo orgánov spoločností o jeho zvýšení, prípadne znížení. Za zmienku určite stojí aj rozhodnutie Európskeho súdneho dvora (ďalej len *„ESD“*) vo veci Centros Ltd. a Erhvers - og Selskabsstyrelsen, kde ESD rozhodol, že: *„základné imanie nie je samo osebe schopné zabezpečiť ochranu veriteľov“.*[36] Rovnako tak český zákonodarca reagoval na zmeny v podnikateľskom prostredí a zaviedol základné imanie s.r.o. v minimálnej výške 1 Kč, nakoľko základný kapitál nemal voči veriteľom spoločnosti garančnú funkciu.[37] Čo sa týka ďalších rozdielov v právnych úpravách s.r.o. v Slovenskej a Českej republike, môžeme konštatovať, že česká právna úprava je benevolentnejšia k niektorým až príliš formálnym požiadavkám kladeným zo strany zákonodarcu, na druhej strane je potrebné zdôrazniť, že to, čo nie je na papieri, akoby neexistovalo. Daný právny stav môže vyhovovať špekulantom a byť priestorom pre vznik možných problémov medzi spoločnosťami alebo medzi spoločníkmi navzájom.

Faktom však ostáva, že s.r.o. v podmienkach Slovenskej a Českej republiky zostáva jedna z najobľúbenejších foriem podnikania a myslíme si, že na Slovensku po účinnosti novej právnej úpravy aj najobľúbenejšou formou podnikania ostane. Dôležitou skutočnosťou v podmienkach daňovo – odvodového zaťaženia v podmienkach Slovenskej republiky zostáva fakt, že čo sa týka podielu na zisku (dividenda) spoločníka vyplateného svojou s.r.o. platí, že podiel na zisku nepodlieha dani z príjmu fyzickej osoby. Samotný vytvorený zisk spoločnosťou podlieha dani z príjmu právnickej osoby pri sadzbe dane 22%. Z dividend vyplatených spoločníkovi s.r.o. sa neplatí sociálne poistenie. Z vyplatených dividend sa však platí jednorázovo poistné na zdravotné poistenie vo výške 14%.[38]

35 Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, § 3 ods.2

36 Strapáč, P., S. r. o. za euro v návrhu novely Obchodného zákonníka: Niekoľko úvah o základnom imaní (dostupné na: http://www.epi.sk/odborny-clanok/s-r-o-za-euro-v-navrhu-novely-obchodneho-zakonnika.aspx)

37 Josková, L., Pravda, P., Zákon o obchodních korporacích s komentářem,

38 Mihál, J., Daňové a odvodové tipy III., 2014, KO & KA spol. s r.o., Bratislava, 2014

Bibliografia:

Knižné publikácie:

Bělohlávek, A.J. a kol. Komentář k zákonu o obchodních korporacích,Plzeň: Aleš Čeněk,2013, 2733 s. ISBN 978-80-7380-451-0

Škrinár Alexander, Nevoľná Zuzana et al. Obchodné právo. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 400 s. ISBN 978-80-7380-365-0.

Patakyová, M. a kol. Obchodný zákonník. Komentár. 4vydanie. Bratislava : C.H.Beck, 2013, 1704 s., ISBN

Josková, L., Pravda, P., Zákon o obchodních korporacích s komentářem: Grada,2014, 104 s., ISBN 978-80-247-4834-4

Mihál, J., Daňové a odvodové tipy III., 2014, KO & KA spol. s r.o., Bratislava, 2014.

Zákony:

Zákon č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov

Zákon č. 90/2012 Sb. zákon o obchodních korporacích

Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení

Neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Súdne rozhodnutia

Rozhodnutie NS SR, sp. Zn. 1 Obdo V 88/2005

Iné zdroje:

Uznesenia Ústavnoprávneho výboru Národnej rady Slovenskej republiky zo 7. októbra 2014

Výsledok hlasovania poslancov NR SR o návrhu vládneho zákona, (dostupné na: http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=schodze/hlasovanie/hlasklub&ID=34693)

Aktuálny stav legislatívneho procesu ku dňu 24.10.2014

Dôvodová správa k vládnemu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb.

Strapáč, P., S. r. o. za euro v návrhu novely Obchodného zákonníka: Niekoľko úvah o základnom imaní, (dostupné na: http://www.epi.sk/odborny-clanok/s-r-o-za-euro-v-navrhu-novely-obchodneho-zakonnika.aspx)

***Bc. Jozef GREGUŠ*, študent druhého ročníka denného magisterského štúdia na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave a zároveň študent programu Celoživotného vzdelávania na Právnickej fakulte Univerzity Karlovej v Prahe, kde študuje obchodné právo. Zúčastnil sa študijných programov na Ekonomickej fakulte v Rijeke a na Právnickej fakulte v Brne. Jeho záujmami sú šport, modelová železnica, a zaujíma sa o obchodné, občianske a športové právo.**

Postavenie obete v trestnom konaní*

Článok sa zaoberá aktuálnou a diskutabilnou témou o postavení obetí v trestnom konaní. Vymedzuje súčasný stav v Slovenskej republike a ponúka náhľad do právnej úpravy danej témy v Českej republike.

V poslednej dobe sa v odborných kruhoch čoraz viac dostáva do popredia otázka postavenia obete v trestnom konaní. Samotná problematika spočíva v tom, že orgány činné v trestnom konaní (ďalej len „OČTK") sa podstatne viac sústreďujú na rešpektovanie a dodržanie práv obvineného, ako na práva obete poškodenej trestným činom. Práve obeť trestného činu, ktorej práva sa trestným konaním chránia prostredníctvom spravodlivého potrestania páchateľov trestných činov, a ku ktorej by sa malo pristupovať šetrne a zdvorilo tak, aby boli rešpektované jej práva a ľudská dôstojnosť, utrpí často počas priebehu trestného konania sekundárnu viktimizáciu spôsobenú bezohľadným konaním policajtov, vyšetrovateľov, ale aj pri vykonávaní dokazovania v trestnom konaní formou výsluchu a pod. Pojem obeť a jej definíciu môžeme v zákone č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok") subsumovať pod pojem poškodený, avšak pojem obeť-victima z viktimologického hľadiska nie je úplne totožný s termínom poškodený v trestnoprocesnom ponímaní. Viktimologické poňatie obete trestného činu je pojem o mnoho širší, ako ho zahŕňa legálna definícia poškodeného trestného činu. Vymedzenie pojmu poškodený v trestnom konaní a obsah jeho oprávnení vyplývajúcich pri uplatnení práv na náhradu škody sú upravené v § 46 až 49 Trestného poriadku. §46 tohto zákona ustanovuje, že: *„Poškodeným je osoba, ktorej bolo trestným činom ublížené na zdraví, spôsobená majetková, morálna alebo iná škoda, alebo boli porušené či ohrozené jej iné zákonné chránené práva alebo slobody."* [1] Postavenie poškodeného možno v trestnom konaní priznať len vtedy, ak vyššie vymedzená podstata škody tvorila kauzálny nexus so skutkom, ktorý je obsiahnutý v uznesení o vznesení obvinenia a následne v obžalobe alebo v rozsudku súdu. Poškodený nestráca svoje postavenie v trestnom konaní ani v prípade, že mu bola škoda nahradená, alebo mu bola priznaná právoplatným rozsudkom v občianskom súdnom konaní, prípadne v inom konaní. Môže nastať aj situácia, že poškodenému by samotný nárok na náhradu škody nebol podľa právnych predpisov uznaný. Definícia obete z viktimologického hľadiska zahŕňa celý rad charakteristík obete ako obete prírodných katastrof, vojnových konfliktov, dopravných nehôd a v neposlednom rade aj obetí zločinov. Práve v posledných dvoch spomenutých prípadoch nachádzame aj vymedzenie poškodeného z trestnoprocesného hľadiska. Konkrétnu charakteristiku obete trestného činu nachádzame v definícii, ktorú prijal Kongres OSN o prevencii zločinnosti a zaobchádzaní s páchateľmi trestných činov, podľa ktorej obeťami trestných činov sú osoby, ktorým bola individuálne alebo kolektívne spôsobená škoda, t.j. ujma na ich základných právach konaním alebo opomenutím, ktoré je v rozpore s príslušnými trestnými zákonmi, vrátane zákonov zakazujúcich zneužitie moci.

V trestnom konaní môže obeť trestného činu vystupovať ako poškodený, oznamovateľ a svedok. Ako už bolo vyššie spomenuté, OČTK spravidla ignorujú práva obetí a viac sa zameriavajú na dodržiavanie práv obvinených, avšak k rešpektovaniu práv obetí napomáha prítomnosť zástupcu organizácie na pomoc poškodením pri úkonoch trestného konania. Zástupcovia organizácii na pomoc poškodeným sa zameriavajú hlavne na oboznámenie poškodeného s jeho právami, na zaobchádzanie s ním policajtmi a vyšetrovateľmi pri vykonávaní rôznych úkonov v trestnom konaní a napokon na to, aby vyšetrovateľ poškodenému vysvetlil podstatu poučenia a aby si nesplnil len formálne svoju zákonnú povinnosť tým, že mu odovzdá písomnú informáciu pre poškodeného trestným činom. Spoločnosť a OČTK by mali trestný čin vnímať ako sociálny konflikt medzi obeťou a páchateľom trestného činu a z toho hľadiska by mali ustanovenia Trestného poriadku o poškodenom brať viac do úvahy záujmy obete (poškodeného), čo by sa malo odrážať v lepšej ingerencií OČTK a orgánov v kompetencií, ktorých sa riešenie uvedeného problému bezprostredne dotýka. V takomto prípade by malo ísť o poňatie tzv. restoratívnej justície, ktorá by našla svoj výraz v alternatívach k formálnemu súdnemu procesu.

Zákonodarca by sa mohol pri svojich úvahách de lege ferenda inšpirovať ohľadom riešenia témy postavenia obete v trestnom konaní našimi českými susedmi, ktorí túto problematiku zohľadnili prijatím zákona č. 45/2013 Sb. o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (Zákon o obetiach trestných činov), ktorý nadobudol účinnosť dňa 1. augusta 2013. Tento zákon by mohol byť podnetom a podkladom na prijatie podobnej právnej úpravy aj u nás. Cieľom tohto zákona bolo zlepšiť postavenie obete hneď v niekoľkých smeroch, a to zlepšenie zaobchádzania s obeťou zo strany OČTK, zabránenie spôsobeniu druhotnej ujmy (sekundárna viktimizácia) obetí pri trestnom konaní, skvalitnenie postavenia obete v trestnom konaní tým, že mu zákon priznáva právnu pomoc, zvýšenie informovanosti o priebehu trestného konania a oprávnenie vyjadriť svoj názor s dôrazom na dôsledky a vplyv spáchania trestného činu na jeho život. Zákon prináša definíciu pojmu obeť, ktorú zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád) ve znění pozdějších předpisů (ďalej len „Trestný poriadok Českej republiky") nepoznal. Trestný poriadok Českej republiky obdobne ako náš Trestný poriadok pozná iba pojem poškodený. Obeť ako takú rozdeľuje do dvoch kategórii a to obeť ako všeobecný pojem a obeť ako zvlášť zraniteľné obete, na ktoré treba brať osobitné zohľadnenie počas priebehu trestného konania. Definícia obete je obsiahnutá v § 2 ods. 2, podľa ktorej obeťou trestného činu je *„Fyzická osoba, ktorej bolo alebo malo byť trestným činom ublížené na zdraví, spôsobená majetková alebo nemajetková ujma alebo na úkor, ktorej sa páchateľ trestného činu obohatil."*[2] Táto definícia je doplnená § 2 ods. 3 aj o ďalšie subjekty a to v prípade, ak v dôsledku trestného činu bola spôsobená smrť. V danom prípade sa stávajú obeťami jej príbuzní v priamom rade, jeho súrodenec, osvojenec, osvojiteľ, manžel, registrovaný partner a druh, ak ich možno považovať za blízku osobu. Ako už bolo spomenuté, osobitnú kategóriu obete tvoria tzv. zvlášť

** Článok recenzoval prof. PhDr. Gustáv Dianiška, CSc., ktorý pôsobí na Katedre propedeutiky právnických predmetov na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave.*

1 § 46 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.

2 § 2 ods.2 zákon č. 45/2013 Sb. o obětech trestných činů a o změně některých zákonů.

zraniteľné obete, ktorých definícia je upravená v §2 ods.4 Zákona o obetiach trestných činov. Medzi zvlášť zraniteľné obete zaraďuje:

• deti,

• osobu, ktorá je postihnutá fyzickým, psychickým alebo mentálnym hendikepom alebo zmyslovým poškodením, ktoré v spojení s rôznymi prekážkami môže brániť plnému a účelnému uplatneniu tejto osoby v spoločnosti v porovnaní s jej ostatnými členmi,

• obeť trestného činu obchodovania s ľuďmi podľa §168 zákona č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů [3],

• obeť trestného činu proti ľudskej dôstojnosti v sexuálnej oblasti alebo obeť trestného činu, ktorý zahŕňal násilie alebo vyhrážku násilia, ak je v konkrétnom prípade zvýšené riziko spôsobenia druhotnej ujmy z hľadiska jej veku, pohlavia, rasy, národnosti, sexuálnej orientácie, náboženského vyznania, zdravotného stavu, rozumovej vyspelosti, schopnosti vyjadrovať sa a s prihliadnutím na životnú situáciu, v ktorej sa nachádza alebo z hľadiska vzťahu medzi ňou a páchateľom trestného činu, prípadne odkázanosti obete na páchateľovi.

Účelom vymedzenia tejto osobitnej kategórie bola požiadavka zvýšenej ochrany daných subjektov z hľadiska zabráneniu vzniku druhotnej ujmy, na ktorú sú tieto zvlášť zraniteľné obete viac náchylné. A to najmä v prípade zastrašovania obete páchateľom alebo prežívania neprimeraného stresu a citovej labilnosti samotnou účasťou v trestnom konaní. Zo znenia týchto ustanovení nám vyplýva, že za obeť trestného činu sa podľa tohto zákona považuje len fyzická osoba. Je to z toho dôvodu, že len fyzická osoba môže ujmu, ktorá jej bola spôsobená trestným činom prežívať subjektívne a teda len u nej môže dochádzať k zmierňovaniu následkov ujmy a zabráneniu vzniku druhotnej ujmy. Z dôvodovej správy k Zákonu o obetiach trestného činu vyplýva, že predmetom jeho úpravy je presné vymedzenie práv, ktorými obeť trestného činu disponuje. Ide o práva ako úprava poskytovania peňažnej pomoci obetiam zo strany štátu, stanovenie kooperácie medzi orgánmi činnými v trestnom konaní a organizáciami určenými na pomoc obetiam trestných činov. Podstatnú časť tohto zákona tvoria hlavne práva obete, ktorými sú:

- **právo na poskytnutie odbornej pomoci**[4]

Právo na poskytnutie odbornej pomoci zahŕňa najmä poskytnutie psychologického poradenstva, sociálneho poradenstva, právnu pomoc, sprostredkovanie právnych informácii a rôzne restoratívne programy. Časové hľadisko trvania odbornej pomoci je vymedzené trvaním účelu poskytovania pomoci, teda aj keď je trestné konanie skončené, odborná pomoc môže naďalej trvať, ak si to vyžaduje jej účel. Pri odbornej pomoci môže obeť požiadať sprostredkovateľa tejto pomoci o jej poskytnutie aj bezplatne.

- **právo na informácie**[5]

Orgány činné v trestnom konaní pri prvom kontakte s obeťou ju zrozumiteľným spôsobom ústne informujú o jej základných právach. Obeť môže požiadať aj o písomné zhrnutie jej práv a v prípade nejasnosti môže trvať aj na ich ďalšom ústnom vysvetlení. Poskytovatelia pomoci obetiam trestných činov ich zrozumiteľným a vhodným spôsobom informujú aj o možnosti využitia ich služieb a spravidla im prijateľnejšou a podrobnejšou formou vysvetľujú ich práva.

- **právo na ochranu pred hroziacim nebezpečenstvom**[6]

Ide o blanketové ustanovenie, ktoré odkazuje na iné právne predpisy, v ktorých sú podrobnejšie upravené úkony odvracajúce nebezpečenstvo, ktoré vykonajú OČTK, ak hrozí obeti trestného činu nebezpečenstvo.

- **právo na ochranu súkromia**[7]

Toto právo poskytuje ochranu osobným údajom obeti aj voči osobám, ktoré sú podľa Trestného poriadku oprávnené nazerať do súdnych spisov. Sú to údaje týkajúce sa hlavne adresy obete, miesta doručovania písomnosti, ktoré uviedla, miesta vykonávania práce, informácie týkajúce sa jej osobných, rodinných a majetkových pomerov, ktoré z hľadiska vedenia obhajoby nie sú podstatné, avšak ich zverejnenie môže ohroziť obeť. O takýto postup musí obeť požiadať. Ak oň požiada, s takýmito údajmi sa budú môcť oboznámiť len OČTK, probačný a mediačný úradník, ak to nebude na ujmu práv obvineného.

- **právo na ochranu pred druhotnou ujmou**[8]

Právo na ochranu pred druhotnou ujmou spočíva vo vykonávaní jednotlivých opatrení, ktorými sú najmä zabránenie priameho kontaktu medzi obeťou a podozrivou osobou, obmedzenie otázok intímneho charakteru, oprávnenie požadovať, aby bol výsluch obete vedený osobou rovnakého alebo opačného pohlavia. Pri zvlášť zraniteľných osobách zákon ustanovuje špecifické opatrenia, ktorými sú zásada individuálneho prístupu. Ich výsluch vykonáva spravidla osoba na to vyškolená a to tak, aby nedochádzalo k jeho opakovaniu, a ak sa vykonáva opakovaný výsluch, osoba, ktorá ho vykonáva musí byť spravidla tá istá osoba, ktorá ho vykonávala aj po prvýkrát.

Obeť má taktiež oprávnenie na prítomnosť dôvernika pri procesných úkonoch v trestnom konaní, ktorý má obeti poskytnúť pocit podpory a bezpečia. Medzi nové práva obete patrí aj jej prehlásenie o následkoch trestného činu na jej život, ktorého účelom by mala byť pomoc obeti citovo sa vyrovnať s takouto udalosťou.

- **právo na peňažnú pomoc**[9]

Na záver by som už len podotkla, že požiadavka prijatia osobitného zákona upravujúceho problematiku obetí trestných činov, ich práva a postavenie v trestnom konaní, je výrazom potreby humanizácie trestného práva

3 V Slovenskej republike je trestný čin Obchodovania s ľuďmi upravený v § 179 v druhej hlave v prvom diely zákona č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

4 Upravené v § 4 až 6 zákona č. 45/2016 Sb. o obětech trestných činů a o změně některých zákonů.

5 Upravené v § 7 až 13 zákona č. 45/2016 Sb. o obětech trestných činů a o změně některých zákonů.

6 Upravené v § 14 zákona č. 45/2016 Sb. o obětech trestných činů a o změně některých zákonů.

7 Upravené v § 15 až 16 zákona č. 45/2016 Sb. o obětech trestných činů a o změně některých zákonů.

8 Upravené v § 17 až 22 zákona č. 45/2016 Sb. o obětech trestných činů a o změně některých zákonů.

9 Upravené v § 23 až 37 zákona č. 45/2016 Sb. o obětech trestných činů a o změně některých zákonů.

ako takéto, aby obeť trestného činu nebola v trestnom konaní vnímaná len ako zdroj informácii, ktorý napomáha orgánom činným v trestnom konaní náležite objasniť a potrestať páchateľa trestného činu, ale aby bola obeť vnímaná aj ako ľudská bytosť, ktorej daným trestným činom bola spôsobená ujma, ktorá zanechala následky na jej doterajšom živote. Z týchto dôvodov by mali k nej OČTK pristupovať s náležitou empatiou a citlivosťou. Zákon o obetiach trestných činov prijatý v Českej republike by mal predstavovať stimul k prijatiu zákona o obetiach trestných činov v Slovenskej republike, ktorý by mal vychádzať z obdobných právnych úvah a postojov, a tak v mnohých smeroch zlepšiť postavenie obete v trestnom konaní.

Bibliografia:

Zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov

Zákon č. 45/2013 Sb. o obětech trestných činů a o změně některých zákonů

Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád) ve znění pozdějších předpisů

Rámcové rozhodnutie rady 2001/220/SVV z 15. marca 2001 o postavení obetí v trestnom konaní

DIANIŠKA,G. a kol. Kriminológia.2.vydanie.Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-344-5, str. 113 – 125.

VÁLKOVÁ,H.-GŘIVNA, T.: Nový zákon o obětech činů a jeho význam pro aplikační praxi. In Ipravnik.cz.[online].2013.[Citované 04.11.2014]. Dostupné na internete:

<http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/art_8660/novy-zakon-o-obetech-trestnych-cinu-a-jeho-vyznam-pro-aplikacni-praxi.aspx>

***Bc. Monika ŠKOVRÁNKOVÁ*, študentka druhého ročníka denného magisterského štúdia na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave, zaujíma sa o oblasť trestného práva a kriminológie.**

Lex Quinctia a rímske vodné právo*

Synopsa: *Predkladaný príspevok sa venuje úprave vodného práva za vlády cisára Augusta. Osobitnú pozornosť si zasluhuje zákon Lex Quinctia, obsahujúci detailné predpisy o ochrane verejných vodovodných zariadení. Článok sa pokúša komplexne zhrnúť problematiku rímskeho vodného práva a preto spomína senatusconsulty, pretórské interdikty a názory jurisprudencie, ktoré sa týkajú tejto oblasti.*

Ab urbe condita bola táto praktická problematika pre rímske obyvateľstvo mimoriadne podstatnou témou, ktorá si často vyžiadala pozornosť aj tých najmocnejších.

Ani za čias Augusta (27 p.n.l.-14 n.l.) prvého rímskeho cisára a veľkého reformátora rímskej spoločnosti tomu nebolo inak. Princeps zaviedol úrad pre zásobovanie Ríma vodou (*curae aquarum*) a za jeho vlády bolo vytvorených viacero právnych noriem z tejto oblasti. Rímske vodné právo sa rozdelilo na dve časti: ius aquae tuendae (verejné vodné právo) a *ius aquae ducendae* (právo spotrebiteľskej ochrany).

Determinantom tohto vývoja bola stavba nového veľkého akvaduktu (*Aquae Iuliae*), ktorý nechal postaviť Augustov dôverník Marcus Vipsanius Agrippa. Tento aquadukt bol dlhý vyše dvadsaťtri kilometrov, pričom umožňoval do mesta prepraviť až päťdesiattisíc metrov kubických vody za deň. Jeho úlohou bolo zásobovať najmä plebejské štvrte na Aventíne a Caeliu, no mal slúžiť aj na napájanie Augustovskej naumachie, kolosálneho bazéna, kde sa usporadúvali námorné predstavenia. Neskôr bol postavený aj akvadukt „*Virgo*“.

Zrealizovanie stavebných projektov takých rozmerov bolo uskutočniteľné len pomocou právnych zásahov. Augustus bol nútený vydať veľké množstvo ediktov, ktoré sa zaoberali a nanovo konštituovali právne vzťahy a problémy, ktoré stavby vodovodov vyvolali. Veda ich označuje súhrnným názvom *Edicti Augusti de Aquaeducto Venafreno*.

Spolu s ediktmi *ad Cyrenenses*, ktorý sa zaoberal súdnou mocou, patria tieto edikty k najvýznamnejším Augustovým ediktom. Ich text objavil v roku 1847 Theodor Mommsen, jeden z najvýznamnejších predstaviteľov antickej historiografie v 19. storočí.

Tento vodovod však nakoniec nevyvolal toľko nadšenia, ako sa očakávalo, lebo podľa mienky kritikov, bola jeho voda kalná a na pitie nevhodná.[1] Jeho stavitelia zrejme nevybrali dostatočne čistý zdroj vody. A hoci prvýkrát priniesol vodu do Ríma 09. júna 19 p.n.l., už v rokoch 11-4 p.n.l. sa musel podrobiť dôkladnej rekonštrukcii.

Za pramene Augustovej reformy môžeme považovať šesť senatusconsúlt z roku 11 p.n.l. (*Senatusconsultum de Aquaeductibus*), ktoré obsahovali novú právnu úpravu vodárenských služieb a zaviedli úrad „vodného správcu“ *curator aquarum*. Bol zriadený v dôsledku politického vákua po Agrippovej smrti, keď správu nad touto oblasťou nemal kto prebrať. Tieto uznesenia senátu časovo predchádzali a neskôr boli zhrnuté (možno použiť pojem kodifikované) do elementárnej normy *Lex Quinctia de aquaeductibus*.

Tento zákon má niekoľko špecifík. Z hľadiska legislatívneho procesu predstavuje jediný skutočný *lex rogata*[2] z

** Článok recenzoval Prof. JUDr. Jozef Suchoža, DrSc., ktorý sa popri výučbe na katedre obchodného a hospodárskeho práva Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach aktívne venuje rímskemu právu a právnej histórii.*

1 VAŇKOVÁ, J.: Rímske reálie pre právnikov. Bratislava: Iura edition, 2003.str. 208.

2 **Leges rogatae alebo Leges Comitiales** *- Návrh zákona (Rogatio) musel dať jeho navrhovateľ verejne vyhlásiť. V danej lehote, ktorá musela trvať aspoň tri týždne, mohli občania o zákone diskutovať a navrhovať zmeny. V deň hlasovania*

obdobia principátu. Tento zložitý postup bol síce v období rímskej republiky bežný, ale v čase občianskych vojen bol z dôvodu efektívnosti často nahradzovaný mimoriadnym procesom, ktorým ľud splnomocnil magistráta na vydanie zákona (*leges datae*) a neskôr ich princeps začal vydávať bez súčinnosti s ľudovým zhromaždením. Na konci Augustovej vlády sa zákony úplne prestali vydávať a tým ustúpili iným prameňom práva. *Lex Quinctia* je jedným z posledných tradičných rímskych zákonov, lebo naplnil všetky tradičné náležitosti prijímania zákonov na komítiách.

Jeho druhá osobitosť spočíva v tom, že jeho text sa nám do dnešných dní v úplnosti zachoval, čo má bez pochýb kardinálny význam pre naše poznanie. O jeho reprodukciu sa totiž zaslúžil Sextus Iulius Frontinus[3], ktorý v roku 97 n. l., za vlády cisára Nervu vykonával úrad *Curator aquarum*.[4] Z tohto titulu napísal známy traktát *De aquae ductu urbis Romae*, kde zachytáva jednak príslušný text zákona s jeho *quasi*-komentárom, ale aj historické, technické a ďalšie odborné zaujímavosti, napr. aj o stavbe vyššie spomenutého vodovodu. Svojím druhom je v rímskej literatúre jedinečným. Napriek tomu je stručný, obsahuje menej ako 13 000 slov.

Práve vďaka tomuto učenému mužovi môžeme dnes uviesť exaktné údaje o danom zákone:„Bol prijatý dňa 30. júna 9 p.n.l., pred chrámom božského Iulia, prvý zaň zahlasoval občan Sextus Virro, z tribue Sergie“[5] Takto vyzeralo zvyčajné *Praescriptio,* úvod do rímskeho zákona, kde sa povinne uvádzalo popri dátume a mieste prijatia aj ktorá tribua hlasovala za zákon ako prvá a meno občana, ktorý z danej tribui ako prvý odovzdal hlas.[6]

Riadnym rogátorom (navrhovateľom) *Lex Quinctia* bol Titus Quinctius Crispinus, ktorého po matke nazývali aj Sulpicianus. V rímskom zákonodarstve sa pomenovanie zákona odvodzovalo od rodového (gentilného) mena navrhovateľa a preto po Quincitovi dostal zákon svoje meno. Roku 9 p.n.l. zastával funkciu rímskeho konzula popri Nerovi Drusovi staršiemu, Augustovmu nevlastnému synovi.[7] Napriek tomu, že sa za jeho konzulátu zrodilo niekoľko pozoruhodných počinov, rímski historici ho vnímajú vyslovene negatívne ako vzdorovitého a neschopného muža. Jeho osud sa uzavrel, keď ho neskôr usvedčili ako jedného z milencov princepsovej škandalóznej dcéry Iulie, začo ho Augustus poslal do vyhnanstva.[8]

Z hľadiska obsahovej stránky zahŕňal najmä normy sankčného charakteru, spolu s taxatívnym výpočtom, akého konania sa je nutné v súvislosti s verejnými akvaduktmi zdržať. Stanovoval relatívne detailné predpisy o ochrane verejných vodovodných zariadení, pričom za ich nerešpektovanie umožňoval uložiť pokutu až do výšky stotisíc sesterciov, hlavne za úmyselné poškodenie vodovodu alebo ilegálny odber vody. Výnos mal pripadnúť rímskemu ľudu. S uložením pokuty sa spájala aj povinnosť *restauratio in integrum*, pričom (túto) sankciu vymáhal *curator aquarum*. [9]

Ďalej upravoval kompetencie úradu *Curator Aquarum*. Mohol ho zastávať len bývalý konzul s povinným *cursus honorum*.[10] Pri výkone funkcie smel používať insígnie rímskych magistrátov, sedieť v kurulskom kresle.

Tento zákon sa vzťahoval výlučne na verejné vodovody, tie v súkromnom vlastníctve do jeho pôsobnosti nespadali.

Súkromným vodovodom, resp. ich vlastníkom a užívateľom, mohol za čias Augusta poskytnúť právnu ochranu prétor interdiktom a to konkrétne *Interdictum de Aqua quotidiana et aestiva*, ktorý mal chrániť služobnosť akvaduktu, ale len za naplnenia podmienky, že táto servitutes bola v poslednom roku užívaná aspoň raz. Hlavným cieľom je ochrana doteraz vykonávaných práv, pričom pôvodne ho tvorili tri osobitné interdikty *de aqua quotidiana, de aqua aestiva* a interdikt *de aqua castelaria*, ktoré sa za čias Augusta v prétorskej praxi spojili do jedného. Na ochranu iných vodných zariadení mohol slúžiť:

1. *Interdictum de fonte*, chrániaci služobnosť *aquae haustus* (čerpanie vody zo studne, príp. z prameňa), rovnako za dodržania podmienky uplatnenia aspoň raz za posledný rok.
2. *Interdictum de cloacis*, značne odôvodnený verejným záujmom, najmä protiepidemiologickými opatreniami. Spočíva v povinnosti čistenia verejných, ako aj súkromných odpadových kanálov a stôk.
3. *Interdictum de fluminibus publicus*, zahrňujúci ochranu plavby na verejných riekach. Nedovolil žiadne zariadenie na brehoch, ktoré by plavbe prekážalo.
4. *Interdictum de ripa munienda*, subsumujúci ochranu a opravu brehov verejných riek.
5. *Interdictum de rivis*, patriaci medzi prohibičné interdikty de reficiendo, ktorý poskytoval voľný prístup užívateľom vodných diel, aby ich mohli opravovať a čistiť. Smeroval proti každému, kto by oprávneného rušil pri týchto prácach.

Tečúce vody (*aqua perfluens*), neboli spôsobilé stať sa predmetom súkromného vlastníctva ako *res communes omnium*,[11] lenže toky, ktoré vyschýnali - alebo boli len dočasné (napr. len v určitom ročnom období) sa predmetom vlastníctva už stať mohli – *flumina privata*.

Z pohľadu riečneho práva bol preto dôležitý moment stálosti pohybu, trvácnosti riek a iných tokov. To potvrdzuje aj pravidlo zakotvené v záverečných ustanoveniach Lex Quinctia: „F*lumina publica quae fluunt ripaeque eorum publicae sunt*.“ (teda „rieky ktoré stále tečú sú verejnými riekami, ich brehy sú tiež verejné). To neskôr prevzal právnik Paulus v 34. knihe k Sabinovi a odtiaľ sa toto pravidlo nezmenené dostalo do Iustiniánskych Digest (D 43.12.3.) Tým sme zhrnuli túto problematiku za čias prvého cisára.

Táto téma teda bola spracovaná aj za čias cisára Justiniána (527-565 n.l.). Venuje sa jej všeobecne prvá kniha Digest v titule De divisione rerum et qualitate, kde hovorí: „*Sed flu-*

magistrát prečítal zhromaždeným občanom návrh a vyzval ich na hlasovanie za alebo proti zákonu. Ak bol zákon prijatý, magistrát ho nechal slávnostne vyhlásiť (renuntiatio). In: Bartošek, M.: Encyklopedie římského práva. Praha: Panorama, 1981, str 195

3 **Frontinus** *(40-104 n.l.) bol v roku 70 n.l. mestským praetorom, v roku 72 n.l. konzulom a po dlhoročnom pôsobení v provinciách sa stal senátorom, členom kolégia augurov a napokon dvakrát konzulom v rokoch 98 a 100 n.l.*

4 Významný úrad, ktorý fungoval až do roku 330 n.l., kedy jeho kompetencie prevzal Praefectus Urbi

5 Frontinus: De aquaeductu urbis Romae. Cambridge classical texts and commentaries. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. str. 19

6 Kincl, J. - Urfus, V. - Skřejpek, M.: Římske právo. 2 vydání. Praha: C.H.BECK, 1995. str. 17

7 **Nero Drusus starší** *bol mladším bratom neskoršieho cisára Tiberia (14-37 n. l.), ktorého si Augustus tiež adoptoval. V histórii je známy najmä ako otec slávneho rímskeho vojvodcu Germanica.*

8 SIME, R.: The Augustan Aristocracy. Oxford: Oxford University Press, 1986. str. 113.

9 HANDRLICA, J.: Císařská cura aquarum. In: Právněhistorické studie 38. Praha: Karolinum, 2007. str. 43.

10 **Cursus Honorum** *– alebo aj certus ordo magistratuum – časové poradie kariérneho rastu rímskych úradníkov*

11 BLAHO, P. – REBRO, K.: Rímske právo. Štvrté vydanie. Bratislava: Iura edition, 2011. str. 218.

mina paene omnia et portus publica sunt."Ale rieky, takmer všetky a prístavy sú verejnými (vecami). (Mar. D.1,8,4,1), podrobnejšie je táto problematika rozobratá v titule De Fluminibus (D 43.12.) Či môže byť rieka v súkromnom vlastníctve obdobne potvrdzuje aj Ulpiánus: „*Publicum flumen esse cassius definit, quod perenne sit*." inak „Verejné rieky, tak ako to ustanovil Cassius, sú tie s trvalým tokom."

Bibliografia:

1. BARTOŠEK, M.: Encyklopedie římského práva. Praha: Panorama, 1981. 507 s.
2. BLAHO, P. – REBRO, K.: Rímske právo. Štvrté vydanie. Bratislava: Iura edition, 2011 496 s. ISBN 978-80-8078-352-5
3. FLORUS, A. – PATERCULUS, V.: Dvojí pohled na římské dějiny: (Epitome bellorum omnium - Historiae Romanae). Praha: Baset, 2013. 616 s. ISBN 978-80-8641-0692
4. FRONTINUS: De aquaeductu urbis Romae. Cambridge classical texts and commentaries. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. 448 s. ISBN 978-05-21-1011-89
5. GRADENWITZ, O.: Fontes iuris Romani antiqui. Tübingen: Mohr Libraria, 1908.453 s.
6. HANDRLICA, J.: Císařská cura aquarum. Státní správa Římské říše a zabezpečovaní zásobovaní vodou za císařství. In: Právněhistorické studie 38. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Karolinum, 2007. str. 37-55. ISBN 978-80-246-1426-7
7. KINCL, J. – URFUS, V. – SKŘEJPEK,M.: Římske právo. 2.vydaní. Praha: C.h.Beck, 1995, 386 s. ISBN 80-7179-031-1
8. RICCOBONO, S. - BAVIERA, I. - FERRINI, C.: Fontes iuris Romani anteiustinianei I.: Leges. Firenze: Il Diritto, 1941. 1905s.
9. RODGERS,R.H.: A new translation of Sextus Iulius Frontinus. In: Journal of Roman archeology. Porsthmouth: PUniversity press,2008. str.514-531
10. SIME, R.: The Augustan Aristocracy. Oxford: Oxford University Press, 1986. 494 s. ISBN 0-19-814731-7
11. VAŇKOVÁ, J.: Rímske reálie pre právnikov. Bratislava: Iura edition,2003. 222 s. ISBN 978-80-8078-302-0

Kategória: Právne dejiny - Rímske právo, Správne právo vodné

***Bc. Martin GREGOR*, študent magisterského štúdia Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, držiteľ Ceny dekanky Právnickej fakulty UPJŠ za vynikajúce študijné výsledky za rok 2014, zaoberá sa najmä verejným právom a dejinami práva.**

Akí ľudia sú schopní uzavrieť ten „správny" zväzok?*

Ako je upravené na Slovensku manželstvo a prečo sa ním nesmie nazývať spolužitie iných osôb ako jedného muža a jednej ženy? Prečo zväzok osôb odlišného pohlavia je považovaný za správny a dovolený, no párom osôb rovnakého pohlavia stále nie je priznaná osobitná ochrana, práva či povinnosti? Možno to pokladať za obmedzenie práv homosexuálne orientovaných, dokonca až diskriminácii?

V rámci svojho dlhodobého pobytu v Liverpoole som sa zúčastnila aj na jednom z v Británii známych a obľúbených Gay Prides. Liverpool Pride, ako tvrdia všetky návštevníkov lákajúce plagáty, je festival oslavujúci kultúru lesieb, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb (ďalej len „LGBTI"). Prekvapene som pozorovala, ako sa stovky najrôznejších ľudí (tak homosexuálov ako heterosexuálov) zúčastnilo festivalu v pokoji, vzájomnom rešpekte a tolerancii bez toho, aby sa navzájom odsudzovali, ponižovali alebo aby došlo k násilnostiam. To ma prinútilo obdivovať otvorenosť myslenia a zamyslieť sa, prečo je to na Slovensku inak, kde je zakotvená prednosť zväzkov osôb odlišného pohlavia a či naozaj je v právnej úprave Slovenskej republiky degradácia párov osôb rovnakého pohlavia alebo to celé spočíva len v myslení ľudí.

„Manželstvo je jedinečný zväzok medzi mužom a ženou. Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru. Manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých."[1]

Takto znie nový článok 41 ods.1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava"), zmenenej a doplnenej ústavným zákonom zo 4.júna 2014. Pôvodné znenie ústavy sa tak doplňuje definíciou manželstva obsiahnutou v zákone č.36/2005 o rodine (ďalej len „zákon o rodine). Manželstvom sa na Slovensku chápe slobodný a dobrovoľný zväzok muža a ženy uzavretý po splnení zákonom stanovených podmienok, pričom hlavným účelom má byť založenie rodiny a výchova detí. Novelou Ústavy však Slovenská republika potvrdila, že manželstvo je konzervatívne chápané výlučne a striktne ako zväzok len muža a ženy a na základe akoby kresťanskej platformy štátu a dlhodobých tradícií je odmietané manželstvo ako zväzok osôb rovnakého pohlavia. Novelizovanou časťou Ústavy sa zásadne zvý-

* Článok recenzovala Mgr. Lucia Berdisová, PhD., ktorá pôsobí na Katedre ústavného práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.

1 Ústavný zákon zo 4. júna 2014, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.v znení neskorších predpisov

raznila dôležitosť právnej úpravy inštitútu manželstva medzi mužom a ženou, zásady zo zákona o rodine sa povýšili na ústavné zásady a tak najvyšší zákon štátu pevne ustanovuje, že osoby rovnakého pohlavia nemajú právo manželstvo uzavrieť.

Vieme teda, že muž a žena v manželstve požívajú výnimočnú ochranu a podporu zo strany štátu ale čo páry osôb rovnakého pohlavia? Keď nemôžu uzavrieť manželstvo, je iná možnosť, ako potvrdiť svoj zväzok a zároveň požívať ochranu a získať tak práva a povinnosti?

Registrované partnerstvo

Začnime teda úplne základnou otázkou. Čo to znamená byť homosexuálom resp. LGBTI osobou? Homosexualita je sexuálna orientácia a chápe sa ako romantická, sexuálna príťažlivosť a sexuálne správanie medzi osobami rovnakého pohlavia. Za priaznivých okolností takto orientovaná osoba dokáže vytvárať plnohodnotný vzťah s osobou rovnakého pohlavia.

LGBTI osoby pritom predstavujú širší pojem a zahŕňajú osoby s menšinovým sexuálnym zameraním voči heterosexuálom a osoby s menšou sexuálnou a rodovou identitou. Znamená to, že LGBTI osoby sú homosexuáli (lesby, gejovia), bisexuáli, transrodové[2] a intersexuálne[3] osoby.

Homosexualita v dnešnej dobe prevažne nie je trestná alebo je neupravená, avšak nájdu sa aj krajiny, kde jej prejav môže byť trestný. Sú to najmä Africké štáty, kde sa tresty rôznia- od ťažkých trestov až po doživotné väzenie v Ugande a trest smrti v Sudáne, či Mauritánii. Takisto arabské štáty, indický polostrov a okolie považujú homosexualitu za hodnú trestania. Našťastie Slovensko patrí medzi krajiny, kde homosexuálna orientácia nie je trestná avšak zväzky LGBTI osôb nie sú zákonom upravené (okrem inštitútu blízkych osôb)[4].

Aké má teda takáto osoba právne postavenie v našej krajine?

Homosexualita je na Slovensku právne akceptovaná, no postavenie LGBTI osôb je odlišné od postavenia ostatných osôb. Slovenská republika je jednou zo štrnástich krajín Európskej únie[5], ktorá nemá žiadny právny štatút pre partnerstvá osôb rovnakého pohlavia. Teda partnerstvo takýchto osôb jednoducho aj keď je povolené, nie je štátom právne uznané ako partnerstvo, z ktorého vyplývajú práva a povinnosti podobné manželstvu a nemôžu mu byť pripísané právne dôsledky v takom rozsahu, napríklad vzájomné zastupovanie sa partnerov v bežných veciach, dedenie, nároky na sociálne dávky okrem tých, ktoré vyplývajú z oprávnení blízkych osôb.

Za celé obdobie existencie samostatnej Slovenskej republiky boli v tejto oblasti vykonané len dve legislatívne iniciatívy. Prvou bol návrh zákona o partnerstvách osôb rovnakého pohlavia z roku 2001 zamietnutý už v prvom čítaní a ďalším, a doteraz posledným, bol návrh z roku 2012.[6] Tento návrh zákona mal okrem iného umožniť osobám rovnakého pohlavia uzavrieť registrované partnerstvo, pričom partnerstvo sa malo považovať za rodinný stav. Podmienky uzavretia partnerstva, neexistencia a neplatnosť partnerstva mali byť obdobné úprave manželstva v zákone o rodine.[7] Avšak v konečnom dôsledku bol zamietnutý[8], a tak sa Slovensko zaradilo napríklad k Litve, Taliansku, Bulharsku, Rumunsku či Švajčiarsku ako ku krajinám, v ktorých neexisstuje možnosť uzavrieť registrované partnerstvo, ale je zakázaná diskriminácia homosexuálov v prístupe k službám či v prijímaní do zamestnania.

Ale otázka znie: Ak je naozaj zakázaná diskriminácia homosexuálov,kto zodpovedá za ich podporu, a existujú vôbec opatrenia proti diskriminácii?

Podpora LGBTI osôb

Jedným z kritikov novely ústavy je Výbor pre práva lesieb, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych (LGBTI) osôb (ďalej len „Výbor“) vytvorený ako stály odborný orgán Rady vlády SR pre otázky týkajúce sa LGBTI osôb a diskriminácie na základe sexuálne orientácie a rodovej identity. Spolupracuje s medzinárodnými orgánmi, organizáciami, agentúrami a inštitúciami v oblasti práv LGBTI osôb, predovšetkým sa riadi odporúčaniami Rady Európy, Organizácie spojených národov i Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe.[9] Výbor je tak prakticky jediným štátom zriadeným orgánom na zvyšovanie úrovne podpory, ochrany a dodržiavania práv LGBTI osôb.[10]

Samozrejme, existuje niekoľko mimovládnych organizácií, ktoré sa snažia zlepšiť situáciu LGBTI osôb ako

2 Transrodové osoby sú tie, ktoré sa vymykajú klasickému chápaniu pohlaví muži-ženy. Označujú sa ako tretí rod a ich vzhľad a charakteristika je rodovo netypická. Zahŕňa viacero identít napríklad transsexuálnych ľudí, cross-dresserov (označovaní ako „transvestiti“). Dostupné online na: http://transequality.org/Resources/TransTerminology_2014.pdf

3 Intersexuálnou osobou je taký človek, ktorý sa narodí s pohlavnou anatómiou, ktorá nezapadá do bežnej definície muža alebo ženy. Dotupné online na: http://www.isna.org/faq/what_is_intersex

4 Pozri z. č. 40/1964 (Občiansky zákonník) §116

5 Okrem iných sem patrí napríklad Poľsko, Rakúsko, Bulharsko, Rumunsko, Grécko a ďalšie. Dostupné online na : http://www.freedomtomarry.org/landscape/entry/c/international

6 BABICOVÁ, P. Spoznaj svoje práva pre lesby, gejov, bisexuálnych a transgender ľudí. [online]. Bratislava: **Q-centrum. 36s. [paraf. 08.04.2014] Dostupné online na: http://www.qcentrum.sk/download/spoznaj-svoje-prava.pdf**

7 Návrh zákona o registrovanom partnerstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné online na: http://www.nrsr.sk

8 Odcitujme si ako príklad jedno vyhlásenie poslanca v rozprave o životnom partnerstve gejov a lesbických žien. Poslanec A. Rakús tvrdí, že „primárnym a najprirodzenejším zmyslom manželstva nie je láska medzi manželmi, ale plodenie a výchova detí...Rodina založená na heterosexuálnom manželstve sa stala základnou bunkou ľudského spolunažívania..preto spoločnosť takúto rodinu podporuje a poskytuje jej určité privilégiá. Nevidím však dôvod, prečo by takéto privilégia mala spoločnosť poskytovať iným formám párového súžitia akým by podľa navrhovaného zákona malo byť životné partnerstvo dvoch osôb rovnakého pohlavia..“ Citované z: http://www.inakost.sk/clanky_foto/file/SR-rozprava.pdf

9 Štatút Výboru pre práva lesieb, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb .Dostupné online na:http://www.justice.gov.sk/Dokumenty/

10 Nesmieme zabudnúť ani na úlohu Verejného ochrancu práv, ktorý sa zaoberá aj touto problematikou z dôvodov prípadnej diskriminácie.

napríklad Queer Leaders Forum, Ganymedes alebo Q-centrum v Bratislave, ktoré poskytuje poradenstvo.

Avšak v tejto oblasti je nevyhnutná aj právna úprava. Slovenská republika ako členský štát Európskej únie je povinná riadiť sa množstvom jej predpisov v oblasti ľudských práv a slobôd, rovnakého zaobchádzania a antidiskriminácie.

V Ústave Slovenskej republiky je deklarovaná nescudziteľnosť, neodňateľnosť, nepremlčateľnosť a nezrušiteľnosť základných práv a slobôd, a takisto ich zaručenie všetkým osobám bez ohľadu na postavenie alebo status.[11]

Uvedené však nebolo praxi postačujúce, a preto bolo nutné prijať zákon č. 365/2004 o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „antidiskriminačný zákon"). Tento zákon upravuje uplatňovanie zásady rovnakého zaobchádzania a ustanovuje prostriedky právnej ochrany, ak dôjde k porušeniu tejto zásady.

Dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania je povinné v oblastiach pracovnoprávnych a obdobných právnych vzťahoch, sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti, poskytovania tovarov a služieb a vo vzdelávaní. Diskriminácia je zakázaná z dôvodov pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia.[12]

Sexuálna orientácia je pritom chápaná ako schopnosť jednotlivca pociťovať hlbokú emocionálnu, citovú a sexuálnu náklonnosť k osobám odlišného rodu alebo rovnakého rodu alebo k osobám viac než jedného rodu a udržiavať s nimi intímne a sexuálne vzťahy.[13]

Mohli by sme tvrdiť, že tieto opatrenia budú postačujúce k ochrane a tolerovaniu osôb inej sexuálnej orientácie ako tej, ktorú niektorí nazývajú ako „prirodzenú". V skutočnosti máme k tomu však ešte veľmi ďaleko. A opäť, tak ako za množstvom iných celosvetových problémov, sa skrýva predovšetkým nevedomosť. Neznalosť a skreslené názory nielen heterosexuálov vedú k tabuizovaniu témy homosexuality a z toho pramení len ďalšia diskriminácia. Homosexualita už dávno nie je považovaná za mentálnu chorobu potrebnú liečenia ako to kedysi uviedla WHO[14], a na čo sa ešte v dnešnej dobe mnohí odvolávajú.

A samozrejme, prejavy verejných činiteľov[15], ktoré jasne vyjadrujú nevedomosť a nulovú snahu o toleranciu niečoho, čo je pre Slovensko ešte relatívne nové, nepomáhajú túto situáciu ani upokojiť, a ani nájsť správnu cestu riešenia. Ba čo viac, neexistencia úpravy vyjadrovania nenávisti voči LGBTI osobám takisto nie je zanedbateľná.

Hate speech crimes a homofóbia

Aj keď je homosexualita právne akceptovaná, spoločensky to tak zásadne byť nemusí.Pravdou je, že neustále vystupujú hlasy proti LGBTI osobám a párom rovnakého pohlavia, nenávistné prejavy, „hate speech". Nič sa však zatiaľ ohľadom ich trestania nezmenilo. Prikláňam sa k názoru nemenovaného poslanca, ktorý sa vyjadril, že ak je trestané podnecovanie nenávisti na základe rasy, národnosti, farby pleti, pôvodu alebo náboženského vyznania, treba trestať aj nenávistné prejavy na základe sexuálnej orientácie.[16]

Avšak zatiaľ tomu tak nie je. Zákon týkajúci sa tejto problematiky do parlamentu ešte predložený nebol. Naopak, v nedávnej minulosti bola dokonca vyvinutá iniciatíva, za účelom ktorej mal byť prijatý návrh zákona o zákaze prenasledovania za tzv. homofóbiu.[17] Návrh zákona doslovne uvádza, že rodič má právo na ochranu svojej osoby, manželstva, rodiny a detí pred vplyvom homosexuality a iných neprirodzených foriem sexuality prostredníctvom šírenia tzv. homofóbie, gender rovnosti a juvenilnej justície.[18]

Hlasy proti

Vráťme sa však ešte k novele ústavy a jej výslovnému

11 Tieto statusy sú vymedzené v čl. 12 ods.2 Ústavy SR a je to pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, viera a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie.

12 Zákon 365/2004 o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon). Zákon má však aj obmedzenú pôsobnosť a nevzťahuje sa na osoby a situácie podľa §4 ods. 1 pís. a, b. Zároveň pri dodržiavaní zásady rovnakého zaobchádzania je potrebné prihliadať aj na dobré mravy podľa § 2 ods.2 a §8.

13 Agentúra Európskej únie pre základné práva, Rada Európy. 2010. Príručka o európskom antidiskriminačnom práve. [online]. Luxemburg: Imprimerie Centrale. 2010. [9.4.2014]. Dostupné online na: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1510-FRA_CASE_LAW_HANDBOOK_SK.pdf. ISBN 978-92-871-9981-2

14 Homosexualita bola Svetovou zdravotnou organizáciou vyradená z kategórií mentálnych chorôb v roku 1992. Dostupné online na: http://www.who.int/classifications/icd/en/bluebook.pdf

15 Uvediem napr. poslanca J.Slotu a jeho vyjadrenie k antidiskriminačnému zákonu ako jeden z ukážkových prejavov netolerancie (citované z http://sk.wikiquote.org/wiki/J%C3%A1n_Slota#K_homosexualite): „V navrhovanej podobe zákon zrovnoprávňuje aj takých zvrhlíkov ako sú homosexuáli s ostatným normálnym obyvateľstvom." Ďalším je okrem množstva iných Š. Kuffa (OĽaNO), ktorí homosexuálov znevážil slovami : „Týmto ľuďom sa špecificky treba venovať. Máme tuná psychiatrov, liečebne. Netvárme sa, že sú to ľudia, ktorí nepotrebujú pomoc. Potrebujú ju." Dostupné online na: http://www.sme.sk/c/6385113/poliacik-by-trestal-nenavistne-prejavy-voci-homosexualom.html

16 Vyhlásenie poslanca M. Poliačika (SaS). Dostupné online na: http://www.strana-sas.sk/osobne-slobody/35

17 Homofóbiou sa rozumie iracionálny strach, predsudky, averzia až nenávisť voči homosexuálne orientovaným ľuďom a veciam, ktoré s homosexualitou súvisia. Homofóbia často ústi do odmietavých postojov a diskriminačného správania sa voči LGBT ľuďom. V spojitosti s homofóbiou vystupujú aj termíny „heterosexismus", ktorý pomenúva presvedčenie a spoločenské normy, podľa ktorých jediným prijateľným sexuálnym vzťahom je vzťah muža a ženy a „homonegativizmus", ktorý označuje všeobecne negatívne postoje voči homosexualite či homosexuálnym ľuďom, bez toho, aby slovo homofóbia bolo označené za negatívne. Dostupné online na: http://www.homofobia.sk/

18 Návrh zákona o zákaze prenasledovania za tzv.homofóbiu. Dostupné online na: http://files.zor.webnode.sk/

uprednostneniu párov osôb odlišného pohlavia pred pármi pohlavia rovnakého, na ktorú nadväzuje momentálne pripravované referendum o rodine.

Pred prijatím novely ústavy sa Výbor pre práva LGBTI osôb zhodol na Stanovisku, v ktorom okrem iného uložil ministrovi spravodlivosti SR podniknúť kroky na prípravu legislatívnych opatrení, aby žiadna rodina nebola diskriminovaná z dôvodu sexuálnej orientácie či rodovej identity osôb, ktoré ju tvoria. Do popredia bola uvedená predovšetkým sloboda a rovnosť v dôstojnosti a právach bez ohľadu na sexuálnu orientáciu a rodovú identitu. Stanovisko sa odvoláva aj na slobodu a rovnosť ľudí vychádzajúc zo Všeobecnej deklarácie ľudských práv, na Ústavu SR a Európsky súd pre ľudské práva, ktorý zdôrazňuje podstatu existencie závažného dôvodu pri obmedzení práv a slobôd.[19]

Stanovisko sa opieralo aj o Jogjakartské princípy, významný bol najmä ten o založení rodiny tvrdiaci, že všetci ľudia bez ohľadu na sexuálnu orientáciu alebo rodovú identitu, majú právo založiť rodinu a že žiadna rodina nesmie byť vystavená diskriminácii na základe sexuálnej orientácie alebo rodovej identity niektorého z jej členov.[20] Tohto sa z časti dotýka aj momentálne pripravované referendum, ironicky nazvané referendum o ochrane rodiny.

Proti novele a tiež aktuálnemu referendu vystúpili hlasy, ktoré tvrdia, že si Slovenská republika týmto spôsobom neuľahčí dodržiavanie medzinárodných záväzkov v prípade, ak na „európskej úrovni" dôjde k posunu v ochrane LGBTI osôb.[21] A tak kvôli neustálemu posilňovaniu práv LGBTI (čo Slovenská republika v Európskom parlamente podporuje)[22] bude v budúcnosti Slovensko možno nútené prehodnotiť opätovnú zmenu ústavy.

Odvolávajúc sa na doktrínu živej ústavy[23] by sme mohli povedať, že so zmenou doby a pokrokom v spoločenských vzťahoch je nevyhnutné dívať sa na ústavu ako na flexibilný právny predpis, potrebný prispôsobenia sa prebiehajúcim zmenám, ktoré nastali, a neodvolávať sa neustále na situáciu v čase vzniku Ústavy SR.

Referendum

Aktuálne pripravované referendum kladie otázky predovšetkým v súvislosti s homosexuálne orientovanými osobami. Do popredia sa dostáva téma manželstva a otázka, či ním nemôže byť aj zväzok iný ako zväzok ako osôb rôzneho pohlavia, a takisto načrtáva možnosť úpravy registrovaných partnerstiev. Otázky sa ďalej zameriavajú na adopciu a možnosť výchovy detí v závislosti od pohlavia a sexuálnej orientácie osôb tvoriacich pár. Posledná otázka sa zaoberá vzdelávaním detí v otázkach sexuálneho správania a eutanázie.

Jedna z otázok už bola z referenda vylúčená Ústavným súdom SR a vyhlásená za protiústavnú, no ostatné sú takpovediac "stále v hre". Necháme sa prekvapiť, ako to všetko dopadne. Za ironiu však považujem to, že aj keď je referendum nazvané „na ochranu rodiny", otázky sú stavané spôspbom, aby človeka nabádali chápať, že rodina je výlučne spoločenstvom osôb rôzneho pohlavia. Mojou otázkou preto zostáva, prečo nemajú LGBTI osoby právo na právnu úpravu partnerského zväzku? Musia naozaj trpieť len kvôli tomu, že sa odlišujú svojou sexuálnou orientáciou?

Záver

Dovolím si tvrdiť, že sa nám čiastočne podarilo osvetliť situáciu na Slovensku, avšak záver nie je ani zďaleka priaznivý. Zdá sa, že právna úprava LGBTI osôb nie je jasná a dokonca v oblastiach, ako je homofóbia a diskriminácia, právna úprava úplne absentuje. Preto nie je prekvapením, že neustále dochádza k netolerancii a odsudzovaniu na základne akéhosi iracionálneho strachu z čohosi iného, nepoznaného.

Myslím si, že novela ústavy žiadnym spôsobom nezvýši existujúcu právnu ochranu manželstva a rodiny, a zároveň skomplikuje prístup k inštitúcii manželstva párom osôb rovnakého pohlavia aj v budúcnosti. Samozrejme, Slovenská republika nie je povinná povoliť uzatvárania manželstiev homosexuálne orientovaných osôb, žiadny právny predpis ani judikatúra medzinárodných súdov to výslovne neprikazuje. Avšak takto striktne vyhradený názor na vzťahy osôb rovnakého pohlavia, v budúcnosti vyjadrený dokonca v Ústave SR, nemusí mať očakávaný účinok.

Predsa len nepovažujem za správne, aby človek mal právo za účelom ochrany svojho presvedčenia šíriť nenávisť voči iným osobám iba v dôsledku odlišného názoru na vzťahy a sexualitu. Znamená to, že je stanovený len jeden vzor zakladania rodiny, a osoby s inou sexuálnou orientáciou na rodinu nemajú nárok? Podľa

19 Uznesenie Výboru pre práva LGBTI ľudí. Dokument dostupný online na: http://odz.sk/podla-vyboru-lgbti-maju-vsetci-pravo-uzivat-ludske-prava/.

20 Úrad vlády Slovenskej republiky. MAJKÚTOVÁ, A. 2011. Jogjakartské princípy. [online]. Bratislava: Ševt, a.s. 2011. [9.4.2014]. Dostupné online na: http://www.eeagrants.sk/data/att/1829_subor.pdf. ISBN 978-80-8106-037-3

21 Pre vývoj pozri napr. rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva k prípadom: X and Others v. Austria , app. no. 19010/07, Judgement of 19 February 2013, Schalk and Kopf v. Austria, app. no. 30141/04, Judgement of 24 June 2010.

22 Jedným z nich je aj Uznesenie Európskeho parlamentu zo 4. februára 2014 o pláne EÚ na boj proti homofóbii a diskriminácii na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity, ktorým vyzýva Komisiu, členské štáty a príslušné agentúry, aby spoločne pracovali na komplexnej viacročnej politike na ochranu základných práv osôb ai v oblastiach zamestnania, vzdelávania, zdravia, tovaru a služieb, občianstva, rodiny a slobody pohybu, zhromažďovania a slobody prejavu, opatrenia zamerané na transrodové a intersexuálne osoby a ďalšie. Dostupné online na: http://www.europarl.europa.eu/

23 Pojem „živá ústava" znamená, že ústava je dynamická a flexibilná, mení sa a vyvíja podľa potrieb. Tento pojem sa objavuje aj v publikácii: FRANKOWSKI, STEPHAN. Legal reform in post-communist Europe: the view from within. Netherlands: Kluwer academic publishers.1995. Dostupné online na: http://books.google.sk/books.

**Viac o delení ústav je vysvetlené v Teórii práva od Prof. JUDr. Jozefa Prusáka, CSc.*

môjho názoru je nevyhnutné do tejto citlivej problematiky vniesť trochu tolerancie a dať možnosť všetkým ľuďom žiť život podľa ich predstáv, bez ohľadu na to, akej sexuálnej orientácie sú.

Bibliografia:

Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov. Dostupné online na: http://www.nrsr.sk/web/Dynamic/Download.aspx?-DocID=397222

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.

BABICOVÁ, P. Spoznaj svoje práva pre lesby, gejov, bisexuálnych a transgender ľudí. [online]. Bratislava: Q-centrum. 36s. [paraf. 08.04.2014] Dostupné online na:

http://www.qcentrum.sk/download/spoznaj-svoje-prava.pdf

Návrh zákona o registrovanom partnerstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné online na:

http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=6&ID=208

DILONG,M. Novela ústavy o manželstve, ako zväzku jedného muža a jednej ženy, je v súlade s ľudskými právami. Dostupné online na: http://www.hlavnespravy.sk/novela-ustavy-o-manzelstve-ako-zvazku-jedneho-muza-a-jednej-zeny-je-v-sulade-s-ludskymi-pravami/238585

Štatút Výboru pre práva lesieb, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb .Dostupné online na:http://www.justice.gov.sk/Dokumenty/

Uznesenie Výboru pre práva LGBTI ľudí. Dokument dostupný online na: http://odz.sk/podla-vyboru-lgbti-maju-vsetci-pravo-uzivat-ludske-prava/.

Úrad vlády Slovenskej republiky. MAJKÚTOVÁ, A. 2011. Jogjakartské princípy. [online]. Bratislava: Ševt, a.s. 2011. [9.4.2014]. Dostupné online na: http://www.eeagrants.sk/data/att/1829_subor.pdf. ISBN 978-80-8106-037-3

Zákon 365/2004 o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon)

Agentúra Európskej únie pre základné práva, Rada Európy. 2010. Príručka o európskom antidiskriminačnom práve. [online]. Luxemburg: Imprimerie Centrale. 2010. [9.4.2014]. Dostupné online na: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1510-FRA_CASE_LAW_HANDBOOK_SK.pdf. ISBN 978-92-871-9981-2

Návrh zákona o zákaze prenasledovania za tzv.homofóbiu. Dostupné online na: http://files.zor.webnode.sk/

PRUSÁK, J. Teória práva [online]. Bratislava: Vydavateľské oddelenie právnickej fakulty UK Bratislava. 331s. [paraf. 12.11.2014] Dostupné online na: https://www.scribd.com/doc/82176979/96/%C5%BDive-fakticke-a-pisane-ustavy

FRANKOWSKI, STEPHAN. Legal reform in post-communist Europe: the view from within [online]. Netherlands: Kluwer academic publishers.1995. Dostupné online na: http://books.google.sk/books?id=LAiYFR0MPXgC&printsec=frontcover&dq=Legal+reform+in+postcommunist+Europe:+the+view+from+within&hl=sk&sa=X&ei=I7hjVKDKI8XsaKSxgNgC&redir_esc=y#v=onepage&q=Legal%20reform%20in%20post-communist%20Europe%3A%20the%20view%20from%20within&f=false

Prípady dostupné online na: http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/Pages/search.aspx#{„documentcollectionid2“:[„GRANDCHAMBER“,“CHAMBER“]}

***Katarína VIRGOVIČOVÁ*,**
študentka Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.

Ste študentom, pedagógom alebo členom akademickej obce Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave?

Práve Vám je adresovaná táto výzva!

Chcete sa stať súčasťou časopisu Corpus Delicti?

Napíšte článok v rozsahu 3 - 6 A4 (písmo Times New Roman, veľkosť 12, jednoduché riadkovanie) na ľubovoľnú tému, samozrejme, týkajúcu sa práva.

Prosíme o dodržiavanie citačných pravidiel podľa STN. Za vlastným článkom uveďte použitú literatúru.

Príspevok musí byť recenzovaný právnym pedagógom, právnym vedcom alebo iným odborníkom zaoberajúcim sa tematikou daného článku!

Recenzovaný článok spolu s aktuálnou farebnou fotografiou Vašej tváre (formát JPEG, min. 300 dpi) a biografickou charakteristikou autora (najviac na 3 riadky) zašlite na mailovú adresu:
corpusdelicti.tt@gmail.com

V prípade, že nás svojim článkom zaujmete, bude uverejnený v najbližšom čísle 1/2015 pre letný semester akademického roku 2014/2015.

Uzávierka pre číslo 1/2015 je 15.04.2015.

Redakcia si vyhradzuje právo článok upraviť čo do štylistiky a gramatiky, ako aj právo článok odmietnuť z kapacitných dôvodov!

Tešíme sa na Vaše príspevky !

Upozornenie!
Redakcia časopisu Corpus Delicti nezodpovedá za obsah jednotlivých článkov, ich pravdivosť a výpovednú hodnotu.

VÝZVA

Poznáte študenta našej fakulty, ktorý sa úspešne zapája do vedeckých, výskumných, vývojových a ďalších tvorivých aktivít, ktoré si zasluhujú uznanie a ktoré prispievajú k prehĺbeniu poznania (účasť na vedeckom projekte, vedeckovýskumnej činnosti a ďalších aktivitách), alebo ktorý úspešne reprezentuje fakultu, univerzitu alebo Slovenskú republiku v umeleckej, športovej alebo inej oblasti? Ste to práve Vy? Viete o úspešnom či nasledovaniahodnom absolventovi našej alma mater?
Práve o takomto inšpiratívnom človeku môže byť v nasledujúcom čísle časopisu Corpus Delicti uverejnený článok s cieľom, aby sa o jeho schopnostiach a úspechoch dozvedela celá naša malá akademická obec.
Tak neváhajte a DAJTE NÁM O ŇOM VEDIEŤ!
Pre súčasných študentov našej fakulty môže byť inšpiráciou aj možno získať motivačné štipendium na základe rozhodnutia dekanky alebo rektora (bližšie informácie ohľadom možnosti získať motivačné štipendium Vám ochotne poskytne Ing. Zuzana Lukačovičová zo študijného oddelenia fakulty).

Sťažnosti, žiadosti, podnety

Cieľom fakulty je neustále sa zlepšovať. Pomôžte jej k tomu Vašimi postrehmi.
Váš pohľad je dôležitý a podstatný! Buďte spokojní na Vašej fakulte! Máte právo podieľať sa na jej riadení a smerovaní!
Je množstvo spôsobov, ako na to. Ak sa nehanbíte za svoj názor, využite možnosť osobného stretnutia s dekankou alebo prodekankou pre denné bakalárske štúdium, denné magisterské štúdium a sociálnu starostlivosť o študentov. Nezabúdajte ani na svoje študijné referentky!
Taktiež možno využiť email zamestnancov fakulty zverejnený na webstránke fakulty. Poslúži aj schránka pri študijnom oddelení. Pomôcť môže i Váš zástupca v akademickom senáte. Preverujú sa aj anonymné podnety! Je to jednoduché, neváhajte využiť všetky prostriedky, ktoré máte!

Časopis Corpus Delicti je evidovaný Ministerstvom kultúry SR pod evidenčným číslom **EV 4594/12**. Vychádza na pôde Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. V decembri 2014 vychádza ôsme číslo obnoveného časopisu Corpus Delicti. Časopis vydáva ELSA Trnava, Kollárova 10, 917 01 Trnava (www.tt.elsa.sk) v spolupráci s Právnickou fakultou Trnavskej univerzity v Trnave, Hornopotočná 23, 918 43 Trnava (iuridica.truni.sk).
Tlač zabezpečuje **Polygrafické centrum**, Tomášikova 26, 821 01 Bratislava.
Online verziu časopisu môžete nájsť na týchto webových stránkach: www.tt.elsa.sk a iuridica.truni.sk

Články v časopise Corpus Delicti podliehajú recenznému konaniu.

PARTNERI ELSA TRNAVA

Vydavatelství
a nakladatelství
Aleš Čeněk, s.r.o.